

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

TESEV Mütevelliler Kurulu Toplantısı

2011 FAALİYET RAPORU

2012 ÇALIŞMA PROGRAMI VE BÜTÇESİ

TESEV

Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı

Turkish Economic and
Social Studies Foundation

TESEV
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
Bankalar Caddesi, Minerva Han, No.2
34420 Karaköy, İstanbul
www.tesev.org.tr

T. +90 212 292 89 03
F. +90 212 292 90 46
e-mail: info@tese.org.tr

İÇİNDEKİLER

(Bu rapor TESEV ve TESEV İktisadi İşletmesi'nin 2011 faaliyet raporu ve 2012 çalışma programı ve bütçesini içermektedir.)

1. Giriş	
Yönetim Birimleri	2
Genel Değerlendirme	3
2. 2011 Faaliyet Raporu	5
Program Çalışmaları	
Demokratikleşme Programı	5
Dış Politika Programı	22
İyi Yönetişim Programı	31
3. 2012 Çalışma Programı	49
Program Çalışmaları	
Demokratikleşme Programı	49
Dış Politika Programı	62
İyi Yönetişim Programı	74
4. Ekler	80

YÖNETİM BİRİMLERİ

Yönetim Kurulu

Nafiz Can Paker (Başkan)
İshak Alaton (Başkan yardımcısı)
Yaşar Mete Sayıcı (Başkan yardımcısı)
Mustafa Alper
Memduh Hacıoğlu
Ayşe Canan Kadioğlu
Ahmet Tosun Terzioğlu
Mehmet Fahim Tobur
Mehmet Alp Orçun

Denetim Kurulu

Bülent Çorapçı
Mehmet Çetin Hacaloğlu
Tavit Köletavitoğlu

Değerli Mütevellimiz,

2011 yılı içinde gerçekleştirmiş olduğumuz projeler hakkında detaylı bilgi bulabileceğiniz faaliyet raporumuzu size sunmaktan memnuniyet duyuyoruz. Geçtiğimiz sene TESEV hem kapasitesini geliştirmeye devam etmiş hem de yurt içinde ve yurt dışında geniş ilgi gören çalışmalarını sürdürmüştür.

2011 yılında TESEV faaliyetlerini üç ana alanda sürdürdü. Bu alanlar bilindiği üzere Demokratikleşme, Dış Politika ve İyi Yönetişim programlarımızdır. Bu programlarda sürdürdüğümüz proje çalışmalarımız sonucunda oluşan vakıf ve iktisadi işletmemizde konsolide yıl sonu gelirlerimiz 2.589.729.TL olarak gerçekleşti. Burada bu fona katkıda bulunan Yüksek Danışma Kurulu Üyelerimize teşekkürü bir borç biliriz, diğer taraftan hem projeleri gerçekleştiren hem de bu projeler için gerekli olan fonları sağlayabilmek için çalışan TESEV kadrosunun gayretlerini de vurgulamak isteriz.

Geride bıraktığımız dönemde TESEV araştırma ve tanıtım faaliyetleri aracılığıyla Türkiye'nin reform sürecine katkıda bulunma amacına yönelik olarak çalışmalarını sürdürmüştür. Program alanları altında gerçekleştirdiğimiz çalışmalar detaylı olarak planlanan bir iletişim stratejisi yoluyla kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bugün TESEV raporları ve etkinlikleri hem yurt içi hem de yurt dışı medya, akademi dünyası, siyasetçiler, bürokrat ve diplomatlar arasında ilgiyle karşılanmakta, referans olarak kullanılmaktadır. Yurt içinde sadece İstanbul'da değil Türkiye'nin birçok ilinde düzenlenen faaliyetler aracılığıyla TESEV artık İstanbul ve Ankara dışında, Türkiye'nin birçok bölgesinde çalışmaları ile dikkat çekmektedir. 2011 yılında da yurt dışı faaliyetlerimizi de genişleterek Avrupa, Amerika, Orta Doğu ve Kafkaslar'da daha geniş kitleler ile paylaşımında bulunabildik. Bunun yanında bu faaliyetler aracılığıyla yerelde ve yurt dışındaki sivil toplum kuruluşları, diğer kurum ve kişilerle de yeni ortaklıklar geliştirme fırsatını da yaratmış olduk.

Demokratikleşme Programı 2011'de Türkiye'nin demokratikleşme sürecinin başlıca engelleri olmaları ve hala çözümsüz kalmaları sebebiyle hukuk, adalet ve yargı reformu, kürt sorunu, azınlık hakları ve din-devlet-toplum ilişkileri gibi sorunlar üzerinde çalışmaya devam etmiş, bununla birlikte Türkiye'de medyanın sözü edilen sorunların çözümü noktasında hem bir engel hem de bir fırsat olmasından dolayı medya-demokrasi ilişkisi üzerinde de çalışmaya başlamıştır. **Dış Politika Programı** önceki yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da yine kapsamlı ve ulaşılabilir yayınlar yaparak, çalışma ve projelerinden elde ettiği bulguları gerek yurtiçinde gerek yurtdışında tanıtarak Türkiye'de dış politika yapım sürecinin demokratikleşmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Bu süreçte Türkiye ve dış politikası hem ülke içinde hem de dışında büyük ilgi görmüş, Türkiye'nin bölgesindeki olaylar ve izlediği aktif dış politika da önemli bir tartışma konusu olmuştur. **İyi Yönetişim Programımız** ise 2011'de dört başlık altında çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Bunlar; Katılımcı Yerel Yönetimler, Yerelleşme ve Bölgesel Yönetim, Kadın Meclisleri ve Açık bütçe Endeksi çalışmalarıdır. Bu çalışmalar ile Türkiye'nin yerel ve merkezi yönetimleri üzerinde pozitif etki etmeye devam etmektedir.

Önümüzdeki dönemde TESEV'in daha görünür olabilmesi ve çalışmalarını hem yurt içinde hem de yurt dışında daha da geniş kitlelere ulaştırabilmesi için sosyal medya gibi yeni iletişim

araçlarını kullanmak üzere çalışmalar yapmaya devam edeceğiz. TESEV'in yeni ortaklıklar kurması ve Türkiye'den ve dünyadan benzer kurumlar ile ortak projeler geliştirmesi için çabalarımız artan şekilde devam edecektir.

2012'de de çalışmalarımız bütün hızıyla devam edecektir. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve uluslararası alanda oynadığı rol açısından yaşadığımız bu kritik dönemde bu güne kadar gerçekleştirdiğimiz bilimsel ve tarafsız araştırmaların bize kazandırdığı bilgi birikimini genişleterek yolumuza devam edeceğiz. Bu bağlamda, öncelikle ülkemizin karar verme mekanizmaları ile bilimsel araştırmalar arasında köprü olma görevimizi sürdüreceğiz ve yurt dışında Türkiye'nin içinde bulunduğu reform sürecini anlatmaya devam edeceğiz. Ayrıca Türkiye'nin on yıllardır süre gelen dış politika sorunlarında bir öncü aktör olarak sivil toplum düzeyinde yol açıcı çalışmalar gerçekleştirmeye devam edeceğiz. 2011 yılında sürdürülen projelerimiz hakkında detaylı bilgiyi ilerleyen sayfalarda dikkatinize sunuyoruz. Raporumuzda 2012 yılına dair planladığımız çalışmalar hakkında açıklama ve mali durumumuz ile ilgili bilgileri de bulabilirsiniz.

İlginiz ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

TESEV
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı

2011 YILI FAALİYET RAPORU

PROGRAM ÇALIŞMALARI

2011 yılı faaliyetlerimiz ile ilgili daha detaylı bilgilere web sitemizden www.tesev.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

DEMOKRATİKLEŞME PROGRAMI

TESEV Demokratikleşme Programı'nın 2011'de Türkiye'nin demokratikleşme sürecinin başlıca engelleri olmaları ve hala çözümsüz kalmaları sebebiyle hukuk, adalet ve yargı reformu; Kürt Sorunu; azınlık hakları ve din-devlet-toplum ilişkileri gibi sorunlar üzerinde çalışmaya devam etmiştir. Ayrıca; Türkiye'de medyanın, yukarıda sözü edilen sorunların çözümü noktasında hem bir engel hem de bir fırsat olmasından dolayı medya-demokrasi ilişkisi üzerinde de çalışmaya başlandı.

A. TÜRKİYE'DE HUKUK, ADALET VE YARGI REFORMU

A.1. Türkiye'de Yargı Reformu Siyasa Raporu ve Çalıştayı

TESEV Demokratikleşme Programı (DP), Türkiye'nin demokratikleşmesi ve AB üyelik süreci için kritik öneme sahip olan yargı kurumu ile ilgili geçmiş yıllardaki araştırmalarını tamamladıktan sonra, yargı reformu için siyasa önerileri geliştirmeye başladı ve "Yargısal Düşüm: Türkiye'de Anayasa Reformuna İlişkin Değerlendirme ve Öneriler" başlıklı ilk raporunu yayımladı. 2011 yılında, TESEV; hükümete, sivil toplumun yargı ve yargı bürokrasisinin performansı hakkındaki geribildirimini sunmak ve hukuk sistemindeki mevcut ve potansiyel fay hatlarını belirlemek ve altını çizmek üzere yargı reformu aktörlerine somut **siyasa önerileri** sunmaya ve Ankara'da **tanıtım faaliyetleri düzenlemeye** devam etti.

Siyasa Raporları; 2011 yılında TESEV; çoğunlukla anayasa reformu ve yüksek yargının yeniden şekillendirilmesi üzerinde durulan güncel yargı reformu tartışmalarının sınırlarını genişletmek adına Türkiye'de adalet erişim ve adil yargılanma hakkı üzerine **iki siyasa raporu** yayımladı.

TESEV Demokratikleşme Programı'nın yargı reformu konusundaki danışma kurulunda da bulunan, Türkiye'de adalet erişim konusunda uzman, İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden **Seda Kalem**, "Türkiye'de Adalet Erişim: Göstergeler ve Öneriler" başlıklı raporu hazırladı. **Türkiye'de adalet erişim sorunları konusundaki raporun başlıca argümanlarından biri dezavantajlı grupların sadece yargı kurumlarında değil farklı devlet kurumlarında da yasal hizmetlerden yoksun bırakıldığıdır.**

"Sanık Öğüten Çarklar: İnsan Hakları Açısından Türkiye'de Ceza Adalet Sistemi"

başlıklı **ikinci siyasa raporu**, Marmara Üniversitesi Kamu Hukuku profesörlerinden ve insan hakları hukuku alanında uzman Osman Doğru tarafından hazırlandı. Rapor Türkiye'de adil yargılanma hakkının şu boyutlarına odaklanıyor: Suçlamalar olmaksızın yapılan tutuklamalar; yargılama öncesi uzun süreli tutukluluklar ve uzun süren yargılamalar; sanıkların hukuki danışmanlığa erişiminin engellenmesi ve iddianamelerin yasa dışı yollardan elde edilen kanıtlara dayalı olarak hazırlanması.

Bu iki siyasa raporu "Geçiş Sürecinde Türkiye: Toplum, Siyaset, Yargı ve Medya" adlı TESEV Demokratikleşme Konferansı kapsamında **24 Haziran 2011'de** gerçekleştirilen "**Geçiş Sürecinde Yargı: Adalet Erişim ve Adil Yargılanma Hakkı**" başlıklı **panelde** tanıtıldı.

Raporların **elektronik kopyası da** yayımlandı. Raporların **TESEV'in web adresinde** yayımlanmasına ek olarak TESEV; akademisyenler, medya mensupları, siyasetçiler ve karar vericilerden oluşan **7.000'i aşkın kişilik** iletişim listesine raporları e-posta yoluyla gönderdi. Ayrıca, raporlar Adalet Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Bölümü, Kanunlar Genel Müdürlüğü ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, yüksek yargı mensupları, Türkiye Adalet Akademisi, Ankara Barosu, hâkim ve savcılarının ilk meslek kuruluşu olan Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV), Demokrat Yargı, Türkiye Barolar Birliği, STK'lar ve insan hakları örgütlerine posta yoluyla gönderildi.

TESEV DP ayrıca, "Türkiye'de Adalet Erişim: Göstergeler ve Öneriler" başlıklı raporun **İngilizce çevirisini** hazırladı ve yayımladı. Bu rapor e-posta ve normal posta yoluyla uluslararası basın, diplomatik organlar, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi gibi çeşitli uluslararası kurumlar, uluslararası üniversiteler ve araştırma merkezleri ve TESEV'in yargı reformu konusundaki raporlarına olan ilgilerini hali hazırda ifade eden baro birlikleri, hâkim ve savcılarının meslek kuruluşlarına gönderildi.

Çalıştay; TESEV Demokratikleşme Programı, "**Türkiye'de Adalet Erişim: Göstergeler ve Öneriler**" başlıklı raporu; ilgili paydaşlarla tartışmaya açmak ve yargı mensupları arasında samimi bir iletişim ve diyalog ortamı yaratmak amacıyla **22 Temmuz 2011'de Ankara'da kapalı bir toplantı** düzenledi.

Bu toplantıdan önce TESEV DP; Türkiye'de yargı reformu üzerinde çalışan yüksek düzey bürokratlarla, TESEV'in yargı üzerine hali hazırdaki çalışmaları ile önümüzdeki faaliyetlerini anlatmak ve aynı zamanda yargı ve güvenlik sektörlerindeki reformlarla ilgili olarak gelecekteki projelerini planlamak amacıyla ön hazırlık toplantıları düzenledi. **25-27 Mayıs 2011** tarihleri arasında, TESEV DP'dan **Koray Özdil** ve **Özge Genç** Adalet Bakanlığı'ndan, bağımsız olarak çalışan Türkiye Adalet Akademisi'nden yetkililerle ve aynı zamanda İçişleri Bakanlığı ve Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı'ndan önemli bürokratlarla toplantılar düzenledi. Eylül 2010 referandumuyla kabul edilen Anayasa değişiklikleri ile ilgili uyum yasalarının hazırlanması süreci, Hâkimler ve Savcılar Üst Kurulu'nun (HSYK) yeni yapısı ve sivil toplum örgütleriyle işbirliği konusundaki tutumundaki değişiklikleri de kapsayan konular bu toplantılarda ele alındı.

Moderatörlüğünü TESEV DP'den **Koray Özdil** ve **Özge Genç**'in moderatörlüğünde gerçekleşen 22 Temmuz 2011'deki kapalı toplantıya **20 kişi** katıldı.

A.2. Stratejik Dava Yürütme ve Adalet Savunuculuğu

Geçtiğimiz yıllarda, insan hakları ihlalleri ile ilgili açılmış olan bazı davalar, kamu görevlilerini dava açılmasına karşı koruyan ve hesap vermelerini engelleyen dokunulmazlık zırhının kaldırılması için umut verici olarak değerlendirilebilir. TESEV DP, 2010 ve 2011 yıllarında, insan hakları davaları yürütücülüğü alanında yeni bir proje gerçekleştirdi. Böylece insan hakları avukatları arasında, cezasızlıkla ilgili davaları daha etkin biçimde yürütmeleri adına istihbarat, bilgi ve deneyim değiş tokuşunu mümkün kılacak bir işbirliği yaratılmaya çalışıldı. Avukatlarla **görüşmeler**, insan hakları avukatları ile yapılan **kapalı toplantılar**, kritik davaların **duruşmalarına katılım** ve cezasızlık sorunun olduğu davalarla ilgili **araştırma** yapılmasını ve bir **siyasa raporu** hazırlanmasını içeren proje aktiviteleri sayesinde TESEV, Türkiye’de insan hakları davaları yürütücülüğü alanındaki engelleri, fırsatları ve sorunları gözlemlene fırsatı elde etti.

Proje kapsamında hazırlanan **rapor**, güvenlik güçlerinin cezasızlık sorununun yapısal ve hukuki nedenlerine ilişkin hazırlanmış ilk çalışmalardan biri olarak öne çıktı. İnsan hakları avukatları tarafından, bu alanda yapacakları gelecek çalışmalar için önemli bir kaynak olarak belirtildi.

İnsan hakları davalarına bakan avukatları ile toplantılar; TESEV Demokratikleşme Programı tarafından, insan hakları davalarına bakan avukatlar ve insan hakları örgütleri temsilcileri ile 8 Ocak 2011’de İstanbul’da, 16 Nisan 2011’de Ankara’da, 18 Kasım 2011’de İstanbul’da, 7 Aralık 2011’de İstanbul’da ve 24 Aralık 2011’de Diyarbakır’da toplantılar gerçekleştirildi. Bu toplantılara İnsan Hakları Ortak Platformu (İHOP), Helsinki Yurttaşlar Derneği (HYD), İnsan Hakları İzleme Örgütü (Human Rights Watch, HRW), İnsan Hakları Derneği (İHD), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Çağdaş Hukukçular Derneği ve Anadolu Kültür’den temsilciler katıldı.

Bu toplantılar, avukatların ve hak örgütü temsilcilerinin bir araya gelerek insan hakları alanında yürütülen davalarla ilgili engellerin ve fırsatların görüşülmesine vesile oldu. Toplantılarda, insan hakları davalarına gönüllü olarak katılmak isteyen birçok avukat mevcut olmakla birlikte, bu avukatların müdahilliğinin devamlı ve etkin olmasını sağlayacak kurumsal destek mekanizmaları bulunmadığı ve dolayısıyla güvenlik güçlerinin vatandaşlara karşı işlediği suçlarla ilgili davalara gerekli avukat desteği sağlanamadığı dile getirildi. Toplantıda, insan hakları ihlallerinin cezasızlık sorunu ile mücadele edebilmek için, söz konusu davalar arasından seçilen “Temizöz ve Diğerleri” davasına avukat desteği sağlamanın önemli olduğuna ortaklaşa karar verildi. Bu doğrultuda ilgili davalara müdahil olmak isteyen gönüllü avukatların yol ve ulaşım masraflarına katkıda bulunulması kararlaştırıldı.

Temizöz ve Diğerleri davası, hali hazırda tutuklu sanıkların bulunuyor olması ve mahkeme heyetinin benzeri diğer davalara kıyasla yargılanmanın etkin biçimde yürütülmesine ilişkin daha ilgili bir tutum sergiliyor olması nedeniyle tercih edildi. **Temizöz ve Diğerleri** davası 1990’lı yılların başlarında, o zamanlar Şırnak’ın Cizre ilçesinde de bir Jandarma yüzbaşı olan Albay Cemal Temizöz ve ekibi tarafından işlendiği iddia edilen suçlarla ilgilidir. İddianamede,

1993 ve 1995 yılları arasında JITEM adına bölgede faaliyetler yürüttüğü iddia edilen Temizöz ve korucu, itirafçı ve uzman çavuşlardan oluşan bir grup, PKK ile ilişkilendirdikleri kişileri yargısız infaz etmekle suçlanmaktadır.

Duruşma izleme; Bu proje çerçevesince, bir duruşma izleme ekibi oluşturuldu. Ekte, projede araştırmacıları Mehmet Atılğan ve Serap Işık ile TESEV DP Proje Yöneticisi Koray Özdi yer aldı. Proje ekibi, 25 Ekim 2010'da Hrant Dink davasının bir duruşmasına ve Temizöz ve Diğerleri davasının 10 ve 24 Aralık 2010 ve 21 Ocak, 18 Mart, 22 Nisan ve 23 Aralık 2011'de Diyarbakır'da gerçekleştirilen 6 duruşmasına katıldı.

Bu etkinliğin temel hedefi davanın esas avukatlarına duruşma sırasındaki savunmaları sırasında destek olmak üzere, davalara gönüllü avukatların davet edilmesiydi. Bunun için TESEV DP, proje toplantılarında kararlaştırıldığı üzere, alanında uzman ve tecrübeli avukatları Temizöz ve Diğerleri davasının duruşmalarına gönüllü olarak katılmaları için davet etti. Bunun yanı sıra, duruşma izleme ekibi duruşmalar sırasında elde ettiği izlenimleri de hazırladıkları rapora yansıttılar. Raporun detaylı açıklaması aşağıdaki gibidir.

Rapor; Bu projede yazar ve araştırmacı olarak **Mehmet Atılğan** ve **Serap Işık** ile çalışmaya karar verildi. Ayrıca proje araştırmacıları tarafından hazırlanacak raporda, *Temizöz ve Diğerleri, JİTEM, Hrant Dink, Engin Çeber* davalarına odaklanılmasına karar verildi.

TESEV DP, Türkiye'de insan hakkı ihlalleri ile suçlanan kamu görevlileri için bir cezasızlık sistemi yaratan hukuki mekanizmalar hakkındaki siyasa raporunu tamamladı. "**Cezasızlık Zırhını Aşmak: Türkiye'de Güvenlik Güçleri ve Hak İhlalleri**" başlıklı rapor **Mehmet Atılğan** ve **Serap Işık** tarafından kaleme alındı. Raporun birinci kısmında ceza kovuşturması ve dava süreçlerindeki hukuki yapı ve hukuk normlarının uygulanışı tanımlanmaktadır. İkinci kısımda, yargısal kovuşturmalardan kaynaklanan, yargıçların tarafsız ve bağımsız olmayışı gibi cezasızlığa yol açabilen sorunlar üzerinde durulmaktadır. Raporun son kısmında hükümet, sivil toplum örgütleri ve insan hakları avukatları ve aktivistleri gibi farklı yerel aktörlere, Türkiye'nin genel yargısal reform gündemine ilk aşamada dâhil edilebilecek bazı yasal değişiklikler konusunda önerilerde bulunmaktadır.

Rapor, **24 Haziran 2011'de** "Geçiş Döneminde Türkiye: Toplum Siyaset, Yargı ve Medya" başlıklı TESEV Demokratikleşme Konferansı kapsamında gerçekleştirilen "Geçiş Döneminde Adalet II: Kürt Sorununda Geçmişle Yüzleşme" başlıklı **panelde** tanıtıldı.

Raporun **elektronik** kopyası TESEV **web sayfasından** yayımlandı, ayrıca TESEV DP akademisyen, medya mensupları, siyasetçiler ve sivil toplum temsilcilerinden oluşan **7000** kişilik listesine raporu e-mail olarak gönderdi. Ayrıca raporun basılı hali posta ile Adalet Bakanlığının Teftiş Kurulu Başkanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Başkanlığı, Kanunlar Genel Müdürlüğü ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü dairelerinden bürokratlar ile yüksek yargı ve Adalet Akademisi mensuplarına, Barolara, Demokrat Yargıya, Yargıç ve Savcılar Birliği'ne (YARSAV) ve insan hakları örgütlerine gönderildi.

A.3. Yargı Reformu Uluslararası Konferansı

TESEV Demokratikleşme Programı, **15-16 Nisan 2011** tarihinde **Ankara'da "Demokratik Geçiş Dönemlerinde Adalet: Anayasa Yapımı, Yargı Reformu ve Geçmişle Yüzleşme"** başlıklı iki günlük bir konferans düzenlemiştir.

TESEV, anayasa reformu konusunda fikir alışverişinin sağlanması ve yakın geçmişlerinde yeni bir anayasa kabul etmiş, hakikat komisyonları kurmuş ve/veya demokrasiye geçiş sonucunda eski rejim üyelerini işledikleri siyasal suçlardan dolayı yargılamış ülkelerin deneyimlerinden dersler çıkarılması amacıyla bu uluslararası konferansı düzenlemiştir. Konferans, 12 Haziran 2011 genel seçimlerinden önce, Türkiye kamuoyu ilk kez demokratik anayasasının hazırlanması için müzakere etmeye başladığı dönemde hazırlanması bakımından ayrıca önemlidir. Bu dönemde ayrıca, faili meçhul siyasi cinayetler ile Kürt sivilere karşı işlenen insan hakları ihlallerinin sorumlusu güvenlik görevlilerinin yargılanmasını ele almak üzere hakikat komisyonları kurulması ihtimali tartışılmaktaydı. Konferansta bu konulara ek olarak, Türkiye'de yargı reformu önündeki başlıca engeller ve olanaklar, anayasa yapımı, ve geçiş dönemi adaleti konuları, bu süreçlerden daha önce geçmiş veya halen geçmekte olan **Bulgaristan, Hindistan, İsrail, Peru ve Sırbistan** gibi ülkelerin de tecrübeleri ışığında etraflıca ele alındı.

Konferans oldukça iyi bir katılımıla gerçekleşmiş olup, **toplam 102 katılımcı** yer almıştır. Bu uluslararası konferansın Ankara'da düzenlenmesindeki temel amaç başkentte bulunan üst düzey yargı bürokratları ile yüksek yargıç ve savcıların konferansa katılımının sağlanması olmuştur. Katılımcılar arasında, Türkiye'nin yargısal bürokrasisi içerisindeki çeşitli kurumları temsil eden yargıçlar ve savcılar ile bürokratların yer alması ile bu amaca büyük ölçüde ulaşılmıştır. Katılımcılar arasında Ankara'da bulunan uluslararası diplomatik misyonların temsilcileri, hukukçular, siyasi partilerin temsilcileri, sivil toplum örgütleri, hukuk fakültelerinden öğrenciler, gazeteciler ve genel izleyici de yer almıştır.

Konuşmacılar arasında; Tel Aviv Üniversitesi'nden **Hanna Lerner**, Ankara Atılım Üniversitesi'nden **Levent Köker**, Sofya Liberal Stratejiler Merkezi'nden **Yonko Grozev**, Belgrad İnsan Hakları Merkezi'nden **Vojin Dimitrijevic**, Due Process Vakfı'ndan **Katya Salazar**, İnsan hakları avukatları **Eren Keskin**, **Tahir Elçi** ve **Mehmet Uçum** bulunmaktadır.

Ayrıca, TESEV DP Ankara'ya seyahat edemeyenlere ulaşmak, yurtdışındaki TESEV takipçilerini de etkinliğe dâhil etmek amacıyla konferans etkinliğini **web sitesinde canlı** yayınlamaya karar verdi. TESEV **ilk defa** bir etkinliği canlı olarak yayınladı. Ayrıca konferans programı yerel ve ulusal medya kuruluşlarına ve uluslararası medya kuruluşlarının Türkiye'deki temsilcilerine de faks yoluyla da gönderildi. Konferansı web sitesi üzerinden **40'tan fazla kişi** takip etti.

B. GÜVENLİK VE DEMOKRASİ

B.1 Türkiye'de Polis Reformu

Türkiye'de polisin alt-ideolojisi, siyasetteki rolü, polis ve ordu arasında olduğu iddia edilen kurumsal çatışma, polisin şeffaf ve hesap verebilir olmaması, polisin sivil denetimi,

gösterilerde orantısız güç kullanması gibi meselelerin kapsamlı bir şekilde kamuoyunda tartışılmakla birlikte bu konulardaki araştırma ve bilgi üretimi oldukça sınırlı kalmaktadır. Türkiye’de güvenlik sektörünün demokratik gözetimi prensibini savunan ilk ve öncü kurum olan TESEV, önceki yıllarda polisin tarafsızlığı, şeffaflığı ve hesap verebilir olmasını hedefleyen çeşitli yayınlar hazırlamıştı. Yukarıda belirtilmiş olan boşluktan hareketle, TESEV, 2011’in ikinci yarısından itibaren Türkiye’de polis reformu üzerine, 3 yıl sürmesi planlanan yeni bir araştırma projesine başlamıştır.

Projenin ilk yılı ağırlıklı olarak araştırmaya hazırlık çalışmalarına ayrılmıştır.

TESEV Demokratikleşme Programı, 2011 yılı ikinci yarısı boyunca projenin **araştırma ve planlama** aşamalarındaki çalışmalarını sürdürmüştür. Bu doğrultuda öncelikle bir **literatür taraması** çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu tarama, bir yandan polis reformu konusunda dünyada gerçekleştirilen farklı çalışmaları, bunların yöntemlerini, kazanımlarını ve sorunlarını, diğer yandan da Türkiye’de Polis Kurumunun işleyiş biçimlerini, eğitim ve emir süreçlerini ve son yıllarda polis ve polislikle ilgili olumlu ve olumsuz siyasi ve sosyal gelişmeleri içermektedir.

Yine aynı doğrultuda 2011’in Kasım ve Aralık ayları boyunca konularında yetkin akademisyenlerle bir takım görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, Kasım ayında 1980 sonrası polislik kurumunu çalışan akademisyen Biriz Berksoy’la ve Türkiye siyasetine hâkim akademisyenlerden Tanıl Bora’yla toplantıların içeriğinin ve toplantıya davet edilecek kişilerin değerlendirildiği birer görüşme gerçekleştirilmiştir. Bunu takiben, Polis Akademisi öğretim üyelerinden Mehmet Arıcan’ın yardımı ve katılımıyla, polis kurumu üzerine çalışmalar yürüten Polis Akademisi mensubu genç akademisyen ve doktora öğrencilerini bir araya getiren bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantı Polis Akademisi Anıttepe Kampüsü’nde **5 Aralık 2011** tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının amacı genç kuşağın Türkiye’de günümüzde polis kurumuyla ilgili olumlu, olumsuz saptamalarını öğrenmek, sorun alanlarını daha net bir şekilde belirlemek ve bu alanlara ilişkin neler yapılabileceğine ilişkin kurum içinden görüş alabilmektir. Bu anlamda, bu toplantının hem polis kurumunu daha iyi anlamada, hem de daha kapsamlı gerçekleşecek asıl toplantıların şekillenmesinde ciddi bir katkı sağladığı söylenebilir. 2011 Aralık ayında polis ve polislik kurumu ile ilgili çalışmalar yapan diğer akademisyenlerle iletişime geçilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: Ayşen Uysal (Dokuz Eylül Üniversitesi), Zeynep Gören (İzmir Ekonomi Üniversitesi), Ferdan Ergut (ODTÜ), Erkut Koca (Polis Akademisi), Murat Paker (Bilgi Üniversitesi). Bu kişilerle yüz yüze görüşmelerin 2012 Ocak ve Şubat ayları içerisinde yapılması planlanmaktadır. Aynı zamanda görüşülen tüm akademisyenlerin bir araya geleceği bir araştırma toplantısının da 2012 Mart’ında gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

C. KÜRT SORUNU

C.1. Silahsızlandırma ve Toplumsal Uzlaşma: Kürt Sorununda Yeni bir Dönemece Doğru

Kürt sorununa demokratik bir çözümün üretilmesi Türkiye’nin demokratikleşmesi önündeki en büyük engellerden biri olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Bu projenin tasarlandığı dönemde hükümetin çözüm yolunda müzakere için bir zemin oluşturma durumu, eski

duruma dönüşün neredeyse geri döndürülemez bir sosyal gerginlik, siyasal açmaz ve çatışmanın her iki tarafı için de şiddetli militerleşme döngüsüne neden olacağı tarihi bir dönüm noktası olmuştur. TESEV, bu tarihi anda, PKK'nın silahlarını bırakması için var olan alternatif yöntemler ve gereken şartlara dair kamusal bir tartışma ortamı yaratabilmek ve böylece hükümet ve PKK arasında Kürt Sorunu'nun askeri boyutunun sona erdirilmesine dair atılması gereken siyasal ve hukuki adımlar için açık bir iletişim ve tartışma ortamının yaratılmasını kolaylaştırmayı amaçlamıştır. Projenin amacı Türkiye devleti ve hükümeti temsilcilerinin yanı sıra PKK çevresinden isimler, bunların dışında kalan diğer Kürt liderler ve politikacılar ile **mülakatlar** yaparak hükümet ve PKK liderliği arasında bir diyalog/müzakere ortamının yaratılması için ortak bir siyasal zeminin oluşturulmasının mümkün olup olmadığının ve bu tür bir sürecin oluşturulmasına engel teşkil edebilecek göze çarpan konuların belirlenmesidir.

TESEV bu projede önde gelen bir gazeteci ve köşe yazarı olan ve Kürt sorunu üzerindeki uzun yıllardır süregelen uzmanlığı ile tanınan **Cengiz Çandar** ile çalışmıştır. Demokratikleşme Programı Çandar ile araştırma çerçevesini, sahayı ve görüşmecilere yönetilecek soruları belirlemek üzere bir dizi toplantı yapmıştır. Çandar araştırmanın hazırlık aşamasında birçok ön görüşme yapmıştır. Brüksel'deki Kürt siyasal göçmenlerle görüşmüş ve Avrupa'daki Kürt diasporası içindeki farklı gruplardan silahsızlanma terimine ve Türkiye'nin Kürt sorununa dair son zamanlarla yürüttüğü siyasete nasıl baktıklarına dair önemli bilgiler edinmiştir. Sonrasında, Türkiye siyasi elitinden birçok isimle üst düzey görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Proje raporunun bulguları **24 Haziran 2011'deki** demokratikleşme konferansı aracılığıyla kamuoyuna açıklanmıştır. Raporun **Türkçesi Temmuz 2011'de** basılmıştır. Aynı zamanda raporun medyadaki görünürlüğünü arttırmak adına TESEV Başkanı N. Can Paker tarafından **23 Temmuz 2011** tarihinde Cengiz Çandar'ın raporu yazılı ve görsel medyanın önde gelen köşe yazarlarına ve gazetecilerine tanıttığı bir basın yemeği organize edilmiştir.

Rapor hükümet ve yasama organları yetkililerinin büyük ilgisini çekmiştir. Birkaç isim vermek gerekirse bu rapor Başbakan Yardımcısı ve Meclis Başkanı Cemil Çiçek; AK Parti Milletvekili ve Başbakan Danışmanı Ömer Çelik; Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Başdanışmanı Ahmet Ertürk; ve BDP Milletvekili Sebahat Tuncel tarafından özellikle talep edilmiştir. Rapor ayrıca posta yoluyla üst düzey bürokratlara, akademisyenlere, politikacılara, diplomatlara, uluslararası kurumların temsilcilerine ve medyaya dağıtılmıştır. Rapor gelecekte de konu hakkında ulusal bir diyalogun tesisi için toplantılar ve tartışmalarda kullanılacaktır.

C.2. Belgesel - Sulhname

Sulhname belgeseli Tazminat Yasası'nın Van ilindeki uygulanışından sorumlu olan zarar tespit komisyonu üyeleri, kanuna başvuran Kürt üyeler ve onların avukatları gibi konunun farklı taraflarının bakış açılarına odaklanmaktadır. Belgesel Kürt vatandaşların ve devletin adalet, uzlaşma ve barış konularındaki bakış açılarını yansıtarak tarafların Kürt sorununa yaklaşımlarını yansıtmaya çalışmakta ve şu soruların cevaplarını aramaktadır: Yasa içeriğinde belirtilen Kürtler ve devlet arasında yakınlaşma sağlanması amacına ulaştı mı? Adalet sağlandı mı? Peki ya gerçek? Yasa geçmişle yüzleşme için bir alan yarattı mı? Yasanın devlet ve Kürtler, üyeler ve avukatları ve farklı Kürt üye grupları arasındaki ilişkiler üzerinde nasıl bir etkisi oldu?

Şehbal Şenyurt ve **Mustafa Varlık** tarafından hazırlanan **Sulhname** başlıklı belgeselin ilk gösterimi **5 Temmuz 2011** tarihinde **İstanbul**'da yapıldı. Yaklaşık **110 izleyicinin** katıldığı gösterim sonrasında izleyiciler Dilek Kurban ve Şehbal Şenyurt'a sorularını yönelterek canlı bir tartışma ortamının oluşmasına katkıda bulundular. İzleyiciler arasında Kürt sorunu ve azınlık hakları konularında çalışan akademisyenler ve öğrenciler, yerinden edilme, göç, Kürt sorunu ve insan hakları üzerine çalışan STK'lardan temsilciler, Kürt yanlısı siyasal parti Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) ve Emek ve Demokrasi Partisi'nden (EDP) kişiler, sanatçılar ve belgesel yönetmenleri bulunmaktaydı. Etkinlikte Taraf, Agos, Bianet, Hürriyet Daily News, NTV, Takvim, Turkish Time, Dünya, Zaman, Etkin Haber Ajansı, DİHA, Aksiyon ve Belçika Devlet Televizyonu VRT gibi mecralardan medya mensupları da hazır bulundu. Benzer bir tartışma, bu sefer sorunun doğrudan taraflarıyla **7 Temmuz 2011**'de yapılan belgesel gösteriminin ardından **Van**'da gerçekleştirildi. Van Sanayi ve Ticaret Odası'nın katkılarıyla gerçekleştirilen gösterime aralarında belgesel için kendileri ile görüşme yapılan ve belgeselde yer alan ülke içinde yerinden edilmiş Kürtlerin, avukatlarının ve zarar tespit komisyonu üyelerinin de bulunduğu **130'un üzerinde izleyici** katıldı. Gösterim sonrasındaki gerçekleştirilen tartışma, izleyicilerin sorularını yanıtlayan Şehbal Şenyurt ve Dilek Kurban tarafından yönetildi. Haziran 2009'da gerçekleştirilen Yerinden Edilme Üzerine Hükümet Politikaları Uluslararası Konferansı gibi Van'da düzenlenen önceki TESEV etkinliklerinde olduğu üzere bu etkinlik zorunlu göç sorununun farklı taraflarının bir araya geldikleri, Tazminat Yasası da dâhil olmak üzere devletin soruna verdiği cevapların içeriğini ve uygulanışını tartışma şansı edindikleri bir platform işlevi gördü. Belgesel ayrıca 29 Eylül ve 1 Ekim 2011 tarihlerinde '1001 Belgesel Film Festivali' kapsamında İstanbul'da gösterildi.

Bu gösterimlere ek olarak, konuya duyarlı sivil toplumdan ve bireylerden de belgesele talepler gelmektedir. Belgesel, Ekim ayı içerisinde Bilgi ve Galatasaray Üniversiteleri'nde hukuk alanında çalışan iki akademisyen tarafından ders materyali olarak kullanmak üzere, Marmara Üniversitesi Fransızca Kamu Yönetimi öğrencilerinden bir grup tarafından ise okullarında gösterim ve konu hakkında bilinçliliği artırma amaçlı talep edilmiş, TESEV tarafından DVD kopyaları kendilerine teslim edilmiştir. Marmara Üniversitesi öğrencileri belgeseli 31 Ekim tarihinde yaklaşık 10-12 kişilik bir öğrenci grubuna göstermiş ve ardından da belgesel üzerinden Kürt sorunu üzerine yaptıkları tartışmayı TESEV ile e-posta yoluyla paylaşmışlardır.

Gelecek yıllarda, TESEV zorunlu göç süresince oluşan kayıplar için tazminat verilmesinin Van'daki ve zorunlu göç mağdurlarının yaşamakta olduğu diğer bölgelerdeki uygulanışına dair Türkiye medyası ve siyasi çevrelerinde geniş bir tartışma ortamı yaratmak umuduyla bu belgeseli Türkiye'nin farklı yerlerinde göstermeye devam edecek.

D. AZINLIK HAKLARI VE ANAYASAL VATANDAŞLIK

D.1. Türkiyeli Ermenilerin Sesini Duymak

Bugün, Türkiye'nin Ermeni vatandaşları doğrudan ya da üstü kapalı ayrımcılık ve nefret söylemlerine tabi oluyor; ifade özgürlüğü hakları kısıtlanmaya devam ediyor; kamusal alana erişimde zorluklarla karşılaşılıyor; din ve eğitim pratiklerini özgürce gerçekleştirmede önlerine birçok engelle karşılaşmaya devam ediyorlar. Bu proje Türkiye Ermenilerini 'duymak' ve

'dinlemek' ve onların kendi hikâyelerini anlatmalarını mümkün kılmak adına samimi bir girişim olarak tasarlanmıştır. Proje kapsamında dinlenen hikâyelerin Türkiye'deki vatandaşlık halleri hakkında somut çıkarımlar ortaya çıkaracağı ve bu çıkarımların da – siyasa önerileri formatında – politika üreticilerine, cemaatlere, akademisyenlere, basına ve daha büyük ölçekte kamuoyuna Türkiye'deki Ermeni Sorununu yeniden formüle etmelerinde yol gösterici olacağı hedeflenmiştir.

Marmara Üniversitesi'nden **Günay Göksu Özdoğan** ve İstanbul Bilgi Üniversitesi'nden **Ohannes Kılıçdağı**'nın kaleme aldığı "Türkiye Ermenilerini Duymak: Sorunlar, Talepler ve Çözüm Önerileri" başlıklı rapor, proje kapsamında TESEV ofisinde **23 Ekim 2010, 27 Kasım 2010, 11 Aralık 2010 ve 15 Ocak 2010** tarihlerinde düzenlenen **4 çalıştayda** ortaya çıkan tartışmalara odaklanılmıştır. Her çalıştaya Türkiye'deki Ermeni toplumunun farklı kesimlerinden gelen – avukat, dini lider, gazeteci, okul öğretmeni, sanatçı, yayıncı, siyasetçi kişiler; Ermenistan'dan Türkiye'ye göç etmiş şahıslar; vakıf, medya, mezunlar derneği, siyasi parti ve sivil toplum inisiyatif temsilcileri – ortalama 30-35 kişi katılmıştır.

"Türkiye Ermenilerini Duymak: Sorunlar, Talepler ve Çözüm Önerileri" başlıklı rapor **Eylül 2011** tarihinde yayımlanmıştır. Oldukça kapsamlı bir sorun alanı listesini içeren rapor, Türkiyeli Ermeni vatandaşlar ile devlet arasında – eşitlik, adalet ve ayrımcılıksız bir eksen - demokratik bir ilişkilene biçiminin nasıl mümkün kılınabileceğine dair çözüm önerileri sunmaktadır. Rapor yazarlarının yürüttüğü çalışma, devletin özelde Ermenilere yönelik, genelde azınlıklara yönelik yürüttüğü politikaların siyasa yapıcılar ve toplum tarafından yeniden düşünülmesini teşvik etmektedir. Raporun Türkiye'deki gayrimüslim azınlıklar adına siyaset yapan ya da yapılan siyasetleri etkileme imkânı bulunan aktörler için bir kılavuz işlevi göstermesi beklenmektedir.

Rapor basılmadan önce, bu projenin bulguları **25 Haziran 2011** günü düzenlenen demokratikleşme konferansında **"Geçiş Döneminde Vatandaşlık I: Türkiyeli Ermenileri Duymak"** isimli panelde kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Raporun, çalıştay katılımcıları ve onların temsil ettiği kuruluşlar, Patrikhane, diğer cemaat vakıfları ve dernekleri, Ermeni ve de Rum ve Yahudi basını, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Bakanlık ve meclis komisyon ofisleri ve ulusal medyaya dağıtılmıştır. Raporun İngilizce versiyonu çeviri aşamasındadır ve 2012'de yayına hazır hale getirilecektir.

D.2. Cumhuriyet Döneminde Değişen Yer İsimleri

Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi boyunca 15,000 yerleşimin biriminin ismi değiştirilmiştir. Yerleşim birimi ve coğrafi yer şekillerinin isimlerinin tarihsel arka planlarının araştırılması, silinen toplumsal hafızanın geri çağırılması için uygun bir araç olarak değerlendirilmektedir. Türkçe kelimelerin etimolojik kökenleri üzerine çok-dilli bir perspektif üzerinden yürüttüğü araştırmalarla anılan Sevan Nişanyan, Türkiye'deki yerleşim birimlerinin değişen isimleri ve tarihsel arka planları hakkında da araştırmalar yürütmektedir. Nişanyan'ın üzerinde çalıştığı tarihsel materyal dolayısıyla değişen yer isimlerinin tekrar kullanıma sokulması konusunun güncel tartışmalara dâhil edilmesi amacıyla TESEV bu projede Nişanyan ile birlikte çalışmıştır. Söz konusu tarihsel süreci hem niceliksel hem de niteliksel olarak belgelemek hükümetten benzer talepleri olan bütün etnik gruplara da yol gösterici olacaktır.

Proje grubu, ilk dönemde İçişleri Bakanlığı yayınları, Devlet İstatistik Enstitüsü nüfus sayımı sonuçları ve benzeri birçok devlet arşiv belgesini inceleyerek il, şehir, ilçe, kasaba, köy ve mezra isimlerinin cumhuriyet tarihi boyunca hükümetlerce değiştirilen isimlerinden oluşan uzun bir liste üzerinde çalışmışlardır. Bu bilgiler **Index Anatolicus** (www.nisanyanmap.com) olan proje internet sitesine yüklenmiştir.

12 Mart 2011 tarihinde, Kürt, Laz, Rum, Çerkez, Arap ve Süryani araştırmacıların, avukatların, aktivistlerin ve Türkiye'deki eski yer isimlerinin tekrar kullanılması taraftarı olan sivil toplum üyelerinden oluşan 20 kişilik bir katılımcı grubuyla birlikte **bir çalıştay** düzenlenmiştir. Nişanyan'ın proje için hazırlamakta olduğu rapor ve TESEV Demokratikleşme Programı'nın "Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Değiştirilen Yer Adları" projesi çalıştay katılımcılarına sunulmuş ve raporun nihai haline eklenmek üzere geribildirim, yorum ve ek bilgiler talep edilmiştir.

Temmuz 2011'de, Sevan Nişanyan'ın kaleme aldığı "**Hayali Coğrafyalar: Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde Değiştirilen Yer Adları**" başlıklı rapor Türkçe olarak basılmıştır. Rapor, elektronik ortamda TESEV web sitesi yoluyla kamuoyu ile paylaşılmış, e-posta yoluyla ise akademisyenler, basın-medya çalışanları, siyasetçiler ve karar-vericilerin de yer aldığı **7,000** kişilik bir listeye duyurulmuştur. **Nişanyan'ın raporuna** yazılı medya, haber muhabirleri, araştırmacılar, akademisyenler, siyasetçiler, sivil toplum temsilcileri ve Türkiye'deki eski yer isimlerinin tekrar kullanılması için aktivizm yapan gruplar tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Nişanyan'ın raporu elektronik ortamda duyurulduktan sonra birçok gazete makalesinde ve köşe yazısında haber yapılmış ve rapor hakkında olumlu yorumlar yapılmıştır. Raporun Türkiye toplumunda dağıtılması ile birlikte eski yer isimlerinin tekrar kullanılması meselesi kamusal alanda görünür kılınmış, yeniden tartışmaya açılmıştır. Rapor ayrıca TESEV'in iletişim ağına **posta yoluyla** dağıtılmıştır. **TESEV**, Nişanyan'ın raporunun önümüzdeki dönemde, eski yer isimlerinin tekrar kullanıma sokulması konusunda mücadele veren çeşitli siyasi gruplar, belediye çalışanları ve yerel yönetimler için yol gösterici bir işlev göreceğini düşünmektedir.

Ayrıca günümüz Türkiye'sindeki **40,000'den fazla** yerleşim biriminin isimleri ve isimlerinin tarihsel arka planı hakkında geniş bir veri tabanı barındıran projenin web sitesine, rapor yazım sürecinde yeni bilgiler eklenmeye devam etmiştir. *Index Anatolicus* web sitesi **TESEV Demokratikleşme Konferansı'nda** bir barkovizyon gösterisiyle konferans katılımcılarına sunulmuştur. Toplum tarafından rapora gösterilen ilgi ve hevesten, ayrıca Index Anatolicus web sitesi ziyaretçi istatistiklerinden de belli olduğu üzere, birçok insan Türkiye'deki yerleşim birimi isimlerinin tarihsel arka planı hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir. Yeni web sitesi yapım aşamasındadır. Hâlihazırda eski formatını muhafaza eden www.nisanyanmap.com'un veri tabanı, ziyaretçi ve kullanıcılarının hizmetindedir.

E. DİN, DEVLET VE TOPLUM

TESEV 2010 yılında Dilek Cindoğlu tarafından kaleme alınan "**Başörtüsü Yasağı ve Ayrımcılık: Uzman Meslek Sahibi Başörtülü Kadınlar**" başlıklı raporun sonuçlarını siyaset, medya ve kamuoyunun dikkatine sunmuştu. TESEV çeşitli ikili görüşmeler, Ankara'da bir kapalı oturum ve İstanbul'da bir açık oturum aracılığıyla bu sonuçları sadece konunun

paydaşlarıyla tartışmaya açmakla kalmadı, aynı zamanda siyaset, meslek hayatı, eğitim, özel sektör ve kamu sektöründe başörtülü kadınlara yönelik ayrımcılığın kalkmasına yönelik uygulanabilecek siyasi çözümler üzerine yeni bir tartışma başlattı. Karar alıcılar ve siyasa yapıcılar (Bakanlar, Meclis Komisyon Başkanları, Bürokratlar ve siyasi parti temsilcileri) ve sivil toplum üyeleri ile görüşmelerin ardından, TESEV, yasağın Türkiye’de toplumun hangi kesimlerince ve hangi yöntem ve mekanizmalar aracılığıyla desteklendiğine vurgu yapan bir rapor hazırlamaya karar verdi. Rapor aynı zamanda başörtüsü yasağının kaldırılması ve başörtülü kadınların kamusal hayattan dışlanmalarını sonlandırmak için ne tür siyasi ve tavır değişikliklerine ihtiyaç duyulduğunu da işlemektedir.

E.1. Türkiye’de Başörtüsü Yasağının Kalkması için Bir Yol Haritası

Başörtüsü yasağı konusundaki çalışmalarına “Başörtüsü Yasağı ve Ayrımcılık: Uzman Meslek Sahibi Başörtülü Kadınlar” raporundan yola çıkan TESEV Demokratikleşme Programı, Türkiye’deki **başörtüsü yasağının kaldırılmasına ilişkin bir yol haritası hazırlamaya** karar verdi. “Başörtüsü Yasağı’na İlişkin Değerlendirme ve Öneriler” başlıklı rapor, herhangi bir politika önermesi içermeyen bir önceki raporun eksikliklerini tamamlamayı hedeflemiştir. Raporun, (1) başörtüsü yasağı alanında farklı noktalarda konumlanmış siyasi, bürokratik ve sivil toplum aktörlerine hitaben bir kılavuz niteliği taşıması ve (2) başörtüsü yasağı ve başörtülü kadınların eğitim, çalışma ve toplumsal hayatlarında maruz kaldıkları ayrımcılık mekanizmalarını ortadan kaldırmayı hızlandıracak yasal, yönetsel ve toplumsal değişim yolları öne sürmeyi hedeflemektedir. TESEV’den **Özge Genç** ve **Ebru İlhan** tarafından kaleme alınan rapor, **25 Haziran 2011**’de düzenlenen Demokratikleşme Konferansı’nda “Geçiş Döneminde Vatandaşlık II: Başörtüsü Yasağı” başlıklı panelde sunulmuştur.

TESEV, Türkiye’de başörtüsü sorunu ile ilgili bir politika raporu hazırlamakla, Türkiye kamuoyunda başörtüsü sorunu üzerine samimi ve sağlam bir tartışma zemininin var olmamasına dikkat çekmeyi; toplumsal, çalışma, eğitim ve kamusal alanda devam eden bu yasakla ilgili yaşanan problemlerin çözülmesine ilişkin gözlem ve tavsiyelerden oluşan bir yol haritası çizmeyi hedeflemiştir.

Rapor, **2012 yılı Şubat ayının ikinci haftasında** basılacaktır. TESEV, bu çalışmayı Konya’da **11 Şubat**’ta kapalı bir toplantıyla tartışmaya açmıştır.

F. MEDYA VE DEMOKRATİKLEŞME

2011 Programı kapsamında, TESEV Demokratikleşme Programı Türkiye’de medya ve demokratikleşme üzerine büyük bir araştırma projesi yayımladı. Bu projenin bir bölümü MEDIATEM adlı uluslararası bir akademik projeye dayanmaktadır. TESEV; MEDIATEM’de bünyesinde Avrupa Komisyonu’nun saygın 7. Çerçeve hibe programı tarafından finanse edilen ve medya politikaları, mevzuatları ve medya özgürlüğü ve bağımsızlığı üzerine Avrupa’daki çeşitli medya manzaralarını karşılaştıran 14 ülkenin dâhil olduğu AB çapındaki araştırma projesinin Türkiye ayağını yürütüyor. TESEV’in medya ve demokratikleşme projesinin diğer bölümü, sahiplik yapılarına, tekelleşmeye ve rekabete odaklanarak Türkiye’de medyanın politik-ekonomisine bakmak amacıyla geliştirildi.

F.1. Türkiye’de Medya Arka Plan Raporu: Tarihi Analiz

Medya ve demokrasi arasındaki ilişkiler, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana tartışmalı bir konu olageldi. Dördüncü güç olarak medya ile hükümet ve devlet aygıtının güçlü bir aracı olan medya arasındaki tutarsızlık, Türkiye’de tarafsız, bağımsız ve özgür bir medyanın yokluğunu büyük ölçüde açıklıyor. Medya ile devlet arasındaki mevcut durumun, medyanın tarihsel gelişiminin ürünü olduğu ön kabulünden hareketle, TESEV medya ve demokrasi projesine, Türkiye’deki medya-devlet ilişkilerinin gelişiminin arka plan analiz ederek başladı. Bu **arka plan raporu**, Osmanlı’nın son dönemlerinden bu yana medyanın gelişimine dair tarihsel bir anlatı sunuyor. Rapor, demokratik reformlara ile medya üzerindeki devlet/hükümet kontrolünün aynı anda var olabilmesini başlıca nedeninin Türkiye’deki devlet-medya ilişkilerinin tarihsel kökeni ve yaygın siyasi kültür olduğunu savunuyor. Rapor ayrıca, Türkiye’deki medyanın durumu, yapısı ve içerik düzenlemelerine ve medya yönetimine dair kapsamlı bir analiz sağlıyor.

Yazarları, Bilgi Üniversite’sinden **Esra Elmas** ve TESEV’den **Dilek Kurban** olan “**İletişimsel Demokrasi - Demokratik İletişim: Türkiye’de Medya: Mevzuat, Politikalar, Aktörler**” başlıklı rapor 2011’de Türkçe ve İngilizce olarak **yayımlandı**.

Bu rapor ayrıca “Geçiş Sürecinde Türkiye: Toplum, Siyaset, Yargı ve Medya” adlı TESEV Demokratikleşme Konferansı kapsamında **25 Haziran 2011** tarihinde düzenlenen “**Geçiş Döneminde Medya: Basın- Demokrasi İlişkisi ve Medyanın Ekonomi-Politiği**” başlıklı **panelde** de tanıtıldı.

F.2. Türkiye’de Medyanın Politik Ekonomisi: Sektörel Analiz Raporu

TESEV Demokratikleşme Programı, medya sektörünün politik ve ekonomik analizini yapan bir çalışmayı Medya ve Demokratikleşme Projesi’ne ekledi. Bu çalışmanın; Türk medyasındaki mevcut sahiplik yapılarının ve kapitalist ilişkilerin; medyada yoğunlaşmayı arttırıp arttırmadığına, editöryal bağımsızlığa, medyanın demokratikleşmesine ve medya özgürlüğüne engel olup olmadığına dair bir değerlendirmeye yapması amaçlandı.

Proje, **Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi’nden** araştırmacılar **Ceren Sözeri** ve **Zeynep Güney** tarafından yürütüldü. Önde gelen ve saygın bir medya çalışanı olan **Ferhat Boratav** da projede danışman olarak yer aldı.

Saha Grup Çalıştayları; TESEV, projenin saha çalışmaları dâhilinde toplamda **dört ayrı kapalı çalıştay** düzenledi. “İnsan Kaynakları Problemleri ve Medya Sektörünün Geleceği” başlıklı **ilk çalıştay 18 Aralık 2010’da Ankara’da**, medya sektöründe işçi-işveren ilişkileri ve çalışma koşulları konulu ikinci çalıştaysa **21 Aralık 2010’da İstanbul’da** gerçekleştirildi. “Radyo Televizyon Üst Kurulu’nun (RTÜK) Yapısı ve Otoritesi Üzerine Yeni Mevzuat” başlıklı **üçüncü çalıştay 11 Mart 2011’de İstanbul’da** yapıldı. “Medya Sektöründe Yatırım ve Rekabet İlişkileri: Sektörün Bugünü ve Yarını” başlıklı **son çalıştay ise 21 Nisan 2011’de İstanbul’da** düzenlendi.

İngilizce ve Türkçe olarak yayımlanan “**Türkiye’de Medyanın Ekonomi Politiği**” başlıklı bu rapor Türk medya sektörünün mevcut durumunun haritasını çıkarıyor. Raporun sonuç ve önerileri, AB üyelik kriterleri ve AB üyesi devletlerdeki en iyi uygulamalar ışığında, Türkiye’de

medya sektörünün demokratikleşmesi ve medya sahipliğindeki yoğunlaşmanın engellenmesi için geliştirilecek politikalar konusunda da oldukça yararlı olacaktır.

TESEV Demokratikleşme Programı Medya Çalışmaları Serisi Raporları - Ankara Tanıtım Toplantısı: TESEV, "İletişimsel Demokrasi – Demokratik İletişim: Türkiye’de Medya: Mevzuat, Politikalar, Aktörler” ile "Türkiye’de Medyanın Ekonomi Politikası: Sektörel Analiz” – Medya Çalışmaları Serisi raporlarını tanıtmak ve tartışmaya açmak amacıyla **Ankara’da, 18 Ekim 2011 tarihinde** bir toplantı düzenlemiştir. "Medya ve Düzenleyici Üst Kurullar: Yasal ve Yönetimsel Düzenlemelerde Son Durum" başlıklı bu toplantı, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı’nın (SETA) Ankara merkez binasında gerçekleştirilmiştir. Toplantıyı, TESEV Demokratikleşme Program Direktörü **Dilek Kurban** moderatör olarak yönetmiş, Bilgi Üniversitesi Ekonomi Bölümü öğretim üyesi – medya ve diğer endüstriyel sektörlerde rekabetçilik-tekelleşme düzenlemelerinde uzman, TESEV "Türkiye’de Medyanın Ekonomi Politikası: Sektörel Analiz" raporu akademik hakemi – Profesör **Erol Katircioğlu** toplantıda tartışmacı olarak yer almıştır.

Toplantı birbiriyle ilişkili iki oturumdan oluşmuş olup, ilk oturumda ilgili üst kurullarının Türkiye medyasını rekabetçiliği teşvik edecek, tekelleşmeyi engelleyecek, özgür ve bağımsız medya organlarını destekleyecek şekilde denetleyip denetlemediğini tartışmaya açılmıştır. Toplantının ikinci oturumunda ise 2011’de çıkarılan 649 no’lu Kanun Hükmünde Kararname ile medyayı – ve diğer ekonomik sektörleri – denetleyici, düzenleyici üst kurulların ilgili bakanlıkların denetimine bağlanması meselesi, söz konusu üst kurulları temsilen toplantıya katılan bürokratlar tarafından değerlendirilmiş ve tartışmaya açılmıştır.

F.3. Vaka Analizi Raporu:

TESEV Demokratikleşme Programı, Avrupa Birliği’nin 7. Çerçeve Programı (7th Framework Program – FP7) çerçevesinde 14 üye ülkenin bir arada yürüttüğü MEDIADEM akademik konsorsiyumu çalışmaları dâhilinde hazırladığı **vaka analizi raporunun** İngilizce versiyonunu **Aralık 2011’de** Avrupa Komisyonu’na sunulmak üzere sonlandırmıştır. Vaka analizi raporu, Türkiye medya sektörünün siyasal, bürokratik, yasal ve politik ekonomik alanlardaki karar mekanizmaları ile Türkiye’deki ifade özgürlüğü ve bağımsız medya çalışmaları arasındaki ilişkilendirmeleri analiz etmektedir.

"Does media policy promote media freedom and independence? The case Turkey" [Günümüz medya politikaları özgür ve bağımsız bir medyayı destekliyor mu? Türkiye Örneği] başlığı altında **Dilek Kurban** ve **Ceren Sözeri** tarafından kaleme alınan vaka analizi raporu, **Avrupa Komisyonu’na** elektronik ortamda sunulmadan önce **Aralık 2011’de Edinburgh Üniversitesi, İskoçya’da** toplanan **MEDIADEM** akademik konsorsiyumunda tartışmaya açılmış, raporun içeriği 14 üye ülkenin temsilcileri ile paylaşılmıştır. Edinburgh’daki toplantıya TESEV DP ekibinden Özge Genç ve Mehmet Ekinci katılmışlardır. Rapor, 1980 sonrası dönemde medya ve iletişim araçlarının devlet tekelinden çıkıp, özel girişimcilğe açılmasıyla birlikte oluşan yeni politik ekonomik tablonun, farklı dönemlerdeki siyasi erkler arası ideolojik çatışmalardan nasıl etkilendiğine ve söz konusu süreçlerin Türkiye’deki ifade özgürlüğü alanlarına nasıl kısıtlamalar getirdiğine odaklanmaktadır. Türkiye’deki ifade özgürlüğü kısıtlamaları hakkında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından verilen kararlar ile iç hukuk arasındaki uyumsuzlukları da analiz eden rapor, Türkiye’nin Avrupa Birliği üyelik müzakereleri

sürecine farklı bir bakış açısı getirmekte, düzenli olarak Avrupa Birliği organları tarafından hazırlanan basın ve ifade özgürlüğünü izleme raporlarına tamamlayıcı bir nitelik sergilemektedir.

Aralık 2011'de, Edinburgh Üniversitesi, İskoçya'da toplanan MEDIADEM akademik konsorsiyumundan gelen geribildirimler doğrultusunda, rapor yazarları tarafından son düzelteleri yapılan vaka analizi raporu, aynı ay içerisinde, **Aralık 2011**'de Avrupa Komisyonu ile elektronik ortamda paylaşılmıştır.

G. TANITIM VE SAVUNUCULUK

New York ve Boston, ABD: 29 Mart 2011 tarihinde, TESEV ve Columbia Üniversitesi Kamu İşleri Fakültesi (SIPA) **Demokrasi, Tolerans ve Din Araştırmaları Merkezi (CDTR), Columbia Üniversitesi'nde** ortak bir konferans düzenlemiştir. Tüm gün süren konferans anayasacılık ve anayasa yapımı; yargı reformu ve geçiş döneminde adalet ve din-devlet-toplum ilişkileri konularına karşılaştırmalı bir bakış açısıyla temas eden 3 ayrı panelden oluşmaktaydı. Her panelde adı geçen konunun teorik yönünün altını çizen konuşmacıların yanı sıra Türkiye'den, Hindistan'dan ve/veya ABD'den konuşmacılar da yer almaktaydı. Konferansa tartışılan konu başlıklarıyla özel olarak ilgilenen **50'den fazla kişi** katıldı. Bu konferansta TESEV'den Dilek Kurban ve Etyen Mahçupyan konuşmacı olarak yer aldılar.

30 Mart 2011'de, TESEV, Cambridge-Boston'da Harvard Üniversitesi Kennedy School of Government bünyesindeki **Kokkalis Güneydoğu ve Doğu-Orta Avrupa** Programı ile ortaklaşa bir başka etkinlik düzenledi. Bu etkinlik "Seçimler Arifesinde Türkiye: Politika, Toplum ve Yargı" başlıklı bir paneldi. Panel tartışmaları Weatherhead Uluslararası İlişkiler Merkezi'nden Profesör **Lenore Martin** tarafından yürütülmüştür. Konuşmacılardan **TESEV**'den **Etyen Mahçupyan** Türkiye'deki seküler ve dindar addedilen aktörler arasındaki kırılmadan bahsederken yine **TESEV**'den **Dilek Kurban** yargı ve ordunun siyasetteki geçmiş ve bugünkü rolüne odaklandı. Toplantıya Boston ve çevresinden gelen **40'tan fazla öğrenci, akademisyen ve sivil toplum aktivisti** katıldı.

Amsterdam ve Lahey, Hollanda: TESEV Hollanda'da **16 Şubat 2011** tarihinde iki aktivite düzenlemiştir: bunlardan biri **Lahey**'de Hollanda'daki *Turkije Instituut* (Türkiye Enstitüsü) ve Leiden Üniversitesi İslam ve Toplum Araştırmaları Merkezi (LUCIS) ile ortaklaşa düzenlenen "**Hollanda ve Türkiye'de Demokrasi: Din, Kimlik ve Vatandaşlık**" başlıklı bir çalıştayıdır. Çalıştaya aralarında akademisyenlerin, araştırma merkezlerinden ve düşünce kuruluşlarından temsilcilerin ve gazetecilerin de bulunduğu **yaklaşık 35 katılımcı** katıldı. Aynı günün akşamında, TESEV ve **Turkije Instituut**, Felix Meritis Avrupa Sanat, Kültür ve Bilim Merkezi'nin desteğiyle Felix Meritis Vakfı'nın **Amsterdam**'daki konferans salonunda "**Konferans Daveti: Türkiye ve Hollanda'da Demokrasi: Din, Kimlik ve Vatandaşlık**" başlıklı halka açık bir konferans düzenlendi. Konferans Türkiye ve Hollanda'da din, toplum ve devlet ilişkilerine tarihsel bir bakış açısından ve güncel sorunlara değindi. Aralarında akademisyenler, üniversite öğrencileri, sivil toplum örgütleri temsilcileri ve Türkiye'den göçmen ve sığınmacıların yer aldığı **120'nin üzerinde kişi** konferansa katıldı.

TESEV yine *Turkije Instituut* (Türkiye Enstitüsü) işbirliğiyle, **25 Kasım 2011** tarihinde, Amsterdam'da "Mutabakat İhtiyacı: Türkiye'de Kürt Sorunu Konusundaki Ayrılıkların Üstesinden Gelmek" başlıklı iki panelden oluşan bir mini konferans gerçekleştirmiştir. TESEV DP'nin Kürt Sorunu çalışma alanında yaptığı çalışmaları temel alacak olan konferans iki bölümden oluşmuştur. İlk bölümde, TESEV'den Etyen Mahcupyan ve Dilek Kurban ile İstanbul Şehir Üniversitesi'nden Mesut Yeğen konuşmacı olarak yer almışlardır. "Avrupa perspektifi: Hollanda" başlıklı ikinci bölümdeyse International Crisis Group'dan Hugh Pope, Türkiye ve Kürdistan tarihi ve toplumuyla ilgili araştırmalarıyla tanınan Utrecht Üniversitesi'nden Martin van Bruinessen ve yine Utrecht Üniversitesi'nden Ali Aslan Yıldız yer almışlardır. Toplantıya TESEV'den Etyen Mahcupyan, Dilek Kurban, Zeynep Başer ve Pınar Çanga katılmıştır.

Berlin, Almanya: Berlin'de, **22 Haziran 2011** tarihinde **Friedrich Ebert Stiftung** genel merkezinde "Seçimler Sonrası Türkiye: Ufuktaki Yeni Zorluklar" başlıklı yemekli bir tartışma düzenlendi. Tartışma TESEV'den **Dilek Kurban**'ın Türkiye'deki genel seçimlerin sonuçlarını değerlendirdiği açılış konuşması ile başladı. Sonrasında, katılımcıların konuşmacılara sorular sordukları ve yorum yaptıkları bir tartışma yapıldı.

Ayrıca yine Berlin'de, **Dilek Kurban 21 Haziran 2011** tarihinde **Humboldt Üniversitesi'nin** Alman Türk Mastır Programı ve Çeşitlilik ve Sosyal Çatışma Bölümü'nün daveti üzerine misafir konuşmacı olarak "Zorunlu Göç ve Türkiye'de Kürtlerin Yerinden Edilmesi" başlıklı bir konuşma yapmıştır. Dinleyiciler, program hocalarının yanı sıra Almanya ve diğer birçok ülkeden yüksek lisans öğrencileriydi.

Brüksel, Belçika: TESEV **Brüksel**'de de yine **Friedrich-Ebert-Stiftung** ile beraber ve bu sefer AB Brüksel Ofisi'nin de katılımıyla bir etkinlik organize etti. "Seçimler Sonrası Türkiye: Ufuktaki Yeni Zorluklar" başlıklı bu yarım gün süren yuvarlak masa toplantısı **28 Haziran 2011** tarihinde gerçekleştirildi. Etkinlik başlangıcında Friedrich-Ebert-Stiftung AB Ofisi Yöneticisi **Andrä Garber**, ve TESEV Demokratikleşme Program Direktörü **Dilek Kurban** açılış konuşmaları yapmıştır. TESEV Demokratikleşme Program Danışmanı **Etyen Mahcupyan** "Anayasal Zorluklar" başlıklı ilk paneli AK Parti'nin sosyal tabanına dair konuşmasıyla açtı. "Kürt Sorunu" başlıklı **ikinci panelde** ise TESEV'den **Dilek Kurban**; *Radikal* ve *Hürriyet Daily News* gazetelerinde köşe yazarı olan **Cengiz Çandar**; Avrupa Parlamentosu Üyesi ve Dış İşleri Komitesi üyesi **Hannes Swoboda**; Avrupa Politikalar Merkezi'nden Politika Analisti **Amanda Paul**; EDAM Başkanı ve Carnegie Avrupa Ziyaretçi Akademisyeni **Sinan Ülgen** ve Avrupa Komisyonu Genişle Genel Müdürlüğü Türkiye Masası Başkan Yardımcısı **Christos Makridis** gibi konuşmacılar yer aldı. Yuvarlak masa toplantısına aralarında Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu'nda saygın politikacıların ve karar alıcıların da olduğu **toplam 41 kişi** katıldı.

Brüksel'deyken, TESEV çok sayıda ikili görüşme yapmıştır. TESEV'den Etyen Mahcupyan, Dilek Kurban, Özge Genç ve Koray Özdil şu kişilerle ayrı ayrı ve beraber görüşmüşlerdir: **Avrupa Komisyonu** Genişleme Genel Müdürlüğü Türkiye Masası Başkanı ve Başkan Yardımcısı **Jean-Christophe Flori** ve **Christos Makridis**; Carnegie Uluslararası Barış Vakfı (**Carnegie Avrupa**) Yöneticisi **Jan Techau**, ve Misafir Akademisyen **Sinan Ülgen**; Avrupa Komisyonu

Denetim Çerçevesi IPA Bölgesel Programlar Masası Başkanı **Yngve Engstroem**, ve AB Politikaları Program Yöneticisi **Stanislava Lazova**, ve Avrupa Komisyonu Sivil Toplum Derneği Türkiye Masası'ndan **Rainer Emschermann**.

Bu toplantılara ek olarak: Koray Özdil, 1 Ekim 2011 tarihinde, Akdeniz ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi (Centre des Etudes Méditerranéennes et Internationales, CEMI) ve Konrad-Adenauer-Stiftung Tunus Temsilciliği tarafından birlikte düzenlenen "Arap Devrimlerinin Ardından Orduların Dönüşümü" başlıklı kapalı toplantıya katıldı. Özdil toplantıdaki tartışmalara "Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Denetimi: Türkiye Örneği" konusunda katkıda bulundu. Toplantıya, aralarında Barselona Uluslararası Çalışmalar ve Dokümantasyon Merkezi'nden (CIDOB) Eduar Soler ile Carnegie Vakfı'nın Beyrut temsilcisi Yezid Sayigh'in de bulunduğu Ortadoğu'da sivil-asker ilişkileri alanında uzman akademisyenlerin yanı sıra Tunus'lu hükümet ve ordu temsilcileri ve emekli askerler katılmıştır.

Dilek Kurban, ABD'de bulunan Clark Üniversitesi'ndeki Holokost ve Soykırım Çalışmaları için Strassler Merkezi tarafından düzenlenen "Mülklerin İadesi ve Tazminat Programları Üzerine Karşılaştırmalı bir Değerlendirme" başlıklı konferansa katıldı. Kurban konferansta, Türkiye'deki Gayrimüslim cemaat vakıflarının mallarının iadesi ve tazminine ilişkin atılan adımlar konusunda katkıda bulundu ve konuya ilişkin TESEV DP tarafından yayımlanan raporların bulgularını katılımcılarla paylaştı. Toplantıya, Amerika ve Avrupa'daki üniversitelerde çalışan akademisyenler ve avukatlar katıldı.

TESEV Demokratikleşme Konferansı, İstanbul, Türkiye: TESEV Demokratikleşme Programı yıllık Demokratikleşme Konferansını **24-25 Haziran 2011** tarihlerinde **İstanbul, Nippon Hotel**'de düzenlemiştir. TESEV "**Geçiş Sürecinde Türkiye: Toplum, Siyaset, Yargı ve Medya**" başlıklı konferansla beraber 12 Haziran Genel Seçimlerinin hemen sonrası Türkiye'nin demokratikleşme sürecinin sorunlu yanlarını tartışmaya açtı. Türkiye devleti ve toplumunun bir değişim sürecinden geçiyor olması ve bu süreçte Kürt Sorunu, İnsan Hakları reformu, sekülerizm prensibi altında Din-Devlet-Toplum ilişkilerinin yeniden düzenlenmesi, tarafsız ve hür medyanın oluşması, basın özgürlüğünün sağlanmasının ve adaletle erişimin önündeki engellerin kaldırılması gibi karmaşık siyasi ve sosyal konuların çözülmesi gerektiği esassından yola çıkarak TESEV ürettiği sekiz raporu bu konferansta toplu halde tanıttı. Bu raporların ortaya koyduğu araştırma sonuçları ve siyaset önerileri, Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde kaydettiği ilerlemeyi, bu süreçteki sorunları belirlemek ve olası çözümleri tartışmak için mükemmel bir fırsat sağlamaktadır. Tartışmalara farklı kesimlerden davetlilerin katılması, birçok gazetecinin bulunması ve konferansın farklı medya organlarında haberleştirilmesi TESEV'in açık ve canlı bir tartışma ortamı sağlaması hedefine ulaştığını göstermektedir.

Konferans TESEV Demokratikleşme Programı'nın **sekiz yeni raporunu** (Kürt Sorunu, azınlık hakları ve başörtü üzerine birer adet, yargı reformu üzerine üç adet ve medya üzerine iki adet) ilk defa tanıttığı ve daha önce tanıtılan bir Kürt sorunu raporunun da yeniden tartışmaya açıldığı **altı panelden** oluştu.

Panel 1: Geniş Döneminde Adalet: Silahsızlanma ve Barış

PANEL 2: Geçiş Döneminde Yargı: Adalete Erişim ve Sanıkların Adil Yargılanma Hakkı**PANEL 3: Geçiş Döneminde Adalet II: Kürt Sorunu'nda Geçmişle Yüzleşirken****PANEL 4: Geçiş Döneminde Vatandaşlık: Türkiyeli Ermenileri Duymak****PANEL 5: Geçiş Döneminde Vatandaşlık II: Başörtüsü Yasağı****PANEL 6: Geçiş Döneminde Medya: Basın-Demokrasi İlişkisi ve Medyanın Ekonomi-Politiği****H. İZLEME****H.1. Anayasal Süreci İzleme**

TESEV Demokratikleşme Programı, seçim sonrası süreçte, yeni Anayasa'nın hazırlanmasında siyasi, yasal ve toplumsal süreçlerin izlenmesi için bir **araştırmacı-uzman grubu** oluşturmuştur. Anayasa İzleme komitesi, siyasi aktörlerin, medyanın ve sivil toplumun yeni anayasa çerçevesindeki tartışmalarda aldığı pozisyonu, yaklaşımları ve ilgiyi ve sürece ilişkin gelişmeleri izlemeye başlamıştır. Üçayaktan oluşan izleme faaliyeti üç farklı araştırmacı-uzman tarafından yürütülmektedir. İzleme sürecinin siyasi partiler ayağı Anayasa Hukukçusu Levent Köker tarafından gerçekleştirilmektedir. Levent Köker, siyasi partiler, Anayasa Uzlaşma Komisyonu ve diğer Parlamento üyeleri ve komisyonlarının Anayasa sürecine ilişkin faaliyetlerini izleyecektir. Projenin, sivil toplum ayağı ise Sosyolog Ferhat Kentel tarafından yürütülecektir. Kentel, Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları ve girişimlerinin yeni Anayasa çalışmalarını takip edecek ve Anayasa yapım sürecine ve hazırlanacak metnin içeriğine ilişkin görüşleri takip edecektir. Kentel ve Köker'in izlenimleri web sitesi ve izleme raporları yoluyla kamuoyuyla paylaşılacaktır. Projenin medya ayağını besleyecek olan yazılı basın taraması TESEV ekibi tarafından yerine getirilecektir. Projenin medya ayağında, basın taramasında ne tür kriterler kullanılacağı, haber okuma, içerik analizi yapma ve editöryal tercihleri analiz etme konusunda *Ağos* Gazetesi editörü Ferda Balancar proje ekibine danışmanlık yapacaktır. Balancar ayrıca, projenin web sitesine de katkıda bulunacaktır. Anayasa İzleme Komitesi **ilk araştırma grubu toplantısını 7 Ekim tarihinde İstanbul'da** TESEV ofisinde gerçekleştirmiştir.

TESEV DP ekibi tarafından yürütülen basın taraması her gün alınan 18 ayrı gazete üzerinden detaylı bir şekilde yapılmaktadır.

Kasım ve Aralık 2011 süresince, proje hakkında kendilerine bilgi vermek amacıyla TESEV Yönetim Kurulu Başkanı Can Paker, TESEV DP Program Yöneticisi Ö ile görüşmüş ve çalışma hakkında Çiçek'i bilgilendirmişlerdir. Ayrıca, Özge Genç ve Levent Köker, Komisyon üyelerinden Cumhuriyet Halk Partisi'nden Rıza Türmen ve Atilla Kart, Milliyetçi Hareket Partisi'nden Faruk Bal ve Barış ve Demokrasi Partisi'nden Sırrı Süreyya Önder ve Altan Tan ile görüşerek anayasa sürecine ilişkin bilgi alıp ve fikir alışverişinde bulundu.

DIŞ POLİTİKA PROGRAMI

TESEV Dış Politika Programı, önceki yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da yine kapsamlı ve ulaşılabilir yayınlar yaparak, çalışma ve projelerinden elde ettiği bulguları gerek yurtiçinde gerek yurtdışında tanıtarak Türkiye’de dış politika yapım sürecinin demokratikleşmesine katkı sağlamayı amaçladı. Bu süreçte Türkiye ve dış politikası hem ülke içinde hem de dışında büyük ilgi görmüş, Türkiye’nin bölgesindeki olaylar ve izlediği aktif dış politika da önemli bir tartışma konusu olmuştur. DPP 2011 etkinliklerini beş başlık altında düzenlemiştir: Avrupa Birliği (AB), Kıbrıs, Ermenistan, Ortadoğu ve Türkiye.

A. AVRUPA BİRLİĞİ

A.1. Bir Sonraki Kuşak Diyalogu, Fransa

“Türkiye Dış Politikası: Değişim ve Çok Yönlülük?” başlıklı uluslararası konferans **15 Nisan 2011**’de Sciences Po Lyon üniversitesinde gerçekleştirilmiştir. TESEV DPP bu etkinliği Sciences Po Lyon’daki Institut d’Etudes Politiques (IEP), Direction des Relations Internationales ile ortaklaşa düzenlemiştir. Konferansın hedef kitlesi üniversite öğrencileri, yerel yetkililer, çeşitli şehirlerden akademisyenler, sivil toplum temsilcileri ve gazeteciler olmuştur. Etkinliğe toplamda 150’den fazla kişi katılmıştır. Konferans Fransızca ve Türkçe gerçekleştirilmiştir.

TESEV’den Mensur Akgün’ün oturum başkanlığını yaptığı Türkiye’nin dış politikasındaki son gelişmelere odaklanılan ilk panelde Sami Kohen (Milliyet Gazetesi köşe yazarı), Sabiha Senyücel Gündoğar (TESEV) ve Jean Marcou (Sciences Po Grenoble öğretim üyesi) konuşmacı olarak yer almışlardır. İkinci oturum Türkiye – AB ilişkilerini konu almış ve Ariane Bonzon (slate.fr’da gazeteci) tarafından yönetilmiştir. Bu panelde Helene Flautre (AB-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu Eş Başkanı), Cengiz Aktar (Bahçeşehir Üniversitesi öğretim üyesi) ve Jean-Paul Burdy (Sciences Po Grenoble öğretim üyesi) konuşmacı olarak yer almışlardır.

Konferans, farklı ve genç çevreleri Türkiye hakkındaki tartışmaya dâhil etme hedefi bakımından gerçek bir başarı sağlamıştır.

A.2. Yeni Bundestag

TESEV, Yeni Bundestag projesi kapsamında **Şubat 2011 başında** Berlin’i ziyaret etmiştir. Program ekibinden Mensur Akgün, Sabiha Senyücel, Jonathan Levack ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Profesörü Meliha Altunışık proje kapsamında seyahate katılmışlardır.

Ziyaret çerçevesinde **Stiftung Wissenschaft und Politik** (SWP – Alman Güvenlik ve Uluslararası Politika Enstitüsü) ile **Türkiye Dış Politikası ve Ortadoğu** konulu bir yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirilmiştir. Mısır protestolarının ortasında ve Mübarek’in görevi

birakmasından hemen önce düzenlenen yuvarlak masa toplantısına Berlin'den 2 parlamento üyesi de dâhil yaklaşık 30 siyaset yapıcı katılmıştır. Sabiha Senyücel Gündoğar o tarihte yeni açıklanmış olan *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010* raporunun bulgularını sunmuş ve bunu SWP'den **Günter Seufert** ve **Meliha Altunışık**'ın yorumları takip etmiştir.

TESEV heyeti Berlin'de liberal politikacılar ve **Federal Dış İlişkiler Ofisi**'nden temsilcilerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Görüşmelerde İsrail ile bozulan ilişkiler, Kıbrıs, AB süreci, Ermenistan ve Ortadoğu'daki olaylar da dâhil çeşitli birçok konu tartışılmıştır.

A. 3. Türkiye'nin Dış Politikası ve Avrupa, Brüksel

TESEV Dış Politika Programı (DPP), Friedrich Ebert Stiftung Brüksel Ofisi ve Avrupa Politikalar Merkezi (EPC) ile birlikte **24 Mayıs 2011'de** Brüksel'de **"Türkiye'nin Dış Politikası: Değişim Sürecinde Farklı Bakış Açıları"** başlıklı bir çalıştay düzenlemiştir.

Çalıştay TESEV'in "Türkiye Dış Politikası – Ortadoğu'da ve Türkiye'de Algılar" başlıklı sunumuyla başlamıştır. 'Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010' ve 'Türkiye'de Dış Politika Algıları' isimli iki kamuoyu araştırması Aybars Görgülü ve Jonathan Levack tarafından sunulmuştur. Çalıştay Brüksel'deki siyaset çevrelerinden 30 kadar kişiyi bir araya getirmiş, sunumların ardından gerçekleşen tartışmalar verimli ve interaktif bir şekilde geçmiştir.

B. KIBRIS

B.1. Analiz Makalesi: Kuzey Kıbrıs'taki Durum

Avrupa'da Kıbrıs'ın Kuzey'indeki durum hakkında bilinenler sınırlı ve genellikle Kıbrıslı Rumların bakış açısı ışığında şekillenmektedir. Türkiye'de de mevcut durumun tam olarak anlaşılmadığı ortadadır. Yakın gelecekte Kuzey Kıbrıs'a yönelik izolasyonların kalkması beklenmezken ve adada hissedilir bir rahatsızlık mevcutken TESEV, Kıbrıs sorununa Kuzey Kıbrıs'ın perspektifinden bakan bir makale üretmek için doğru zaman olduğuna inanmıştır. Dolayısıyla makale Kıbrıslı Türklerin adanın geleceğiyle ilgili görüşlerini ön plana çıkarmayı amaçlamıştır.

Mete Hatay ve Rebecca Bryant, Kıbrıslı Türklerin Kıbrıs sorunu hakkındaki görüşlerine, KKTC-Türkiye ilişkilerine ve müzakerelerin geleceğine odaklanan "Negotiating the Cyprus Problem(s)" isimli bir makale kaleme almışlardır. Bu makale Temmuz 2011'de yayınlamıştır. Makale dört ana bölüme ayrılmaktadır. Müzakerelerde geline nokta ve müzakerelerin kilitlenme noktasına gelmesinde rol oynayan farklı görüşlere ve önemli konularda ortaya çıkan güçlüklerle, özellikle mülkiyet sorununu ve adada yakın zamanda gerçekleşen olaylara bakan bu makale Kıbrıs sorununda ilerleme kat edilebilecek alanlarla ilgili tavsiyelerde bulunuyor.

Daha önce fazla üzerinde durulmamış olan Kıbrıslı Türklerin bakış açısını kısa ve öz bir şekilde sunması, yakın zamanda gerçekleşen protestoları incelemesi ve çözüm yolunda ilerlemek için gerçekçi siyasi öneriler sunması bu çalışmanın yaptığı katkılar arasındadır. Makale İngilizce yazıldığı için Türkiyeli okuyuculardan çok uluslararası kitleyi hedefliyor. Önümüzdeki aylarda TESEV raporun bulgularını Nancy, Brüksel ve Berlin'in de aralarında bulunduğu yurtdışı toplantılarında paylaşacaktır.

B.2. Kıbrıs Sorunu için bir Çözüm Önerisi

TESEV Dış Politika Programı **27 Ekim 2011 tarihinde Ankara'da "Kıbrıs sorunu için bir çözüm önerisi"** başlıklı kapalı bir yuvarlak masa toplantısı düzenlemiştir. Bu proje dâhilinde hazırlanacak raporda Ankara'daki siyasi havayı da yansıtmak hedeflendiğinden programda raporun hazırlanmasından sonra yapılması planlanan çalıştay rapordan önce gerçekleştirilmiştir. Ankara'da bulunan düşünce kuruluşları, akademi ve medyadan sınırlı katılımı gerçekleşen bu uzman toplantısında ikili görüşmeler öncesinde mevcut durum tespiti yapılmış, daha sonra tıkanan süreci açmak için çeşitli çözüm önerileri paylaşılmıştır. Toplantıda ön plana çıkan konular gündemdeki doğalgaz ve petrol meselesi, Türkiye'nin Kıbrıs politikası ve Türkiye-KKTC ilişkileri oldu.

Bu toplantıdan çıkan sonuçların derleneceği kısa bir politika önerisi raporu 2012 programı dâhilinde içerisinde kaleme alınacak ve politika yapımcılarla paylaşılacaktır.

C. ERMENİSTAN

C. 1. Anadolu'da Yakınlaşmayı Tartışmak

Türkiye-Ermenistan yakınlaşması teknik bir normalleşme sürecinden ibaret değildir. Toplumlar arası uzlaşma da bir o kadar önemlidir – Ermenistan ve Türkiye'den sivil toplum örgütlerinin ilişkilerini geliştirmesi iki toplumun birbirini anlamasını kolaylaştıracaktır. Eğer Türkiye tarihe bakışını demokratikleştirmeye devam etmek ve dolayısıyla tarihiyle yüzleşmeyi istiyorsa bu anlayış gereklidir. Bu bağlamda 2011 yılında DPP Türkiye ve Ermenistan'daki sivil toplum örgütleri arasındaki diyalogu artırmak ve bu diyalogu büyük şehirlerin dışına taşımak için çalışmıştır. Bu doğrultuda çeşitli illerde yerel katılımcılarla çalıştaylar ve konferanslar düzenlemiştir.

İzmir Çalıştayı: TESEV Dış Politika Programı ve **9 Eylül Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ATMER)**, İzmir'de **27 Mayıs 2011** tarihinde yarım günlük bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi. Toplantının amacı Türkiye-Ermenistan ilişkilerindeki son gelişmeleri tartışmak ve İzmir'de konu hakkında farkındalık yaratarak iki toplum arasındaki yakınlaşma sürecine katkı sağlamaktır. Etkinliğe özel sektör, basın, akademi, yerel siyaset, sivil toplum gibi farklı alanlardan gelen 25'ten fazla kişi katıldı.

Yuvarlak masa toplantısı ikili ilişkiler ve yakın gelecekte yakınlaşma sürecinden karşılıklı beklentiler olmak üzere iki bölüme ayrıldı. Birinci bölümde mevcut ilişkilere, ikinci bölümde ise toplumlar arası yakınlaşmayı zorlaştıran konulara odaklanıldı. Toplantının sonunda Gürkan Göklü'nün Anadolu'daki tek Ermeni köyü olan Vakıflı köyü hakkındaki kısa belgeseli izlendi.

Katılımcılar arasında bazen şiddetli tartışmalar ve anlaşmazlıklar ortaya çıktı. Ancak özellikle böyle bir toplantıya ilk kez katılan kişilerden oldukça olumlu geri dönüşler alındı. Etkinlik ilişkilerin normalleşmesi ve Türkiye ve Ermenistan toplumları arasında uzlaşma ve barışa katkıda bulunmak açısından başarılı geçti.

Adana Konferansı: TESEV Dış Politika Programı, **29 Kasım 2011** tarihinde **Çukurova Üniversitesi** Balcalı kampüsünde Türkiye-Ermenistan İlişkileri üzerine, üniversitenin Uluslararası İlişkiler Bölümü ile ortaklaşa bir uluslararası konferans düzenledi. Konferansa

akademisyenler, üniversite öğrencileri, sivil toplum temsilcileri ve iş dünyasından yaklaşık 100 kişilik bir dinleyici grubu katıldı. TESEV'den Mensur Akgün ve Çukurova Üniversitesi Rektörü Alper Akınoğlu tarafından açılışı yapılan konferansta, iki ülke arasındaki mevcut ilişkiler ile ikili ilişkilerde kültürel ve ekonomik etkileşimlerin önemine odaklanan iki panel yer aldı.

İlk panel, Adana tarihini ve şehrin Ermeni mirasını anlatan bir sunumla başladı. Devamında ise protokollerin içine girdiği mevcut çıkmaz ve bu çıkmazdan kurtulma yolunu bulma konuları etrafında şekillendi. Panel katılımcıları, protokollerdeki "yapıcı muğlaklığın" metnin imzalanmasını mümkün kılmasına karşın, bu unsurun her iki taraf için de bazı yanlış anlamalara işaret ettiğini savundular.

İkinci panel, ekonomik ve kültürel etkileşimler yoluyla yakınlaşma olasılığı etrafında şekillendi. Katılımcılar, Ermenistan ve Türkiye arasındaki kapalı sınırların İstanbul veya Ankara'dan ziyade Kars, Iğdır, Van gibi sınır kentlerini etkilediğini ve bu ekonomilerin gelişimine zarar verdiğini iddia ettiler. Panel, Ermeni diasporasının çoklu kimlikleri, kökenleri ve Türkiye'ye bağları üzerine bir tartışmayla sona erdi.

TESEV, aldığı olumlu yorumlara dayanarak bu yuvarlak masa toplantıları serisine devam etmeyi hedeflemektedir.

D. ORTADOĞU

D. 1. Ortadoğu'da Türkiye Algısı

Araştırma: Aralık 2010'da tamamlanan araştırma sonuçlarına dayanarak TESEV DPP, "Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010" başlıklı rapor İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanmış ve 2 Şubat 2011 tarihinde İstanbul'da yapılan bir **basın toplantısında** açıklanmıştır. Daha sonra yayın önemli politika yapımcılar, önde gelen gazeteciler, akademisyenler ve sivil toplum örgütü üyeleri ile Türkiye ve yurt dışındaki üniversite kütüphanelerine gönderilmiştir.

Özetle, araştırma sonuçları bölgenin Türkiye hakkında olumlu bir görüşe sahip olmasının yanında, katılımcıların çoğunun İsrail-Filistin uyuşmazlığı ve İran nükleer krizi gibi temel konularda ülkeyi arabulucu olarak gördüğünü göstermektedir. Araştırma kapsamındaki ülkelerde, sorulara cevap verenlerin %66'sı Türkiye'yi model olarak görmektedir. Yatırımlar, Türkiye menşeli ürünler, Türk televizyon dizileri ve bir tatil mekânı olarak Türkiye konularında elde edilen sonuçlar Türkiye'nin ekonomik ve sosyal mevcudiyetinin de bölgede hissedildiğini göstermektedir. Bulgular araştırma kapsamındaki ülkelerdeki genel eğilimleri ayrıntılı olarak ortaya koyması açısından da ilgi çekicidir.

Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yıl da araştırma önemli bir referans haline gelmiştir. Kamuoyuna açık ve kapsamlı bir Ortadoğu araştırması olması bu araştırmayı değerli kılmaktadır. Basın organlarında ve akademik çevrelerde birçok kere referans verilmesinin yanında TESEV DPP ekibine de TÜSİAD'ın Görüş Dergisi, Geopolitique ve Revolve gibi dergilerde bu konu hakkında makale ve analiz yazısı yazmaları için teklifler gelmiştir. Ayrıca araştırma bazı hükümet yetkililerinin de yakından ilgilendiği bir kaynak olmuştur. Beyaz Saray kendilerine araştırmanın bir sayfalık özetinin iletilmesini rica etmiş, ABD Dışişleri Bakanlığında geçen sene olduğu gibi

bir sunum gerçekleştirilmiş ve İngiltere Dışişleri Bakanlığı da araştırma sonuçları ile ilgili bir bilgilendirme toplantısı talep etmiştir.

Bilkent Üniversitesi Kültür ve İletişim Kulübü'nün daveti üzerine Dış Politika Programı Ankara'da anketin sonuçları üzerine **7 Nisan 2011'de** bir etkinlik düzenlemiştir. Bilkent Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde TESEV'den Sabiha Senyücel Gündoğar ve Gökçe Perçinoğlu anketin sonuçlarını bir grup üniversite öğrencisine sunmuş ve daha sonra sonuçları tartışmışlardır. İki saatlik yuvarlak masa toplantısında öğrenciler Türkiye'nin Batı'yla olan çıkarlarıyla Arap ülkeleri ve İran'la olan çıkarlarının nasıl dengeleneceğini, Türkiye'nin bölgede nasıl bir model olduğunu, AKP Hükümetinin popülerliği konusunu ve Türk Televizyon dizlerinin bölgedeki popülerliği üzerine sorular sordular.

Sonrasında, TESEV, Carnegie ve Heinrich Böll Ortadoğu ofisi ortaklığı ile **3 Mayıs 2011'de Beyrut'ta "Türkiye'nin Değişen Arap Dünyası ile İlişkileri"** başlığıyla bir konferans düzenledi. Konferansa birçok önemli konuşmacı katıldı: Mohamad Chatah (Vekil Başbakanın Dış İlişkiler Danışmanı), Basem Haydar (Arap Birliği Genel Sekreteri'nin Lübnan'daki Yetkili Bakanı), Inan Ozyildiz (Türkiye'nin Lübnan Büyükelçisi), Nabil Sukkar (Suriyeli Danışman), Cengiz Çandar (Radikal Gazetesi), Gencer Özcan (İstanbul Bilgi Üniversitesi), Rami G. Khoury (Issam Fares Enstitüsü, Beyrut), Bahgat Korany (Kahire Amerikan Üniversitesi), Jihad Al-Zein (An-Nahar Gazetesi), Mustafa Ellabbad (Al-Sharq Bölgesel ve Stratejik Çalışmalar Merkezi, Egypt) and Muhammad Nouredine (Stratejik Çalışmalar Merkezi, Beyrut).

Bir günlük konferans anketin bazı önemli bulgularını paylaşma fırsatı tanımıştır. Oturumlarda Türkiye'nin Arap dünyasındaki ayaklanmalara karşı tutumu ve bunun Türkiye'nin Ortadoğu'daki yumuşak gücüne bölgesel ve uluslararası etkileri tartışıldı. Tartışmalar genelde Türkiye'nin Ortadoğu'da artan etkisi, Türkiye'nin Arap dünyasındaki etkinliğinin önündeki engeller ve kısıtlamalar ve Türkiye-Arap Dünyası ilişkilerinin geleceği üzerine oldu.

Analiz Makalesi: Anket sonuçlarının yayınlanmasından sonra üç uzman Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010 anketi üzerine analiz makaleleri yazdılar. Farklı perspektifleri bir araya getirebilmek için Ankara'dan Meliha Altunışık (Orta Doğu Üniversitesi), Beyrut'tan Paul Salem (Carnegie Ortadoğu Merkezi), Washington DC'den Matthew Duss (Center for American Progress) ankette yer alan konuların yanı sıra Arap ülkelerindeki yeni gelişmeler ve Türkiye'nin bunlara tepkisini kaleme aldılar. Üç makale de İngilizce ve Türkçe olarak yayınlanarak Türkiye ve yurtdışında 200 kişiye gönderilmiştir. Daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmak için elektronik olarak da dağıtılmıştır.

D.2. Türk-İran-Arap İstikrar Forumu

Bu proje istikrarsız bir politik iklime sahip olan Ortadoğu coğrafyasındaki önemli aktörler arasında diyalog kurmayı amaçlamıştır.

26 Temmuz 2011'de TESEV DPP İstanbul Heybeliada'da 10 önemli uzmanı bir günlük **çalıştayda** bir araya getirdi. Bu etkinlikte 2011'de gerçekleşen olayların bölgedeki etkileri ve sivil toplumun bölgenin daha barışçıl ve istikrarlı bir hale gelmesi için neler yapabileceği tartışıldı. Etkinlikte Profesör Abdulhaleq Abdulla (Emirates Üniversitesi Profesör), Profesör Bülent Aras (Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Direktörü), Dr. Paul Salem

(Carnegie Ortadoğu Merkezi Direktörü) ve Emekli Büyükelçi Ömür Orhun birer sunum ile katkıda bulundu. Diğer katılımcıların arasında Dr. Mustafa Alani (Körfez Araştırmaları Merkezi – Gulf Research Center) ve Mustafa El-Labbad (Al-Sharq Bölgesel Araştırmalar Merkezi) yer aldı.

Üç partnerin açılış konuşmalarından sonra katılımcılar sözü aldı. Katılımcılara göre bölgenin geleceği belirsiz olmasına rağmen daha sürdürülebilir, demokratik ve istikrarlı bir bölgesel düzenin kurulması için fırsatlar bulunmaktadır. Daha sonra katılımcılar bölgesel işbirliği için potansiyel hareket planı üzerine tartıştılar. Bütün katılımcılar çalıştayın sonunda, bu toplantının ve yapılan tartışmaların önemini belirterek ve aynı ortaklığın ilerideki etkinliklerine de katılma isteklerini dile getirdiler.

TESEV DPP projenin ikinci toplantısını Friedrich Ebert Stiftung (FES) ile ortaklaşa olarak İstanbul'da **17-18 Kasım 2011** tarihlerinde gerçekleştirmiştir.

Konferans, Ortadoğu, Türkiye, Avrupa ve Amerika'dan 50'yi aşkın kanaat önderi, sivil toplum mensubu ve akademisyeni bir araya getirmiştir. Toplantı, bölgenin geleceği ve Türkiye'nin değişen Ortadoğu'daki rolünü Türkiye, İran, Mısır ve Batı dünyası açılarından masaya yatırmıştır. Toplantıdan çıkan sonuçlar şunlardır:

Türkiye son yıllarda bölgede yumuşak gücü ile ön plana çıkmış, bölgede kabul görme arzusuyla diğer ülkelerden farklı bir konumda çatışma çözümü ve denge politikaları gütmüştür. Bölgedeki değişim dalgasına Türkiye önceleri tepki vermekte kararsız kalmıştır. Bu konumunda son yıllardaki denge politikası ve hem muhalefet hem de rejim liderleri için bir cazibe kaynağı olması etkide bulunmuştur. Daha sonra demokratik değişim taraftarları yanında yer alması kendisine artı puan kazandırmıştır. Suriye ile ilişkileri Türkiye'nin en fazla güçlük yaşadığı konu olmuştur: Yeni dış politika sayesinde gelişen ekonomik ve siyasi ilişkiler, ülkede demokratik değişim arzulayan muhalefete verilen destek ile beraber bozulmuştur.

İran yönetimi bölgedeki değişimleri 'İslami aydınlanma' ve 'halk ayaklanması' şeklinde yorumlamıştır. Suudi Arabistan'ın engelleyici, Türkiye'nin teşvik edici rolüne kıyasla İran daha dengeleyici bir politika gütmektedir. Bu politika en çok Esad rejimine verilen destekle Suriye'de belli olmuştur. Bazı katılımcılara göre ise Esad rejimi İran'ın olmazsa olmazı değildir; yeni hükümet İran karşıtı olmadığı sürece İran yeni oluşumlara açık olacaktır. İran'ın kırmızı çizgisi askeri müdahaledir; Türkiye Suriye'ye böyle bir müdahalede bulunmadığı sürece iki ülke arasında ortaklık devam edecektir. İran Türkiye'den arabulucu rol beklemektedir.

Yeni Mısır'ı bekleyen üç tehlike, mezhepler arası çatışma, siyasi istikrarsızlık ve hâlihazırdaki ekonomik durumun devam etmesidir. Bir katılımcıya göre Mısır toplumu ordu ve dağınık sivil toplum ve partiler olarak ikiye ayrılmıştır. Ordu hala yönetimdedir ve cumhurbaşkanlığı seçimlerine girmek için sinyaller vermektedir. Demokratik geçiş sürecinde ordunun hazırlanacak anayasa ek maddeleri için bir yıllık süre vermesi süreci uzatması bakımından eleştirilmiştir. Mısır Arap Birliği ve Afrika cephesinde bölgesel liderliğe oynayacaktır; ancak önce siyasi ve ekonomik yapılanmasını tamamlaması gerekmektedir.

Avrupa ve Amerika'nın bölgedeki değişimlere verdiği tepkilere katılımcılar genelde eleştirel yaklaşmışlardır. Batının adil olmayan yaklaşımları (örn. seçimle iktidara gelen Hamas'ı tanınamaması) ve yardım konusunda şart koşması en çok eleştirilen noktalar olmuştur. ABD bölgeye İsrail-Filistin sorunu çerçevesinden bakmakta, dolayısıyla bölgesel hükümetlerle olan ilişkilerini adil tutmakta zorlanmaktadır. AB'nin bölgeye bakışı işe karmaşık ve çoğunlukla etkisizdir, Libya müdahalesini bile kendi organlarından yararlanmak yerine NATO şemsiyesi altında gerçekleştirmiştir. Türkiyeli bir AB'nin bölgede etkisi artacaktır.

İstanbul'da yapılan toplantının ardından tartışılanlar bir politika önerisi raporu olarak hazırlanmış olup 2012 yılında Türkiye, Ortadoğu, Avrupa ve ABD'de ilgili kişilere gönderilecektir.

D. 3. Türkiye'nin Orta Doğu'daki Dış Politikası, New York ve Washington

Planlandığı gibi TESEV DPP *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010* başlıklı halka açık etkinliğini **24 Mart 2011** tarihinde **Center for American Progress** (CAP) ile birlikte Washington D.C.'de düzenlemiştir. Etkinlik iki TESEV araştırması, *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010* ve *Türkiye'de Dış Politika Algısı*, üzerinde yoğunlaşmış ve 200'den fazla kişinin katılımıyla gerçekleşmiştir.

24 Mart'ta panelden önce **Sabiha Senyücel Gündoğar** ve **Mensur Akgün** bir grup gazeteci ile kapalı bir yuvarlak masa toplantısı formatında iki araştırmanın temel bulgularını paylaşmıştır. Araştırma sonuçları ve etkinliğin kendisi Türkiye'de 10 farklı gazetede haber yapılmıştır.

TESEV DPP Ortadoğu araştırmasının bulgularını ABD Dış İşleri Bakanlığı'na sunma fırsatını da bulmuştur. Araştırma ABD Dış İşleri Bakanlığı İstihbarat ve Araştırma Bürosunda da ilgi çekmiştir. Buradaki sunumda Sabiha Senyücel Gündoğar, Gökçe Perçinoğlu ve Ayie üstünel Yırcalı konuşmacı olarak yer almışlardır. Tartışmalar büyük ölçüde Türkiye ve model tartışması ile Haziran ayında yapılacak seçimler üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca TESEV, ABD Dış İşleri Bakanlığı Avrupa ve Avrasya İşleri Bakan Yardımcısı Tina Kaidanow ve Beyaz Saray Türkiye İşleri ve Avrasya Enerji Politikası Direktörü Jeffrey Collins ile de başarılı bir toplantı gerçekleştirmiştir. Jeffrey Collins Kürt sorunu, basın özgürlüğü, ABD'nin Türkiye kamuoyundaki imajı ve Türkiye hükümetinin seçimler sonrasında AB'ye üyelik sürecine ilişkin atacağı adımlar olmak üzere özellikle dört konuya ilgi göstermiştir. Collins ayrıca araştırma ile özel olarak ilgilenmiş ve Beyaz Saray'daki önemli kişilere dağıtılmak üzere bir sayfalık özetini istemiştir. Program Jeffrey Collins ile iyi bir irtibat kurmuştur ve kendisine gelecekte yapılacak araştırmalara ilişkin güncel bilgileri gönderecektir.

E. TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASI

E. 1. Türkiye'de Dış Politika Algısı

Anket: Türkiye'de Dış Politika Algısı anketi için saha çalışması 6-14 Aralık 2010 tarihleri arasında 18 yaşının üstünde kadın ve erkek 1000 kişilik bir örnekleme yapılmıştır. Çalışma, Türkiye'nin 12 bölgesinde Bilgisayar Destekli Telefon Görüşmesi yöntemiyle NUTS1'e göre belirlenen örnekleme yapılmıştır. Datanın analiz sürecinde 12 bölge daha iyi sonuç çıkarabilmek adına 7 bölgeye dönüştürülmüştür.

Anket sonuçları analiz edilerek, TESEV DPP tarafından **"Türkiye'de Dış Politika Algısı"** başlıklı rapor Türkçe olarak hazırlanarak **1 Haziran 2011'de düzenlenen basın toplantısında** kamuoyu ile paylaşılmıştır. Basın toplantısı Türkiye ve uluslararası medya tarafından büyük ilgi görmüştür. Anket ve basın toplantısı Türkiye'de birçok gazete ve TV programında, ayrıca Foreign Affairs ve El Mundo gibi uluslararası medyada yer bulmuştur.

Raporun bulguları genel dış politika eğilimlerine göre belli kategoriler altında incelenmiştir: AB ile ilişkiler, Kıbrıs Sorunu, ABD, Ortadoğu, Kafkaslar ve Orta Asya ile ilişkiler. Rapor belli temalar altında Türkiye vatandaşlarının ülkenin dış politikası hakkında ne düşündüğünü yansıtmayı amaçlamıştır. Aynı zamanda ülkenin gelecek için öngördüğü strateji ve belli uluslararası olaylara muadil olması hakkında da vatandaşların fikirleri öğrenilmek istenmiştir. Yayın daha sonra İngilizce'ye çevrilerek Türkiye'de ve yurtdışında önemli karar alıcılara, önde gelen gazetecilere, akademisyenlere, sivil toplum üyelerine ve üniversite kütüphanelerine gönderilmiştir.

Analiz makaleleri: TESEV araştırma raporunun yayınlanmasının ardından TESEV DPP Danışmanı Mensur Akgün ve Berlin'deki Alman Uluslararası İlişkiler ve Güvenlik Araştırmaları Enstitüsü'nde (SWP) Günther Seufert'in analiz makalelerini yayınladı. Bu makaleler daha sonra Türkçe'ye çevrilerek Türkiye, Avrupa, Kafkasya ve Amerika'da dağıtıldı. Seufert eleştirel bir bakış açısıyla kamuoyunun verdiği mesajlarda özellikle Amerika ve İsrail'le ilgili var olan gelişkilere vurgu yaptı. Seufert genel olarak dış politika yapımında daha etkin bir konuma gelmiş, şüpheli bir kamuoyunun her hükümet için bir dezavantaj olduğunu; ancak Türkiye'deki şüpheliğin hükümet ve elit bazındaki söylemlerden etkilendiğini belirtti.

Mensur Akgün'ün genişletilmiş analiz makalesi ise hükümet, AB ve ABD gibi aktörlerin için araştırma sonuçlarına dayanarak çıkarılabilecek mesajlara odaklandı.

E.1. Türkiye ve Kafkasya'nın Geleceği

TESEV DPP, Kafkasya'da Türkiye'yi bekleyen potansiyel fırsatlar ve riskleri analiz eden kapsamlı bir çalışma yapmayı hedeflemekte ve Türkiye'de kısa ve orta dönemde yapılması gerekenlere karar alıcıların dikkatini çekmeyi planlamaktadır. Bu çerçevede ikisi Gürcistan'da ve biri Türkiye'de olmak üzere üç adet bölgesel konferans düzenlenmesi düşünülmektedir. Gürcistan'da gerçekleştirilecek bu ilk konferansın hazırlıklarını yapmak amacıyla TESEV DPP ekibi **26-28 Eylül 2011** tarihlerinde **Tiflis'e** bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

İki günlük bu ziyaret kapsamında Türkiye'nin Gürcistan Büyükelçisi Levent M. Burhan, Gürcistan Dışişleri Bakanlığı'ndan Nino Kharadze ve Ekaterine Mrelashvili, emekli büyükelçi ve Gürcistan Stratejik araştırmalar kurumu başkanı Alexander Rondeli, NATO Tiflis ofisinden Andrzej Klimczyk, Uluslararası Kriz Grubundan Lawrence Sheets ve Medea Turashvili, Avrasya Ortaklık Fonu Başkanı George Zarubin, Açık Toplum Vakfı Gürcistan ofisi direktörü Ketevan Khutsishvili ve Ilia Devlet Üniversitesinden Ghia Nodia ile görüşülmüştür.

Oldukça verimli geçen görüşmeler neticesinde Tiflis'te gerçekleştirilmesi planlanan toplantı için Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'da ofisleri bulunan ve Güney Kafkasya üzerine uzmanlaşmış bir kurum olan Avrasya Ortaklık Fonu – Eurasia Partnership Foundation (EPF) ile

işbirliği yapılmasına karar verilmiştir. Uzun soluklu olarak planlanan **Türkiye ve Kafkasya'nın Geleceği** projesi için EPF ile yapacağımız işbirliğinin çok önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz. Bu kurum ile yaptığımız son görüşme sonrasında toplantının muhtemel tarihleri olarak 1-2 Mart 2012 belirlenmiştir. İki yıllık olarak planlanan projenin bu ilk toplantısının üst başlık olarak güvenlik ve bölgede risk analizi üzerine yoğunlaşması planlanmaktadır.

İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI

TESEV İyi Yönetişim Programı (İYP), 2011 yılında projelerini 4 başlık altında yürütmüştür:

- i. Katılımcı yerel yönetimler
- ii. Yerelleşme ve bölgesel yönetim
- iii. Kadın meclisleri birbirini eğitiyor
- iv. Açık Bütçe Endeksi

Katılımcı yerel yönetimler alanında iki proje yürütülmüştür. Bu iki proje, yerel yönetimlerin idaresinde dezavantajlı grupların konumunu güçlendirmeye odaklanması açısından birbirini tamamlayan projelerdir. Projeler aynı zamanda yerel yönetimlerin sosyal sorumluluklarını vurgulamakta ve yerelleşmenin seviyesi ile dezavantajlı kesimlere olan etkisini yansıtmaktadır.

Projemizin **cinsiyet bileşeni**, Türkiye'deki güncel gelişmelerle yakından ilgilidir. Haziran 2011 genel seçimlerinden sonra, Kadın ve Aile Bakanlığı, Kadın ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. Birçok kadın örgütü için, bu devlet açısından bir gerilemedir. Kadın örgütleri, seçimlerden önce, bakanlığın isminde kadın kelimesinin kullanılarak cinsiyet bileşeninin göz ardı edilmemesi ve aile birliği uğruna kadın sorunlarının feda edilmesine karşı yoğun kampanyalar yürütmüştür.

Projemizin cinsiyet bileşeni kapsamında gerçekleştirdiğimiz saha ziyaretleri esnasında yerel yönetimlerin yaptıkları çalışmalarda "kadın" kelimesini kullanmaktan kaçındıklarını ve hedeflerini de benzer çekincelerle belirlediklerini gözlemledik. Cinsiyeti özel bir dezavantaj kategorisi olarak tanımak ve bu gruba girenlerin durumunu düzeltmek, birçok yerel yönetim için bir öncelik değildir. Bu yüzden, projemiz, kadınlar için olumlayıcı eylemi destekleyen bu unsur üzerine daha fazla yoğunlaştı. Yerel yönetimlere yaptığımız ziyaretlerin birçoğu, Eşitlik Komisyonu kurmanın önem ve gerekliliğine dair belediyeleri ikna etmek üzere yapıldı. Pilot illerimizin birçoğunun yerel yönetimleri, Eşitlik Komisyonu kurulmasını belediye gündemlerine taşıyarak projemizde başarı elde etmemize sebep olmuştur.

Projenin **sosyal politika bileşeni** de yerel yönetimlerin paralarını nasıl harcadıkları konusunda Türkiye'deki iller arasındaki önemli farklılıkları ortaya çıkardı. Yüksek yoksulluk oranları ve düşük insanı gelişmişlik seviyesine sahip olan güneydoğu ili Diyarbakır, bütçesinin %15'ini sosyal politikaya ayırırken, bu oran diğer pilot iller için ortalama %3-4'tür. Bu da, kısıtlı kaynaklara rağmen sosyal politika harcamaları konusunda yerel yönetimlerin öncelikleri arasındaki çarpıcı uçurumu gözler önüne sermektedir.

Türkiye'nin güneydoğusundaki yerel yönetimlerin daha fazla özerklik ve daha eşit finansal kaynak paylaşımı talepleri, projemizin bulgularıyla yeni bir perspektif kazanmaktadır. TESEV İYP, hükümetin söz verdiği anayasal değişikliklerin, yerel idare birimleri ve yerelleşme taleplerine yeterince ilgi gösterilmezse eksik kalacağına inanmaktadır.

Eğer belli yerel yönetimler öncelikli sorumlulukları olmayan alanlara daha fazla mali kaynak ayırıyorsa, iş bölümünü merkezden yerel düzeye taşıyacak bir sorumluluk paylaşımı mekanizması tasarlanabilir. Bu yeni düzenleme ne kadar adil ve etkin olursa, o kadar başarılı olacaktır. Yerel yönetimlerin sosyal politika alanında farklılık göstermelerinin kaynağı, bölgesel önceliklerinin farklı olmasıdır. Bu farklılıkların göz önüne alınması için yeni metotlar geliştirmek, bölgesel yönetim için yeni mekanizmalar yaratmak ve yerleşmenin seviyesini yükseltmek, 2011'deki çalışmalarımızın temelini oluşturmuştur. Bu sebeple 2011 yılı içinde gündeme aldığımız bir diğer konu da yerleşme ile ilgili bir anayasal öneri geliştirilmesidir. Eylül 2010'da yapılan anayasal düzenlemeler ve içinde bulunduğumuz siyasi atmosfer, Türkiye'de yerleşme ve bölgesel özerklikle ilgili ciddi bir tartışmayı gündeme taşımıştır. Kürtlerin bölgesel özerklik talepleri ve büyükşehirlerin artan hizmet gereksinimleri, bazı yetkilerin merkezden yerele çekilmesi tartışmasını doğurmuştur. Hükümetin, yeni meclisin oluşmasının ardından anayasal düzenlemelere devam edeceğini açıklamasıyla, TESEV İYP hem demokratik taleplerin hem de kaynak ve sorumlulukların daha etkin dağılımı konusundaki çağrılarının karşılanması için, **yerelleşme** ile ilgili ayrıntılı bir çalışma yapma fırsatını bulmuştur.

TESEV İYP ayrıca 2011 yılında, Türkiye'nin **Açık Bütçe Endeksi'nin** hesaplanması için çalışmalara başlamıştır. TESEV 2008 yılından beri uluslararası bir düşünce kuruluşu olan International Budget Partnership (IBP) ile beraber Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skorlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bu anket dünyadaki 94 ülkede merkezi bütçe süreçlerini takip edip bu süreçlerin saydamlığını karşılaştırmalı olarak ele almak için IBP'nin organize ettiği bir ankettir. Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skoru 2006 yılından beri ciddi artışlar göstermektedir. Bu sene TESEV uzmanları, İstanbul Üniversitesi Maliye Bölümü'nden öğretim üyesi Murat Şeker ile beraber 2011 merkezi bütçe yapımını inceleyerek şeffaflık anlamında bir ilerleme olup olmadığını araştırmaktadır. 2012 yılı içinde tamamlanacak olan anket çalışması tüm dünyada eş zamanlı yapılacak basın toplantıları ile açıklanacaktır.

A. KATILIMCI YEREL YÖNETİMLER

A.1. Yerel Yönetimlerde Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım

Katılımcı yerel yönetimler projesinin bu bileşeni 2010 yılında başlamıştır ve projenin ilk evresi pilot şehirlerimizin tespiti ve ilk ziyaretlere ayrılmıştır. Pilot iller Diyarbakır, Bursa, Kocaeli, Kadıköy ve Denizli olarak belirlenmiştir. İlk ziyaretlerin amacı irtibatlar oluşturmak, projemizin hedeflerini sunmak ve pilot şehirlerde yerel izleme birimleri kurmak olmuştur. 2011 yılında ise pilot illerimize toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme (TCDB) eğitimleri verilmiştir. İstanbul'da bir çalıştay yapılmış, TCDB rehberi hazırlanmış, Ulusal Konferans gerçekleştirilmiş ve TBMM ziyaretleri gerçekleştirilmiştir.

İstanbul Çalıştayı: TESEV İYP, 26 Şubat 2011'de İstanbul'da bir çalıştay düzenlemiştir. Bu çalıştayı katılımcıları, projenin pilot illeri olan Bursa, Kocaeli, Denizli, Diyarbakır ve Kadıköy olmuştur. TESEV İYP, katılımcı Kadın Meclisleri'yle birlikte yerel yönetimler tarafından stratejik planlarını hazırlarken kullanılabilecek hedefler belirlemiştir. Bu hedeflerden bazıları şunlardır:

- Hizmet talebinde bulunmak için yerel yönetimlerine ulaşamayan dezavantajlı kadınlar için mobil hizmetler (örn: mobil sağlık taramaları)
- Kadınlar tarafından işletilebilecek işletmeler için kolaylık sağlamak
- Göç oranı yüksek bölgelerdeki dezavantajlı kadınların durumu için bir ihtiyaç analizi hazırlamak
- Kadın sığınmaevlerinin durumu ile ilgili kapsamlı bir araştırma yapmak, kapasitelerini yükseltmek
- Yerel yönetim hizmetlerinden faydalanan kişilerin sayısını belirlemek ve faydalanıcılar arasındaki kadın oranını

Varılan sonuçlar daha sonra TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'na sunulmak üzere bir formata yerleştirilmiştir.

TBMM Ziyareti; TESEV, 3 Mart 2011'de Kadın Meclisleri Çalıştayı sonucu oluşturulan önerileri sunmak üzere TBMM Fırsat Eşitliği Komisyonu'na bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Çalıştay çıktısı milletvekillerine ve sunulmuş ve bu politika önerilerinin gerçekleştirilmesi için destekleri istenmiştir. Tartışmalarımızın odağında, Kadın Meclisleri'nin ya üye yaparak, ya da bir konsültasyon mekanizmasına dahil ederek Eşitlik Komisyonları'na entegre edilmesi talebi yer almıştır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanı Güldal Akşit, Kadın Meclisleri'nin kapasitesi konusunda ve hangi yerel yönetimlerde var oldukları, uzmanlık alanları ve insan kaynakları hakkında daha fazla bilgi talebinde bulunmuştur. TESEV, özellikle Kadın Meclisleri'nin yereldeki kadınların ihtiyaçları konusunda daha detaylı bilgi sahibi olması ve seçimlerle değişebilen politikacıların aksine, kalıcı olmaları dolayısıyla ne kadar önemli bir kaynak olduğuna dikkat çekmiştir.

Son olarak, TESEV bu önerinin bir yönetmeliğe dönüştürülerek İçişleri Bakanlığı'nca yerel yönetimlere ulaştırılmasını talep etmiştir.

Eğitimlerin bir parçası olarak, Cinsiyete Duyarlı Bütçe uzmanı Elisabeth Klatzer ile birlikte TESEV İYP, Cinsiyete Duyarlı Bütçe hakkında ve Kadın Meclisleri'nin yerel yönetimlerinin politikalarını etkileme konusunda nasıl fark yaratabileceğine dair eğitim vermiştir. Aşağıdaki liste, verilen eğitimlerin sırasını göstermektedir.

Eğitimler

Diyarbakır Kadın Meclisi	14.04.2011
Bursa Kadın Meclisi	27.04.2011
Kocaeli Kadın Meclisi	28.04.2011
Kadıköy Kadın Meclisi	29.04.2011
Denizli Kadın Meclisi	08.07.2011

Proje kapsamında uzmanımız Elizabeth Klatzer tarafından pilot illerimizde TCDB eğitimleri verilmiştir. Klatzer, yalnızca dünyadan başarılı örnekleri paylaşmakla kalmayıp, aynı zamanda kadınların kendi politika önerilerini anlamlı ve ikna edici bir şekilde yerel yönetimlerine nasıl sunabilecekleri konusuna ışık tutmuştur. Eğitimler sayesinde iki Kadın Meclisi, belediyelerde cinsiyete duyarlı yaklaşımın Türkiye'deki öncüsü sayılabilecek adımlar atmışlardır (Bursa ve Kadıköy).

Rehber: Dr. Elisabeth Klatzer tarafından Yerelde Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme üzerine bir rehber hazırlanmıştır. Bu rehber yerel kadın örgütleri ve Kadın Meclisleri'nin, Cinsiyete Duyarlı Bütçe ilkelerine dayanarak yaşadıkları yerde kadınların çıkarlarını gözetmek konusunda bilgisini arttırmayı amaçlamıştır. Rehber ikinci olarak Cinsiyete Duyarlı Bütçe'nin temel taşlarını tanıtmak ve Kadın Meclisleri'ne, mali taleplerini en etkin ve uygun şekilde nasıl ve ne zaman yerel yönetimlere bildirebilecekleri konusunda ışık tutmaktadır. Bütçe ve bütçe süreci hakkında bilgi ve kadınlar için yapılan kamu harcamalarının etkinliği konusunda yaklaşımlar, rehberin temel unsurlarıdır. Okuyucular dünyanın geri kalanından Cinsiyete Duyarlı Bütçe örneklerini keşfetmekle kalmayıp, Cinsiyete Duyarlı Bütçe karşıtı yaygın argümanlara nasıl karşılık verebilecekleri konusunda da bilgilenmektedirler.

Rehber, 25 Haziran'da gerçekleşen bir Ulusal Konferans ile Kadın Meclisleri'ne tanıtılmıştır. Rehber aynı zamanda gelecekteki cinsiyet odaklı proje ve aktivitelerimiz için önemli bir araç olacaktır.

Ulusal Konferans: Yerel Yönetimlerde Cinsiyete Duyarlı Yaklaşım Ulusal Konferansı, 25 Haziran 2011'de Taksim Point Hotel'de gerçekleştirilmiştir. İlk konuşmacı, projeyi tanıtan, çiktıkları ve gelecekteki muhtemel yansımaları konusunda konuşan Öykü Uluçay olmuştur. Ayrıca CDB rehberiyle ilgili ve kadın örgütleri tarafından nasıl kullanılabileceği konusunda geniş kapsamlı bir konuşma da yapmıştır.

Tartışmalar sırasında öne çıkan önemli konulardan biri, kadın örgütlerinin cinsiyete duyarlı projeleri için yeterli mali kaynak bulamaması olmuştur. Birçok kadın örgütü, öneri olarak Bölgesel Kalkınma Ajansları'nın yıllık bütçelerinin belli bir bölümünü cinsiyete duyarlı projelere ayırmalarını teklif etmiştir. Bu öneri TESEV İYP tarafından dikkate alınmıştır. Konferans sırasında TESEV İYP, Kalkınma Ajanslarına yönelik olarak hazırlanmış ve yıllık bütçelerinin en az yüzde 10'unu cinsiyete duyarlı projelerine ayırmalarını talep eden bir bildirge hazırlamıştır. Danışma kurulunun başındaki vali bu öneriye katılmış ve gelecek ay gerçekleşecek olan yönetim kurulu toplantısında gündeme alınmasını istemiştir.

Konferansta Kadıköy, Kocaeli ve Bursa Kadın Meclisleri projemizin ilk meyvelerini vermeye başladığını ve belediyelerinin gelecek toplantı gündeminde Eşitlik Birimleri kurulmasının dikkate alınacağını açıklamıştır. (Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi projeye başladığında zaten bir Eşitlik Komisyonu'na sahipti) Bu da, projemizin en temel hedeflerinden bir tanesidir.

İkinci konuşmacı, yerelde cinsiyete duyarlı bütçelemenin nasıl gerçekleştirilebileceği ve pilot Kadın Meclisleri'nin bu konudaki çalışmaları hakkında konuşan Dr. Elisabeth Klatzer'di. Klatzer, konuya iki farklı düzeyden yaklaştı:

- Cinsiyete Duyarlı Bütçe'nin belediye bütçesi ve planlama süreçlerine nasıl dâhil edilebileceği,
- Kadın Meclisleri ve diğer kadın örgütlerinin cinsiyet eşitliğini izleme konusundaki rollerinin nasıl güçlendirilebileceği.

Türkiye örneğinin bir yansıması olarak Klatzer'in üzerinde durduğu noktalardan bazıları şunlardı:

- belediye içindeki ve dışındaki cinsiyet eşitliği kurumlarının (eşitlik birimi, kadın meclisi vs.) güçlendirilmesinin, işlerini yürütmeleri için mali kaynak ayrılmasının ve süreçler boyunca seslerini duyurabilmeleri için söz hakkı tanınmasının önemi
- cinsiyet eşitliği ve kadınların öncelikleri için yeterli kaynak olduğundan emin olunması
- tüm süreçlerde kadınların katılımının önemi
- siyasi irade (Diyarbakır ve diğer iller arasında gözlenen fark bunun için br örnek olabilir)

Elisabeth Klatzer'in tartışmasının en önemli bölümü, kadın emeğinin gerçek değerinin ölçülmesi olmuştur. Kadın Meclisleri'yle toplantılar göstermiştir ki, Kadın Meclisleri normalde kamu hizmetlerine dâhil olması gereken birçok hizmeti sağlamaktadır (örneğin yaşlı bakımı, okuma yazma kursları, kadın ve vatandaşlık hakları eğitimi). Kamu otoritelerinin CDB uygulamadığı durumlarda, yerel kadın örgütleri ve Kadın Meclisleri, gönüllü olarak yaptıkları çalışmaların maddi değerini hesaplayıp, sosyal politikaya yaptıkları katkının maddi değerini saptayabilirler. Tartışmalar boyunca, Kadın Meclisleri aslında kamu hizmetlerine dahil olması gereken ve gönüllü olarak yaptıkları çalışmaların maddi değerinin hesaplanması ve kamuoyuna tanıtılması gerekliliği konusunda ikna oldular. Kadın örgütleri, yaptıkları maddi açıdan karşılıksız işlerin değerini ölçerek, yerel yönetimlerin bu alana daha fazla kaynak aktarması için daha yüksek bir ikna kabiliyetine sahip olabilirler. Kadın örgütlerinin bu hamlesiyle esas amaçları yaptıkları işler için ödeme talep etmek değil, görünmez olan gönüllü çalışmalarını görünür kılmak ve yerel yönetimlerin cinsiyet eşitliği alanına yaptığı yatırımların samimiyetini sorgulamak olacaktır. Kamu otoriteleri ancak bu şekilde daha çok kaynak aktarmaya sevk edilebilirler.

Proje yaygınlaştırma faaliyetlerinin bir parçası olarak, TESEV İYP iki metod uygulamıştır. Bunlardan birincisi, İstanbul merkezli Açık Radyo'da proje konusuyla ilgili özel bir yayına katılmaktır. Altın Saatler adlı program, 20 Temmuz 2011 saat 15:30'da TESEV İYP Program Koordinatörü Öykü Uluçay'ı konuk olarak ağırlamış ve cinsiyete duyarlı bütçelemeyi ve proje çıktılarını konu olarak ele almıştır. İkinci olarak, TESEV İYP tanınmış köşe yazarlarıyla toplantılar düzenlemiştir. Örneğin, Hürriyet gazetesinden Gila Benmayor ile 19 Temmuz'da ve Sabah gazetesinden Mahmut Övür'le önemli proje çıktılarını tartışmak için toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantıların sonucu olarak, Hürriyet gazetesi yazarı Gila Benmayor 9 Ağustos 2011 tarihli köşesinde "Belediyelerin Sosyal Harcama Karnesi" başlığı altında projemizden bahsetmiştir. Projeye ilgili diğer ulusal basın organlarında yayımlanan haberler ise, bu rapora ek olarak sunulmuştur.

Bu projenin en büyük etkisi, belediyeler ve Kent Konseyleri karşısında oldukça çekingen ve teslimiyetçi bir tavır sergileyen Kadın Meclisleri üzerinde olmuştur. Daha önceleri Kadın

Meclisleri genellikle sosyal yardım ve hayır işleri gibi konulara yoğunlaşmış ve yerel yönetimlerin cinsiyet eşitliği ile ilgili politikalarını izlemek ve sorgulamak konusunda önemli çalışmalar yapmamışlardır. Bu proje, yerel sosyal bütçenin kadınları nasıl etkileyebileceği ve politikaların kadın ve erkekleri farklı şekillerde nasıl etkileyebileceği konusunda Kadın Meclisleri'nin ufkunu genişletmiştir. Kadın Meclisleri, kendilerine verilen eğitimlerle, kendi başlarına cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunu yürütmelerine yardımcı olacak araçlarla donatılmışlardır. Örneğin, Bursa Kadın Meclisi'nin cinsiyete duyarlı hedeflerin genel yerel yönetim bütçesine oranını hesapladıkları çalışma değerlendirmeniz için ekte sunulmuştur. TESEV İYP, yerel yönetimlerin de Eşitlik Komisyon'larının önemini anlayarak ve belediye gündemlerine alarak bu projeden faydalandıklarına inanmaktadır. Diyarbakır haricinde hiçbir belediye projenin başladığı tarihte Eşitlik Komisyonu'na sahip değildi, ancak projenin sonu itibarıyla tüm pilot illerin belediyeleri Eşitlik Komisyonu kurulmasını gündemlerine almışlardır. Bu, projenin en büyük başarısı olarak görülebilir.

İkinci olarak, TBMM ziyareti ile Kadın Meclisleri ve milletvekilleri arasında bir bağ kurulmuştur. Bu ziyaret, Kadın Meclisleri'nin ulusal ölçekte görünürlüğünü arttırmıştır. Ancak asıl güçlendirilen bağlar yerel yönetimlerdeki seçilmiş ve atanmışlarla olmuştur. Bunun sebebi ise Kadın Meclisleri'nin daha çok yerel bir odağı olması ve yerle politikalar hakkında kendilerini daha yetkin ve sorumlu hissetmeleridir.

A.2. Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçelerin İzlenmesi

Katılımcı Yerel Yönetimler projemizin bu ikinci bileşeninin 2010 yılı faaliyetleri pilot illerin tespiti, ön ziyaretler ile projenin amaçlarının anlatılması ve veri toplanması ve sosyal bütçenin izlenmesinin nasıl yapılacağı ile ilgili eğitimler verilmesi şeklindedir.

Tüm bunları yapabilmek için pilot illerimizdeki Kent Konseyleri altında istekli STK temsilcilerinden oluşan Yerel İzleme Birimleri (YİB) oluşturulmuş ve bu birimlerin topladığı yerel harcama verileriyle sosyal harcama analizleri gerçekleştirilmiştir. Pilot illerimizde YİB'lerin topladığı veriler şu şekildedir: Belediye 2007-2010 Bütçesi, Belediye 2007-2010 Kesin Hesapları, İl Özel İdare 2008-2009-2010 Bütçesi ve İl Özel İdare 2008-2009-2010 Kesin Hesaplarıdır.

Projemizin uzmanı İstanbul Üniversitesi öğretim görevlisi Murat Şeker bu veriler ışığında Yerel İzleme Birimleri'ne kamu harcama analizi eğitimleri vermiştir. Analizlerin ışığında, proje uzmanı Murat Şeker "Sosyal Bütçe İzleme Rehberi'ni" hazırladı ve Ocak 2011 sonunda TESEV'e sundu.

Bu projenin 2011 yılı faaliyetleri aşağıdaki gibidir.

İzleme Grubu Toplantısı: İzleme Grubu 15 Şubat 2011'de, Yerel Yönetimde Sosyal Bütçe İzleme Rehberi'ne son şeklini vermek üzere toplandı. Murat Şeker, rehberin yazarı, yerel yönetimlerce yapılan, harcama kayıtlarındaki ortak yanlışlarına dikkat çekti; Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin, eğitim giderlerini, belediye harcaması yerine sosyal harcama olarak belgelemesi gibi. Toplantıdan çıkarılan bir başka bulgu da büyükşehir belediyelerinin, Diyarbakır ve Kocaeli gibi, gelirleri arasında bulunan büyük fark olmuştur.

Nurhan Yentürk, ekonomik sınıflandırma yerine fonksiyonel sınıflandırmanın, yerel yönetimlerdeki sosyal harcamaların değerlendirmesinde daha iyi bir metot olduğunu ileri sürmüştür. Bu yolla, herhangi birinin, harcama listesinden, ilgili bütçe maddelerini seçip çıkarması ve kendi sosyal harcama ölçüsünü oluşturması mümkündür.

Belediyelerle Görüşmeler: Projenin esas hedeflerinden biri, karar vericileri sosyal politika ve bütçe yapımını nasıl geliştirilebileceği konusunda etkileyebilmek olmuştur. Genel seçimlerin yaklaştığı ve Parlamenter faaliyetlerin durduğu göz önüne alınırsa, belediye başkanları ile Ankara’da yapılacak olan görüşmelerin gerçekleşmesi mümkün olmamıştır. TESEV İyi Yönetişim Programı’nın her pilot şehir için hazırladığı yazılı politika belgeleri, pilot şehir belediye başkanlarına e-mail yolu ile ulaştırılmıştır. Merkezi hükümetin sürece dâhil olamamasını telafi etmek amacıyla, TESEV İyi Yönetişim Programı, belediye başkanları ve genel sekreterler gibi, yerel yönetimdeki karar vericilere ulaşmaya çalışmıştır. Her pilot şehrin yerel idare yönetimi, mümkün olduğunca toplantılara katılmıştır. Görüşmeler aşağıda özetlendiği gibidir.

Belediyeler ile görüşmeler

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	22.03.2011
Kadıköy Belediyesi	30.03.2011
Bursa Büyükşehir Belediyesi	27.04.2011
Denizli Belediyesi	08.07.2011

Bütçe İzleme Rehberi’nin Hazırlanması ve Yayınlanması: Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçe İzleme Rehberi, Nisan 2011’de yayınlandı. Rehber, yerel düzeydeki çalışmalarımızın bir sonucu olarak, kamu kurumlarınca verilen harcama kararlarından etkilenenleri aydınlatmak amacıyla hazırlandı. Rehberi hazırlarken, TESEV İyi Yönetişim Programı, 5 ayrı pilot şehirdeki; Kadıköy, Kocaeli, Bursa, Denizli ve Diyarbakır, Kent Konseylerinin tam desteğini almıştır. Her konsey, bütçelerini ve 2007-2008-2009 yılsonu hesaplarını araştırmamıza sunmuştur. Aynı analizler, TESEV ’in merkezi yönetimin yerel kollarından topladığı verilerle de yapılmıştır. Bu çalışmada, eğitim, sağlık hizmetleri ve sosyal yardım giderleri gibi sosyal politika harcamaları, analizimizin odak noktası olmuştur.

Bu incelemelerinin yani sıra, rehberin sosyal harcamaların incelenmesi bakımından, anlaşılması ve uygulanması kolay olmasına dikkat edilmiştir. İzleme konusunda uzman olmayan kişiler için de örnek modellere ve metotlara yer verilmiştir.

Rehber, Ulusal Konferansa katılmış olan kent konseylerine dağıtılmıştır. Buna ek olarak da, tüm şehir, bölge ve büyükşehir belediyelerinin sosyal servis birimlerine ve konu ile ilgili çalışma yapan akademisyenlere yollanmıştır.

Çalıştay: Pilot şehirlerle yapılan seminer, 21 Mayıs 2011 tarihinde Point Otel’de gerçekleşmiştir. Her bir pilot şehrin Kent Konseyi bünyesinden, sosyal politika konusunda ilgilisi ve uzmanlığı olan temsilcileri göndermiştir. Seminer, her pilot şehrin yerel yönetimlerinin sosyal politikaya ne kadar harcama yaptığının değerlendirmesi ile başlamıştır. Sunum, projenin ana danışmanı olan Murat Şeker tarafından yapılmıştır. Kent Konseyleri kendi

şehirlerinde süregelen sosyal politika modelleri ve 2007-2009 yılları arasındaki harcamaların kapsamı hakkında bilgilendirilmişlerdir.

Seminerin ilgi çekici noktalarından biri de belediyeler arasındaki sosyal politika faaliyetlerinin farkıdır. Örneğin, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi toplam harcamasının %15,7'sini sosyal giderlere ayırmaktadır ve bu rakam, diğer belediyelerin ortalaması %4,8'de kalmıştır. Bu farklar, şüphesiz ki her pilot şehrin yerel ihtiyaçlarına bağlı olarak değişmektedir. Fakat yerel yönetimlerin kaynaklarını hangi alanlara ayırdığını inceleyebilmek için, sivil toplumun öncelikle bu verilere ihtiyacı vardır.

Ne yazık ki, belediyelerin mali sınıflandırmaları bilinse bile, sosyal harcamalarını takip etmek ve belediyeler arası karşılaştırma yapabilmek, her birinin idari yapılanması farklı olduğundan oldukça zordur, bu sebeple de ihtiyaç olunan verilere ulaşmak da zorlaşmaktadır. Farklı birimlerin iş tanımları ve harcamaları arasında verimli bir bağ bulunmamaktadır. Sosyal harcamaları takip ederken karşılaşılan esas sorun, belediye bütçeleri içinde idari birimlerin dağılımlarının farklılık göstermesidir. Neredeyse her belediye kendi içinde, bir idari yapılanmaya ve sınıflandırmaya sahiptir.

Katılımcılar, idari birimlerin görev tanımları ve harcamaları arasında verimli bir bağ olmadığını kabul etmişlerdir. Örneğin, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde eğitime yapılan harcamaların varlığı bilindiği halde, fonksiyonel sınıflandırma şemasına göre, eğitim harcamaları adı altında bir gider görünmemektedir. Pilot şehirlerimizden başka ve özellikle de bölge belediyelerinde, tüm giderler tek bir sınıflandırma adı altında geçmektedir (genel kamu giderleri). Bu sınıflandırmayla belediye harcamalarının tam olarak dökümü yapılamamaktadır. Bu durum göstermektedir ki, analitik bütçe sınıflandırılması ya belediyenin ilgili birimleri tarafından anlaşılamamış ya da düzgün bir şekilde uygulanamamıştır. Başka bir deyişle, bütçe sınıflandırılmasının belediyenin hizmet çeşitliliğiyle uyum sağlayamadığı söylenebilir.

Ulusal Konferans: Yerel Yönetimlerde Sosyal Bütçe İzleme Ulusal Konferansı, 25 Haziran 2011 tarihinde Point Otel, Taksim'de gerçekleşmiştir. Konferansın ilk konuşmacısı Öykü Uluçay, proje içeriği, sonuçlarını ve gelecekte oluşabilecek tasarımlar konusunda bir giriş yapmıştır. Ayrıca, yerel yönetimlerde cinsiyete dayalı bütçe konusuna ve Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının nasıl değerlendirilebileceğine değinmiştir.

İkinci konuşmacı olan Nurhan Yentürk, aynı zamanda projenin sürekli izleme grubunun önemli isimlerinden. Rehberin hazırlanma sürecinde, izleme grubu üyesi olmuş ve sürekli verdiği geribildirimlerle bu sürece katkıda bulunmuştur. Yentürk, konuşmasına Bilgi Üniversitesi'nin Bütçe Çalışmaları Biriminin, sivil toplum kuruluşlarının yerel yönetim bütçelerini izlemesini geliştirme konusunda yaptığı çalışmayı anlatarak başlamıştır. Merkezi bütçeyi hazırlamada göz önüne alınan prensiplerin, yerel yönetim bütçelerinin hazırlanmasında da dikkate alınmasının gerekliliğini fakat bunun yerel yönetim bütçe birimlerinin yetersizliğinden dolayı yapılamadığından bahsetmiştir. TESEV'e, Bilgi Üniversitesi ile birlikte çalışmayı önermiştir. Sunumu sırasında da başka önemli noktalara da değinmiştir. Projeden önemli bir noktanın göz önüne alınmadığını belirtmiştir.

Diğer konuşmacılar Kocaeli ve Diyarbakır Kent Konseylerinin temsilcileri olarak, katılımcı sosyal politika modelinin en iyi örneklerini sunmuşlardır. Bu konuşmacılar, diğer pilot şehirleri ve Ulusal Konferansın diğer katılımcılarını bu modelleri izlemeye teşvik etme amacıyla seçilmişlerdir.

Melike Baydan, Kocaeli Kent Konseyi proje koordinatörü olarak, konseyin Marmara Kalkınma Ajansı ile beraber veri topladığı, Milenyum Kalkınma Hedefleri Projesi hakkında bir konuşma yapmıştır. Proje, Kocaeli'nin proje sürecinde hangi alanlarda geri kaldığını göstermiştir. Proje sayesinde devlet kurumlarının birbirleriyle nasıl bir iletişim kopukluğunda olduğu görülmüş ve Milenyum Kalkınma Hedefleri için beraber çalışmalarının önemini ortaya koymuştur. Baydan, diğer pilot şehirleri özellikle bu tür bir ortak çalışma konusunda teşvik etmeye ve yerel yönetimlerde sosyal politika hedefleri koymaya teşvik etmeye çalışmıştır.

Son konuşmacı olarak Remzi Azizoğlu, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin bütçesinin %10'unu aşan harcama kararı hakkında Diyarbakır Kent Konseyi'nin yaptığı toplantıdan bahsetmiştir. Konsey, Büyükşehir Belediyesinden harcama kararları hakkında periyodik olarak bilgi isteminde bulunmuştur. Azizoğlu, Kent Konseylerinin belediyelerin yanlış verilmiş harcama kararlarını engellediği durumlarla ilgili örnekler vermiştir. Bizim projemiz, katılımcı yerel yönetimlerle ilgili olduğundan, TESEV İyi Yönetişim Programı, diğer pilot şehirleri Diyarbakır'dakine benzer modelleri uygulama konusunda teşvik etmiştir. Pilot şehirler, Diyarbakır Kent Konseyi'nin bütçe toplantıları, yerel yönetim harcamalarını nasıl inceledikleri vb. gibi konularda kapsamlı bilgi istemişlerdir.

Basın Toplantısı: TESEV, 27 Temmuz 2011 tarihinde Ankara Midas Otel'i'nde Ekonomi Gazetecileri Birliği ile projenin ana sonuçlarını tartışmak için bir basın toplantısı düzenledi. Katılımcılara projenin sonuçlarını açıklayan kapsamlı bir bilgi notu verildi. Basın toplantısının ilgi çekici noktaları şu şekildedir;

- Yerel yönetimler ihtiyaçlarıyla orantılı fon almamaktadırlar. Diyarbakır Belediyesi, belediyeler arasında en yoksulu olmasına rağmen, merkezi yönetimden en az miktarı alan belediyedir. Merkezi yönetim fonlarının bir kısmı sosyo-ekonomik gelişime göre dağıtılmasına rağmen, bu durum bölgeler arası eşitsizliği düzeltememiştir. Pozitif ayrımcı politikalar uygulanmalıdır.
- Her yerel yönetim, sosyal politikaları öncelik olarak görmemektedir. En yoksul şehir olan Diyarbakır, bütçesinin %15'ini sosyal politikalara ayırırken, Kocaeli ve Denizli gibi şehirler %2,5'te kalmışlardır. Bu şehirlerin gerçek ihtiyaçlarına bağlı olabilir fakat unutulmamalıdır ki, ekonomik düzeyi yüksek şehirler daha çok göç almakta ve bu da ihtiyaç içinde olan nüfusun iyi lokalize edilmesinin önemini artırır.
- Cinsiyete dayalı bütçe konusunda daha detaylı bir analiz yapılmalıdır. Kamu harcamalarından kadın ve erkeğin nasıl yararlandıklarını gösteren verilere ulaşmak çok zordur. Ulaşılabilen verilerde, örneğin Bursa Büyükşehir Belediyesi hakkındaki TESEV çalışmasında, kadın konularına ayrılan bütçenin oldukça az olduğu görülmektedir.

Sosyal politika ile ilgili, yerel yönetimler, bölgesel kalkınma ajansları, üniversitelerinin araştırma merkezleri farklı ajandalara ve kaynaklara sahiptir. Bu kurumlar arası

oluşturulabilecek bir ortaklık anlamı bir değişikliğe sebep olabilir. Yerel yönetimler, sosyal politikalarını, ilgili kalkınma ajansları ile paylaşmalıdırlar.

B. YERELLEŞME VE BÖLGESEL ÖZERKLİK: TÜRKİYE İÇİN NASIL BİR MODEL GELİŞTİRİLMELİDİR?

Bölgesel özerklik ile merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluk paylaşımı Türkiye’de gittikçe daha fazla tartışılan bir konu olmuştur. Bu, biri ekonomik diğeri ise siyasi olmak üzere iki sebepten ileri gelmektedir. Ekonomik açıdan, şehirler büyüdükçe ve bu büyümeden kaynaklanan talepler daha ayrıntılı bir yerelleşme analizi gerektirdikçe, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki sorumluluk ve mali kaynak paylaşımını yeniden tanımlama konusunda bir ihtiyaç doğurmuştur. Bu ihtiyaca cevaben, büyükşehir belediyeleri ve kalkınma ajansları oluşmuştur. Ancak yetki devrinin seviyesi, Türkiye’nin durumu göz önüne alınarak yeterince tartışılmamıştır. Dolayısıyla bu konuyla ilgili kapsamlı bir reform henüz ortaya çıkmamıştır.

İkinci olarak, Güneydoğu’daki Kürt toplumunun talepleri tepki uyandıran siyasi bir mesele olarak belirmektedir. Güneydoğu bölgesindeki talepler, ekonomik rasyonellik ilkelerinin demokratik yönetim ilkeleriyle dengelenmesi gerekliliğini doğurmaktadır. Çözüm formülü yalnızca ülkenin genel ekonomik ve idari gerçeklerini yansıtmakla kalmamalı, demokratik yönetim taleplerinin karşılanmasını da temin etmelidir. Bu sebeple, yerelleşme üzerine yapılacak çalışmalar konuya iki açıdan yaklaşmalıdır: biri, yerelleşmenin anayasal ilkelerini belirleme düzeyinde, diğeri ise gelir ve yetki paylaşımı ve bölgelerin sınırları gibi teknik ve idari konular düzeyinde olmalıdır. TESEV, yerelleşmeye bu iki farklı açıdan yaklaşmayı ve anayasa önerisinin idari anlamda ne tarz iz düşümler gerektireceğini içeren bir sentez yakalamayı hedeflemektedir. TESEV İyi Yönetişim Programı 2012 yılında da devam edecek olduğu bu araştırmanın farklı açıları aşağıda açıklanmaktadır:

- Bölgeler nasıl tanımlanmalıdır? Bu tanım istatistiki bölgelerle (NUTS) örtüşmeli midir yoksa farklı kıstaslar mı belirlenmelidir?
- Merkezi yönetim, bölge ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiler nasıl oluşturulmalıdır?
- Hangi sorumluluklar merkezi yönetimde olmalı, hangileri bölgelere ve yerel yönetimlere havale edilmelidir?
- Mali kaynaklar nasıl ele alınmalıdır ve hangi tür yönetim, hangi tür vergi otoritesine sahip olmalıdır?
- Merkezi, bölgesel ve il seviyelerinde siyasi temsil nasıl dengelenmelidir?

Türkiye’de yerelleşme üzerine, ideal olan bölgesel özerklik derecesini belirleyen ve hem yetki hem mali kaynak yönetimi bakımından makul olan yerel yönetim-merkezi yönetim görev dağılımını ele alan çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar yeni dönem hükümeti tarafından yapılması beklenen anayasal değişiklikler için önemli bir geri bildirim teşkil edecektir.

B.1. Bölgesel Yönetim Üzerine Anayasa Önerisi

Danışma Kurulu anayasal önerisini hazırlayabilmek için 2011 yılı içinde yedi toplantı yapmıştır.

"Bölgesel Yönetim Üzerine Anayasa Önerisi" başlığı altındaki danışma kurulu toplantıları için **6 Temmuz 2011** tarihinde bir hazırlık toplantısı gerçekleştirilmiştir. Danışma kurulunun hazırlık toplantısından sonraki **ilk toplantısı 21 Eylül 2011** günü gerçekleştirilmiştir. Toplantıda şu görüşler dile getirilmiştir:

- Avrupa Yerel Özerklik Şartı'na Türkiye Cumhuriyeti'nin koyduğu çekinceler kaldırılmalıdır.
- Kamu Yönetimleri Temel Kanun Tasarısı yetersizdir, ama yine de yerel yönetimlerin lehinedir ve anayasaya yansıtılabilir.
- Yerel yönetimler içerisinde il özel idareleri, kurulması önerilen yerel yönetim sisteminin yapı taşı oluşturulabilirler.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda yer alan "idarenin bütünlüğü" kavramı sorunludur. Belediye başkanlarının yetkileri çok geniş; buna nazaran meclis üyeleri zayıf kalmaktadır.
- Yerel yönetimlerin ölçeği tartışılırken, kültürel çoğulculuk üzerinden bölge tarifi yapmak gerçekçi olmayabilir.
- "Adem-i merkeziyetçilik" kavramının İttihat Terakki ve Hürriyet ve İtilaf arasındaki çatışmayı çağrıştırmaktan ötürü kullanılması sakıncalı olabilir; bunun yerine "yerindenlik" kavramı kullanılabilir.

Danışma Kurulu'nun **ikinci toplantısı 4 Ekim 2011** tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıda şu görüşler dile getirildi:

- Özerklik ve bölgesel yönetim kavramlarından bahsetmeden; genel ifadeler ile yerelin yetkilerinin artırılması ve bölge yönetimlerinin kurulmasının önü açılabilir.
- Anayasanın ilk maddelerinde, "adem-i merkeziyetçiliği" kavramını karşılamak için "yerinden yönetim" kavramı kullanılabilir.
- Eğitime ilişkin yetkilerin yerele verilmesine dair öneriye karşılık, birçok bölgenin böyle bir hakkı almak istememesi de söz konusu olabilir.
- Kalkınma ajansları temelinde belirlenen bölgeler, tartışmalı olsalar da esas alınabilir.
- Yapılacak öneri, sadece belediyelerin yetkilerini artırmak ve il özel idarelerinde valinin vesayetini kaldırmakla sınırlı kalmamalı; fakat Türkiye'nin sosyo-ekonomik kalkınmasını sağlayacak, kültürel farklılıkları da korumaya hizmet edecek bölge yönetimlerinin kurulmasını da hedeflemelidir.
- Vesayetle hesaplaşan 2007 yılındaki anayasa gündeminden farklı olarak; bu seferki gündemin temelinde Kürt meselesi vardır ve bu bağlamda kültürel çoğulculuğun anayasaya yansıtılması gereklidir.
- Anayasada geçen "milletin bölünmez bütünlüğü" ifadesi bir tür federalizm yasağıdır.
- Valilerin vesayetinin kaldırılması durumunda, il özel idarelerin zayıf kurumlar olacaktır. Bu yüzden il özel idareleri üzerinden bir yerel yönetim yapısı kurgulamak yanlış olabilir. Bunun yerine, 81 il veya kalkınma ajansları temelinde bir düzenleme yapılabilir.
- Kalkınma ajansları, bölgelerinin hiçbir tarihsel, kültürel veya ekonomik mantığının yoktur. Bu sebeple, il meclislerinin kendi iradeleriyle bir araya gelmesi suretiyle bölgeler kurulabilir. Fakat bu durumda Kürdistan haritasının oluşabileceği gibi; iller de bölge oluşturmak istemeyebilir.

Danışma kurulunun **üçüncü toplantısı 18 Ekim 2011 günü** gerçekleştirildi. Toplantıda sunulan, Prof. Dr. Oktay Uygun'un hazırlamış olduğu "Kamu Yönetimi Reformu için Öneriler" başlıklı metin üzerinden şu noktalara vurgu yapıldı:

- Türkiye'de bölge kimlikleri güçlü değildir ve bölge yönetimlerinin bir geçiş süreci düşünülerek kurulması daha doğru olabilir.
- İl, ilçe ve belediye yönetimlerinin yeniden kurgulanması gereklidir.
- Vali ve kaymakamların yetkilerini büyük oranda, seçimle işbaşına gelmiş il ve ilçe meclislerine devrettiği bir modeli önerilebilir. Bu modelde bölge, il ve ilçe meclisleri arasında organik bir bağ olması ve belediye başkanlarının bu meclisin doğal üyesi olması gereklidir. Ayrıca; belediye başkanının da bu meclisler tarafından seçilmesi düşünülebilir. Hükümet, bölge valileri, il valileri ve kaymakamlar aracılığı ile yerelde temsil edilebilir; ama bunların yetkilerinin hukuka uygunluk denetimi ile sınırlı kalması gereklidir.
- Kürtlerin çoğunlukla Türkçe öğrenmeme gibi bir talepleri yoktur; ama dilin doğrudan öğrenilmesi, tarih ve edebiyat derslerinin Kürtçe olarak verilmesi gibi talepleri bulunmaktadır. Bölge kurulmasının, illerin inisiyatifine bırakılması durumunda, bazı yerlerde böyle bir irade oluşmama riski yüksektir ve bu nedenle, Kürt bölgesi ile diğer bölgeler arasında bir ayrışma yaşanması riski oluşabilir.
- Kalkınma ajanslarına ek olarak, demokratik seçimlerle iş başına gelen il genel meclislerinin yetkilerinin artırılması da hedeflenebilir.

Danışma kurulunun **dördüncü toplantısı 15 Kasım 2011 günü** gerçekleştirildi. Toplantıda şu noktalar üzerinde duruldu:

- Taslakta yer alacak maddelerde bulunması önerilen "adem-i merkeziyet" kavramı belirli kesimlerde antipati yaratabilir, ve bunun yerine önerilen "yerindenlik" kavramının ise mevcut koşullarda bir şey ifade etmemektedir ve anayasanın temel normu olarak bir karşılığı yoktur.
- "Hizmet etkinliği" kavramı yerel birimlerin yetkilerini hizmetlerle kısıtlayan bir özelliğe sahiptir.
- "Çoğulculuk", "katılımcılık" ve "yerinden yönetim" kavramları yerel yönetim yapılarında esas olarak tanımlanabilirler.
- İl özel idareleri, yapıları gereği daha fazla yetki kullanma noktasında güçlükler çekebilir.
- Belediyeler, il özel idarelerine kıyasla, kurumsal olarak daha güçlü yapılardır; ancak eğitim gibi önemli yetkilerle donatılmalarında çeşitli sıkıntılara sebep olabilirler.

Danışma kurulunun **beşinci toplantısı 29 Kasım 2011 tarihinde** gerçekleştirildi. Toplantıda şu tespitler yapıldı:

- Kürtçenin, eğitimde yer alıp almayacağının anayasa düzeyinde değil; yasalar düzeyinde kararlaştırılması daha sağlıklı olacaktır.
- Kalkınma Ajansları bölgeleri sadece istatistiki bölgelerdir ve kalkınma ajansları idari birimler olarak kurgulanmamıştır.
- Eğitim ile ilgili yetkiler merkezi ve yerel düzeyde paylaştırılmalıdır.

- İl özel idarelerinin güçlendirilmesi, belediyeler de düşünüldüğünde, iki güçlü yapının yerelde birbirleri ile çatışma yaşamasına sebep olabilir.
- Belediye başkanının, gücün çoğunu elinde bulundurmasına karşılık; belediye meclisinin belediye başkanını seçmesi önerilebilir. Buna karşılık olarak, Türkiye’de böyle bir talep olmadığı düşünülünce, belediye meclisinin daha fazla yetkiyle donatılması daha iyi bir öneri olabilir.
- Gerek il ölçeğinde, gerek bölge ölçeğinde Kürtlerin talepleri karşılanabilir; çünkü BDP’nin seçim bildirgesinde geçen, 20 ile 25 arasında bir sayıda bölgenin kurulması talebi, bütünlüklü bir Kürt bölgesi talebi olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Danışma kurulunun **altıncı toplantısı 13 Aralık 2011** tarihinde gerçekleştirildi. Bu toplantıda aşağıdaki noktalar tartışıldı:

- Hükümet, son dönemde, merkezi otoritesini güçlendirme yönünde adımlar atmaya başlamıştır.
- Büyükşehir belediyelerinin sayısını artırmadaki maksat, kırsal kesimdeki oyların katkısı ile büyükşehir belediyesi seçimlerinde etkili olmak olabilir ve Kürt meselesi ile alakası yoktur.
- KONDA’nın 2010 yılı “Kürt Meselesi’nde Algılar ve Beklentiler” araştırmasına bakıldığında Kürdistan diye tabir edilen coğrafyada, Kürtlerin çoğunlukta olduğu, yoksul oldukları ve genel olarak BDP’yi destekledikleri saptandı.
- Prof. Dr. Oktay Uygun, bir önceki önerisinde yer alan, il ve ilçe meclislerinin yeniden kurgulanması önerisi yerine; il düzeyinde yönetimin güçlendirilmesi ve ilçe düzeyinde de yetkili olması doğrultusunda bir öneri getirdi. Bu sistemde, il özel idarelerinin, il yerel yönetimi adı ile daha güçlü kurumlar olarak yeniden şekillendirilmesi; kendi başkanını kendi seçmesi ve özerk bir yapı olması öngörüldü. Belediyeler ve il yerel yönetimlerinin yetkileri arasına kesin bir ayırım yapılması önerildi.

Danışma kurulunun **yedinci toplantısı 27 Aralık 2011** tarihinde düzenlendi. Toplantıda şu tespitler yapıldı:

- Yerinden yönetimin güçlendirilmesindeki amaç sadece BDP’nin taleplerini karşılamak ve hukuki gereklilikler değil ve fakat sosyo-ekonomik gerekçelerdir.
- Bölge yönetimleri, iller arasındaki koordinasyonu sağlayabilir ve bölge ölçeğinde planlama yapabilir.
- Bölge yönetiminin başkanı doğrudan halk tarafından seçilebilir.
- Hazırlanacak taslakta güçlü bölge-zayıf il ve zayıf il-güçlü bölge olacak şekilde iki seçenek içerilebilir.
- Bölge yönetimlerinin güçlü olması durumunda, geniş yetkilere sahip büyükşehir belediyeleri ile yetki çatışmaları yaşanabilir; bu sebeple, bölge yönetimleri meclislerinin karar alma organı gibi çalışması ve eşgüdüm sağlaması önerilebilir.

B. KADIN MECLİSLERİ BİRBİRİNİ EĞİTİYOR

Türkiye kadınların sosyo-ekonomik durumunun kötüleştiği bir tablo çizmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü’nün yayınladığı Kadın Gelişmişlik Endeksine göre Türkiye 2009

yılında 155 ülke içerisinde 126. Sıradadır. Bu kötüleşmeye rağmen kadınların ihtiyaçlarını ve önceliklerini ayırt edecek ve buna uygun politikalar geliştirilmesi noktasında önerilerde bulunabilecek yapılar merkezi ve yerel yönetimlerde yeterince göze çarpmamaktadır. Projemizin konusu olan yerel yönetimler, eğitim ve sağlık gibi daha çok merkezi hükümetin yetkisi altındaki alanların dışındaki birçok hizmet alanında sosyal politikalar geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu politika alanlarının kurgulanışında ve onaylanmasında kadın bakış açısı ya hiç yoktur, ya da oldukça eksiktir.

Bu proje, Türkiye’de kadınların durumunun iyileştirilmesinin ancak yine kadınların savunularıyla çalışmaları vesilesiyle gerçekleşebileceği inancından hareketle kurgulanmıştır. Bu proje ile yerelde savunular çalışmaları yapmak, yerel yönetimleri etkilemek ve yönlendirmek noktasında ciddi kurumsal eksiklikleri olan Kadın Meclislerini örgütlemek ve onlara işlerlik kazandırmak istiyoruz. Bu projenin hedef grubu Kadın Meclisleri çatısı altında faaliyet gösteren Kadın STKları ve kadın oluşumlarıdır. Nihai faydalanıcılar ise illerindeki kadına duyarlı uygulamalardan yararlanacak olan tüm kadınlar ve Kadın STK’larıdır.

Bunun için kadın meclislerinin kurulduğu ama kurumsallaşamadığı, ya da kurulamadığı illerden seçtiğimiz pilot illerdeki Kadın oluşumlarını, Kadın Meclislerinin faal ve etkin olarak çalıştığı illerdeki kadın örgütleri ile buluşturmak ve beraber bir öğrenme süreci tetiklemek hem bu illerdeki eksik örgütlülük kapasitesini ortadan kaldıracak, hem de yerel yönetimlere yapılacak çalışma gezileri ve proje talepleri ile pilot illerde Kadın Meclisi-Yerel Yönetimler işbirliklerinin oluşturulması için ilk adım atılmış olacaktır. Bu proje, Kadın Meclislerinin örgütlülük, işbirliği, politika yapım sürecini etkileyebilmek ve kurumsallaşabilmek noktasında eksikliklerini iyi çalışan Kadın Meclisi mekanizmalarını yerinden inceleyerek, işbirliği ve ortaklıklar içine girerek ve yerel yönetim kanallarına daha fazla etkiye bulunarak aşmalarını sağlayacaktır.

Bu proje, yerel hizmetlerin ve yerel yönetimlerin kadın bakış açısına duyarlı hale gelmesi için yerelde kadın örgütlülüğünü hareketlendirmek ve kurumsallaştırmak üzerine inşa edilmiştir. Bu anlamıyla, Hibe Programının önceliklerinden olan yerel yönetimlerin hizmet sunumunda kadına duyarlı bir perspektif edinmesi amacına uygun düşmektedir. Bunu yapmak için kadın örgütlerini bir araya getirmek ve birbirlerine deneyim aktarımına bulunmalarını sağlamak, savunular ve lobi çalışmaları yapmak, kadınlar ve yerel yönetimlerde farkındalığı arttırmak, Kadın Meclisleri arasındaki enformel ortaklık ve bağları güçlendirmek ve merkezi hükümete politika önerilerinde bulunmak gibi rehberdeki aktivite tanımlarına uygun aktiviteler gerçekleştirilecektir.

Projede pilot iller olarak Giresun ve Ordu, deneyimli pilot iller olarak Bursa’nın Nilüfer ilçesi ve Şanlıurfa seçilmiştir. Proje takvimine göre ilk yapılması gereken **pilot illerdeki eğitimler** 2 Kasım’da Giresun’da ve 3 Kasım’da Ordu’da gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 3-4 Aralık tarihlerinde **İstanbul atölye çalışması**, 22-23 Aralık tarihlerinde **Nilüfer’e birinci iyi örnek kent ziyareti** yapılmıştır olup proje 2012 yılında da devam edecektir.

Pilot illerde ilk eğitimler: 2 Kasım’da Giresun Kadın Meclisi’ne, 3 Kasım’da ise Ordu Kadın Meclisi’ne ilk eğitimleri verilmiştir. Eğitimlere Giresun’da toplam 15 kişi, Ordu’da 16 kişi katılmıştır. İki ilimizde de Öykü Uluçay ve projemize dışarıdan danışmanlık yapan Başak Saral (Habitat ve Kalkınma Derneği, Genel Sekreter) iki ayrı eğitim vermiştir. Öykü Uluçay’ın verdiği eğitimin ana başlıkları şöyledir:

- Toplumsal cinsiyet kavramı nedir?
- Toplumsal cinsiyet odaklı yaklaşım (gender mainstreaming) ne işe yarar?
- Kadın Dostu Yerel Yönetimler kavramı nereden çıkmıştır?
- Yerel yönetimlerde yasal düzenlemeler çerçevesinde kadınlara nasıl yer açılabilir?

Giresun ve Ordu Kadın Meclisleri daha önceden Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği ile beraber Yerel Demokrasi Akademileri kapsamında Hak Temelli Kent Analizleri yapmışlardır. Bu sebeple **Başak Saral'a** bir defaya mahsus olmak üzere bu kentlere bizimle eşlik etmesi ve bu proje sonuçlarından yola çıkarak neler yapılabileceği ile ilgili bir eğitim vermesi talep edilmiştir. Başak Saral'ın iki ilde verdiği eğitimin ana başlıkları şöyledir:

- Hak Temelli Kent Analizleri (HTKA) ne demektir? Ne işe yarar?
- Giresun HTKA'nın temel buluntuları nelerdir?
- Ev ortamı, sağlık ve sosyal hizmetler, eğitim kaynakları, güvenlik ve koruma, çalışma ve boş zamanları değerlendirme gibi konu başlıklarında Giresun'da yaşayan kadınların en belirgin talepleri nelerdir?
- Giresun yerel yönetimi ve kamu kurumlarında kurulması gereken yerel eşitlik mekanizmaları nelerdir?

İki pilot ilimizde ayrıca ayrıntılı bir durum saptaması yapılmıştır. Bu durum saptaması illerdeki kadın örgütlerinin önündeki maddi ve kurumsal engeller ile örgütlenme noktasında yaşadıkları sıkıntıları ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

Giresun Durum Saptaması (02.11.2011): Giresun Kadın Meclisi (GKM) 2011 ayı içerisinde 6 aylık bir süre boyunca hiç toplantı yapmamıştır. Bu bize örgütlenme noktasında sıkıntı yaşandığını göstermektedir. Kadın Meclisi eş başkanlık sistemi ile demokratik bir şekilde yürütülmeye çalışılmakta ancak Kent Konseyi'nin Belediye ile zayıf ilişkileri GKM'nin de önünü kesmektedir. Meclis üyeleri, Giresun Belediyesi ile kamu kurumları arasındaki ilişkinin siyasi sebeplerden ötürü çok iyi olmadığından çalışmalarda belediye üzerine odaklanılabileceğini düşünmektedir. Belediye bünyesinde bir Eşitlik Birimi henüz yeni kurulmuştur. Aynı şekilde Belediye meclisinde Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu yeni kurulmuş ve çalışmalarına henüz başlamıştır.

Ordu Durum Saptaması (03.11.2011): Ordu'da kadın örgütlülüğü çok gelişmiş olmamakla beraber, Ordu'da, Giresun'da görülmeyen bir özellik bulunduğu belirlenmiştir. Ordu Kadın Meclisi'ndeki (OKM) üyeler farklı siyasi görüş ve arkaplanlardan gelmelerine rağmen ortak hareket edebilmektedir. Farklı siyasi görüşleri bir kenara bırakıp sadece kadın sorunları ile ilgilenilmesi OKM'nin en büyük artısıdır. OKM 18+1 (başkan) üyeden oluşmakta. Mecliste 54 kurum temsil edilmektedir. Kent Konseyi'nde Kadın Meclisi'ni şu ana kadar sadece OKM Başkanı temsil etmiştir. Kent Konseyi'nin tanınırlığının olmadığı ve bu yüzden kadınların kent konseyi üyeliklerinin az olduğu söylendi (9+9 üye içerisinde 4 kadın üye var).

3-4 Aralık, İstanbul'da atölye çalışması: Projenin ikinci aktivitesi olarak pilot illerimiz İstanbul'da düzenlenen bir atölye çalışması ile Kadın Meclislerinin iyi örgütlendiği kentlerimizin temsilcileri ile buluşturulmuştur. Burada amaçlanan deneyim aktarımı ve kapasite yaratmak ve bunu sivil hareketleri birbirleri ile tanıştırmak ve yapmaktır. Pilot iller iyi çalışan mekanizmaların

tespiti, yerel yönetimleri etkileme kapasitesinin geliştirilmesi, belediye faaliyetlerinin kadına duyarlı bir formata sokulması konularında diğer iki ilin Kadın Meclisi üyelerinden fikir almıştır.

Atölye çalışmasının ikinci ayağında TBMM Fırsat Eşitliği Komisyonuna getirilen, büyükşehir belediyelerinde ve İl Özel İdarelerinde Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonları (KEFEK) kurulması ile ilgili yasa tasarısı hakkında bir beyin fırtınası yapılmıştır. Belediyelerde kurulacak KEFEK'lerin nasıl çalışabileceği, Kadın Meclisleri ile nasıl bir kurumsal ortaklık geliştirebileceği konularında bir yol haritası hazırlanmıştır. TESEV uzmanları, atölye çalışmasından çıkan tüm fikirleri harmanlayarak bir metin oluşturacaktır. Bu metin 10 Mart 2012'de yapılacak TBMM ziyaretine kaynak teşkil edecektir.

Nilüfer Sunumları: İstanbul atölye çalışmasında önce Nilüfer'deki kadın çalışmaları tanıtılmıştır. Nilüfer Belediyesi Eşitlik Birimi Sorumlusu olan Canan Kızılaltun yaptığı sunumda Türkiye'de ilk kez eşitlik birimi kuran Nilüfer'in hem içe dönük (personel için), hem de dışa dönük (kent için) toplumsal cinsiyet eşitliği için çalıştığını belirtti. Nilüfer Belediyesi'ndeki müdürlerin yarısının kadın olduğunu belirtti. Belediye personelinin kadın ihtiyaçlarına duyarlı olarak hizmet vermesi için düzenli eğitimler aldığını söyledi. Bu amaçla belediye personeline rutin anketler yapıldığını anlattı.

Urfa Sunumları: Atölye çalışmasının ikinci kısmında Urfa Belediye Başkan Yardımcısı Fevzi Yüce tepe sunum yaptı. Belediye bütçesinin %90'ının ilk dönemde altyapı işlerine harcandığını, diğer dönemde sosyal konulara daha çok bütçe ayrıldığı belirtildi. Şanlıurfa'da en dezavantajlı 25 mahallede kurulan kadın destek merkezlerinin sağlık müdürlüğü ve baro gibi diğer kurumlarla beraber çalıştırıldığı; kadınların buralarda çamaşır makinelerini kullanabildiği, çocukların kreşi kullanabildiği ve halk eğitim merkezi hocalarının buralarda kurslar verdiğini anlatıldı. Belediye, bir dernek üzerinden kadınlara 1000 TL mikro kredi sağlamaktadır.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği İçin Mevzuat Önerileri: Atölye çalışmasının ikinci kısmında eşitlik mekanizmaları ile ilgili öneriler paylaşılmıştır. Bu öneriler üç başlık altında toplanabilir:

Koordinasyon ile ilgili Öneriler: Bakanlıklardan yönerge-genelge olmadığı zamanlarda kurumlar toplumsal cinsiyet ile ilgili talepleri angarya olarak görüyorlar. Üst mercilerin kadın çalışmaları konusunda izleme ve değerlendirme yapmaları gerekiyor.

- Toplumsal cinsiyet eşitliği için kurumlar arası toplantılar sağlıklı yürütülemediği için il koordinatörlerinin olması gerekiyor. Fevzi Bey'in önerisi şu yönde olmuştur: Aile bakanlığı üzerinden, işçileri bakanlığı bir koordinatör atasın ve bu koordinatörler her ilde Yerel Eşitlik Eylem Planı (YEPP) sürecini takip etsin.
- Katılımcılar arasındaki genel kanı koordinasyonun valilik tarafından yapılması yönündeydi. Öne çıkan öneriler şu şekildeydi: Valilikteki Kadının Statüsü Birimi ya da İl Kadın Hakları Kurulu üst düzey bir yönetici atamalı ve bu yönetici, yerel yönetimlerdeki Eşitlik birimleri ve Komisyonlarının çalışmalarını gözetleyen ve koordine eden yetkilerle donatılmalı. Tüm kurumların ortak bir Yerel Eşitlik Eylem Planı olmalı. Herkes onun içinde kendine hangi roller düştüğünü bilmeli. Tüm kurumların Eşitlik Birimleri ve Eşitlik komisyonları Valilikte kurulacak kadın statüsü birimi önderliğinde ayda bir toplanmalı.

Eşitlik Birimleri ve Komisyonlarının Statüsü ve Roller:

- Yerel yönetimlerde Eşitlik birimlerinin kurulmasına dair valilik yazısı hali hazırda mevcut; Bakanlığa, diğer kamu kurumlarında da eşitlik müdürlükleri oluşturulması önerilebilir. Mutlaka bir kadın bakanlığı kurulmalıdır. Eşitlik birimleri uygun bütçe kalemlerine sahip olmalı ve doğrudan belediye başkanına veya valiye bağlı olmalıdır. Üst yönetim bunları sahiplenmeden ilerleme olamaz. Söz gelimi, Eşitlik Birimleri bütçelerini kendisi belirleyemiyor. Uygun görülen bir müdürlüğün altında oluyorlar bütçe sınıflandırmasında. Eşitlik Müdürlüğü olursa yasal dayanağı, statüsü ve bütçesi olur.
- Eşitlik birimi, strateji geliştirme müdürlüğü altında yer alırsa toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama fonksiyonunu daha verimli yerine getirir.
- Nilüfer’de Belediye Meclisi’ne bağlı olan Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun (KEFEK)’in eşitlik birimini denetlemesi kurgulanmış; Komisyon, Birim’in kalite kontrolünü yapmalı, Birim’in ihtiyacı olan kararların belediye nezdinde alınmasını sağlamalı
- Eşitlik ile ilgili kurumlarda kadın çalışmalarını yürütecek yeterli kalitede insan kaynağı mevcut değil (sosyal hizmetler uzmanı, toplumsal cinsiyet uzmanı, psikolog, sosyolog). Bu yetersizlik aşılmalı.

STK’larla ilişkiler ve STK İzleme ve Takibi:

- Eşitlik birimlerinin görev tanımı içerisine ayda bir kez kadın STK’ları ile toplantı yapar ve ilgili birimlere bilgi verir diye bir yasa önerisi yapılabilir.
- Belediye başkanı değişince kadın sığınma evini kapatabiliyor. Bunların sürdürülebilirliğinin sağlanması için bağımsız izleme yasallaştırılabilir. Yasa, sığınma evi açılmazsa ne olacağını söylemiyor.
- Yerel Yönetimlerde Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulması ile ilgili kanun tasarısında STK’ların görüşlerinden yararlanma yetkisinden bahsediliyor. Bunun daha sistematik hale getirilmesi lazım. Kadın Meclisi, belediye meclisi ve komisyonun kararlarını daha iyi takip etmeli.
- Ayda bir, kadın STK’lardan oluşan bir komisyon Eşitlik Birim ve Komisyonu ile biraraya gelmeli
- Kadıköy’de, KEFEK Takip Çalışma Grubu ve Kadın Sığınmaevi İzleme Grubu kurulacak. Bu yapı örnek alınabilir.
- Kadın STK’ların Bağımsız İzleme fonksiyonuna kavuşması, İller için Gölge Raporlar hazırlaması, Eşitlik Komisyonunun performansını değerlendirmesi sağlanmalı
- İzleme Grubu’nun zorunlu ve bağlayıcı olması nasıl olur? Bir öneri: Belediye ve İl Genel Meclisi’nde İzleme komisyonu kurulması

İstanbul atölye çalışmasından sonra sırasıyla iki iyi örnek kent ziyaretlerimiz tamamlanmıştır. Bu kent ziyaretlerinde pilot illerimizin Kadın Meclisleri, Kadın STK’ları ve üst düzey belediye yetkililerinden oluşan bir grubu iyi örnek kentlerimize götürdük. Bu çalışma ziyaretinin amacı pilot illerimizdeki kadın oluşumlarının ve kamu yetkililerinin kendilerine iyi örnek oluşturabilecek örnekleri görmelerini sağlamaktır. Bu ziyaretlerde özellikle yerel yönetimlerin

kadın STK'ları ve Kadın Meclisleri ile beraber geliştirdikleri proje ve ortaklıkların neler olduğu incelenmiştir.

İyi örnek kent gezisi, Nilüfer 22-23 Aralık: Nilüfer Saha ziyaretlerinde sırasıyla Nilüfer'de Kadın Hayata Yakın projesi hakkında bilgi alınmış, daha sonra Plan Proje Müdürlüğü ve Strateji Geliştirme Müdürlüğü ile stratejik planlama, bütçeleme, anketler ve eğitimler sonrası personelde görülen ve hizmetlere yansıyan değişimler konusunda bilgi alınmıştır. Daha sonra Belediye Başkanı Mustafa Bozbey ve Belediye Başkan Yardımcıları Ahmet Çakıcı ve Nazlı Yazgan ile toplantı yapılmıştır. En son olarak Nilüfer'de yerel yönetimin ve Kadın Meclisi'nin hayata geçirdiği projeler ziyaret edilmiştir. Bu projeler arasında Bizimev Engelli Gündüz Bakım Evi, Nilüfer Kadın Dayanışma Merkezi, Kadınca Lokal, El-izi Atölyesi, Giymiyorsan Giydir Atölyesi yer almıştır. En son olarak Nilüfer Kent Konseyi ziyaret edilerek yapılan çalışmalar ile ilgili daha ayrıntılı bilgi alınmıştır.

D. AÇIK BÜTÇE ENDEKSİ

TESEV 2006 yılından beri uluslararası bir düşünce kuruluşu olan International Budget Partnership ile beraber Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skorlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bu anket dünyadaki 94 ülkede bütçe süreçlerini takip edip bu süreçlerin saydamlığını karşılaştırmalı olarak ele almak için International Budget Partnership adlı örgütün organize ettiği bir ankettir. Açık Bütçe Endeksi bir bütçe yılı içinde hükümetin vatandaş ile paylaştığı bilginin içeriğini ve kapsayıcılığını, kamuya açık hale getirmesi gereken sekiz temel bütçe dokümanı üzerinden değerlendirmektedir. TESEV bu ankete 2008 yılından beri katılmaktadır. Bu sene de TESEV uzmanları 2011 bütçe yapım sürecini daha eski yıllar ile kıyaslayarak şeffaflık anlamında bir ilerleme olup olmadığını araştırmaktadır.

Bunu anlamak için oldukça detaylı 123 sorudan oluşan bir ankete cevap verilmektedir. Soruların 91'i halkın bütçeyi takip edemediğine yönelik yani şeffaflık ile ilgilidir. Geriye kalan 32 soru bütçe yapım sürecine halkın katılıp katılmadığı ve yasama organının bütçe ile ilgili hususlarda yürütmeyi sorumlu tutup tutamadığı ile ilgilidir. TESEV, İstanbul Üniversitesi Maliye Bölümü'nden Murat Şeker ile beraber anketin ilk bölümünü 2011 yılında tamamlamıştır. Anketin geri kalan bölümleri Mayıs 2012'ye kadar tamamlanarak IBP'ye teslim edilecektir. Sonuçlar Ekim 2012 içinde IBP ve TESEV tarafından eş zamanlı olarak dünya kamuoyu ile paylaşılacaktır.

2012 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

PROGRAM ÇALIŞMALARI

2012 yılı faaliyetlerimiz ile ilgili daha detaylı bilgilere web sitemizden www.tesev.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

DEMOKRATİKLEŞME PROGRAMI

Türkiye son yirmi yıldır daha önce yaşanmayan hızda ve esaslı bir siyasi ve sosyal değişim sürecinden geçiyor. Özellikle de son 10 yıl, ülkenin en kritik ve karmaşık siyasi sorunlarına yönelik yasal reformlar, devlet-toplum ilişkisi ve devlet içi güç dengelerinin yeniden düzenlenmesine tanıklık etti. Siyasi gücün koşulları da yeniden müzakere ediliyor. Bütün bunlara rağmen, en büyük geçiş anı henüz gelmiş değil. Türkiye'yi müzakereci demokrasi çerçevesinde ve sivil toplumun katılımıyla ilk sivil ve demokratik anayasasını yapma süreci bekliyor.

TESEV Demokratikleşme Programı'nın (DP) aşağıda anlatılan programı, yeni yasama dönemi ve Adalet ve Kalkınma Parti'sinin üçüncü iktidar dönemi ile aynı zamana denk geliyor. Bu, TESEV DP'ye geçmişte yaptığı araştırma ve siyasa çalışmalarını yeni meclis ve hükümete yönelik izleme ve savunuculuk faaliyetlerine dönüştürmek için özgün bir fırsat sunuyor. Önümüzdeki dönemde, TESEV DP bir yandan savunuculuk faaliyetlerini ulusal ve uluslararası düzlemde genişletmeye devam edecek, bir yandan da anayasa yapım ve yasal reform süreçlerini yakından izleyecek. Bunların yanı sıra, TESEV DP, polis ve medya gibi üzerinde çalışılmamış konularda da yol açıcı araştırmalar yapmaya devam edecek.

A. TÜRKİYE'DE ADALET, HUKUK VE YARGI REFORMU

2008 programı çerçevesinde yargı algısı üzerine çok yönlü ve kapsamlı bir araştırmayı tamamladıktan sonra, TESEV DP 2009 yılı boyunca yargı reformu alanında siyasa yapımı çalışmalarını dışarıya kapalı çalıştaylar ve kamuya açık etkinlikler aracılığıyla sürdürmüştür. Bu etkinlikler, TESEV'in yüksek yargı bürokrasisi, savcı ve hâkim meslek grupları ve barolar ile olan ilişkilerini ve dolayısıyla bu gruplar üzerindeki etkisini artırmasını sağladı. TESEV'in yargı reformu üzerine genel çerçevesi yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığını garanti altına alan anayasal ve yasal değişiklikleri savunmaktadır. Ancak bir yandan, vatandaşların adalet talebini karşılayacak adli mekanizma değişikliklerinin yapılması da talep edilmektedir. Bu nedenle, 2011 yılında, TESEV DP, "yargıya erişim" ve "sanıkların adil yargılanma hakkı" üzerine iki siyasa raporu hazırlamıştır. Bu raporlar, hükümetin yargı reformunu eleştirel bir analize tabi

tutmakta, aynı zamanda Türkiye'de insan hakları ihlalleri ile yargılanan yetkililer için cezasızlık sistemi yaratan yasal mekanizmaları incelemektedir.

2012 programı süresince, TESEV DP, Türkiye'deki yargı reformunun aktörlerine somut siyasa önerileri sunmaya, Ankara'da savunuculuk toplantıları düzenlemeye, hükümete sivil toplum kuruluşlarının geri bildirimlerini de içeren yargı ve yargı bürokrasisinin performansı ile ilgili bilgi vermeye, yasal sistemde var olan ve olası çatlakları tespit etmeye ve vurgulamaya; ve Türkiye'nin yargı mekanizmalarını Avrupa Birliği normlarıyla uyumlu hale getirme niyetinin gerçekleşmesi için baskı yapmaya devam edecektir.

2012 programı süresince, TESEV DP, insan hakları davaları üzerine projelerini sürdürecektir, bu çerçevede, kritik önemdeki davaları izleyecek ve yasal stratejiler belirlemek üzere insan hakları avukatları ve savunucularını bir araya getirecek. **Bu çalışmaların nihai hedefi, yalnızca Türkiye'deki insan hakları hareketinin kapasitesinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda tabandan gelecek, üzerinden ilerleyen bir yargı reformu hareketinin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır.**

A.1. İnsan Hakları Davaları ve Duruşma İzleme

Giriş ve Amaç:

2011 yılında, TESEV DP, güvenlik güçlerinin vatandaşların haklarını ihlali hakkındaki kilit önemde davalar üzerine bir proje yürütmüştür. Proje çerçevesinde, insan hakları avukatları ile mülakatlar ve kapalı toplantılar yapılmış, devlet yetkililerinin cezasızlığını ima eden çok sayıda dava üzerine araştırma yürütülmüş ve duruşmalara katılmıştır. Bu faaliyetler, TESEV DP'nin Türkiye'de insan hakları davalarının yürütülüşündeki mevcut zayıflıklar, güçlü yanlar, karşı karşıya olduğu fırsatlar ve zorluklar konularında gözlem yapabilmesini sağlamıştır. Çok kısaca özetlemek gerekirse, vatandaşların mahkemeye ve adli yargı sistemine olan güveninin tesisinin ve aynı zamanda hukuk önünde eşitliğin sağlanması ile herkesin adil bir biçimde yargılanmasının garanti altına alınmasının önünde iki temel zayıflık durmaktadır: Birincisi, insan hakları davalarına gönüllü olarak katılmak isteyen birçok avukat mevcut olmakla birlikte, bu avukatların müdahilliğinin devamlı ve etkin olmasını sağlayacak kurumsal destek mekanizmaları bulunmamaktadır. Bu eksiklik, delillerle ilgili kapsamlı dosyalar hazırlamak, davayı destekleyecek güçlü yasal savlar geliştirmek ve etkin bir inceleme yürütmek gibi, etkili dava yürütmek açısından önem taşıyan adımların atılmasını engellemektedir. İkincisi, insan hakları davalarına basın ilgisinin olmamasıyla birlikte, kamuoyundaki tartışmalar, davalar sırasında ortaya çıkan ve kamudan yıllarca saklanmış olan kanıt ve bilgilerin derinlemesine bir analizini içermekten yoksundur.

İnsan hakları avukatlarının kapasitesinin geliştirilmesi ve Türkiye'nin demokratikleşmesi sorunlarının göbeğinde yer alan bu davalarla ilgili siyasi etki yaratılması için, TESEV DP, bu alandaki çalışmalarına 2012 yılı ve sonrasında da devam etmeye karar vermiştir. Bu çıkış noktasının iki temel nedeni var: Birincisi, geçen sene yürüttüğümüz proje toplantılarına katılan avukatlar, TESEV'in bu alandaki çalışmalarını devam ettirmesi konusundaki isteklerini birden fazla kere ifade etmiştir. İkincisi, hâlihazırda insan hakları davaları için kurumsal destek mekanizmaları oluşturmaya çalışan Helsinki

Yurttaşlar Derneği (HYD) ve İnsan Hakları Ortak Platformu (İHOP) gibi çok sayıda insan hakları örgütü bulunmaktadır. HYD ve İHOP temsilcileriyle yapılan görüşmelerde, işbirliği olasılıkları tartışıldı ve önümüzdeki yıllarda ortak aktivite ve çalışmalar düzenlenmesine karar verildi. HYD, bu alanda TESEV ile bir ortaklık ilişkisi içinde çalışabileceğini bildirdi. İnsan hakları alanında bir çatı örgüt olan İHOP ise, hem kendisinin destek sağlayacağını, hem üyesi olan insan hakları gruplarını bu çalışmalara katılmaya yönlendireceğini belirtti. Bu projede birlikte çalışılabilecek diğer kurumlar arasında İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi ve İnsan Hakları İzleme (*Human Rights Watch*) örgütleri bulunuyor.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Toplantılar: TESEV, Türkiye’de oluşturulabilecek kurumsal destek mekanizmalarını tartışmak ve önerileri oluşturmak amacıyla bir **toplantı (Diyarbakır)** ve bir **hafta sonu çalışma kampı** (İstanbul) düzenleyecektir.

Toplantı ve kampa, insan hakları avukatları, hukuk uzmanları, sosyal ve siyaset bilimciler, STK temsilcileri, stratejik yasal girişimler üzerine uluslararası uzmanlar, gazeteciler ve siyasi eylemciler davet edilecektir. Toplantıların öncelikli gündem maddelerinden biri, konuda çalışan farklı kurumlar, özellikle de İHOP, HYD ve TESEV DP arasında işbirliği ve iş bölümünün organize edilmesi olacaktır. Toplantılarda tartışılacak ikinci konu ise, kilit önemdeki insan hakları davaları üzerine belge, arşiv, makale ve forumları bir araya getirecek bir **internet sitesinin** hazırlıklarına başlamak olacaktır. Projenin ilk yılında, TESEV DP, web sitesinin oluşturulması için gerekli olan ilk adımları atacaktır. Bu sayfaya analizler ve duruşma izleme raporları eklenecektir. Projenin ilerleyen yıllarında web sitesi, projenin diğer ortaklarından HYD ile birlikte aktif olarak kullanılacak ve güncellenecektir. HYD daha önce “İşkencenin Stratejik Haritalaması” projesini gerçekleştirmiş olduğu için web sitesi hazırlama konusunda tecrübeli bir örgüttür.

Duruşmalara Katılım: TESEV, seçeceği insan hakları davalarına proje ekibi, yasal uzmanlar ve köşe yazarlarından oluşan **küçük bir dava izleme grubu** ile katılmaya devam edecektir.

İzleme raporu: Yargı ve hükümet üzerinde, söz konusu davalara ilişkin baskı oluşturulması amacıyla, toplantılarda belirlenecek stratejiler çerçevesinde, proje ekibi, kısa bir **izleme raporu** hazırlayacaktır. Rapor, TESEV’in internet sitesinde ya da insan hakları örgütleriyle proje çerçevesinde oluşturulacak ortak sitede elektronik olarak yayımlanacaktır. Raporlar, davalar sırasında mağdurların, görgü tanıklarının ve savunmanın, Türkiye’nin yakın geçmişinde gerçekleştirilen siyasi suçlar ve insan hakları ihlallerine ilişkin çapraz sorgusu sırasında ortaya çıkan kanıtları bir çerçeveye oturtmayı hedefleyecektir.

A.2. Türkiye’de Yargı Reformu: Siyasa Raporları ve Yuvarlak Masa Toplantıları

Giriş ve Amaç:

TESEV, 2009 yılında, hükümetin yargı reformu stratejisi üzerine geri bildirim verme amacıyla yargı reformu projesine başlamıştır. TESEV DP’nin yargı reformu danışma kurulu, önde gelen

anayasa hukukçuları ve yasal uzmanlardan oluşmaktadır. Kurul, siyasa metinlerini, Adalet Bakanlığı'nın Yargı Reform Stratejisi ve Yargı Reformu Stratejik Eylem Planı'nı eleştirel bir biçimde analize tabi tutacak ve değerlendirecek bir siyasa raporları serisi olarak kurgulamıştır. Geçtiğimiz dönemde, TESEV DP yargı reformunun kritik alanlarında üç siyasa raporu yayımlamıştır: "anayasa reformu," "adalete erişim" ve "adli yargılanma hakkı."

Türkiye'de önümüzdeki dönemde yargı reformu çerçevesinde meydana gelecek tartışmalara etki etmek ve katkıda bulunmak amacıyla, TESEV DP, 2012 programı çerçevesinde yargı reformu üzerine çalışmalarını, daha önce ürettiği ve yukarıda bahsedilen, araştırmaların üzerine inşa edilecek savunuculuk ve izleme faaliyetlerine yoğunlaştıracaktır. **Amaç, olabildiğince geniş ve verimli bir biçimde, bu üç raporun yasal bürokrasi, hükümet ve yargı üyelerine dağıtılması, yasal çerçevenin Eylül 2010 anayasa referandumunda kabul edilen anayasa değişiklikleriyle uyumlu hale getirilme sürecinin izlenmesidir.** Bu amaca yönelik olarak da, TESEV DP, başkent Ankara'da çok daha aktif ve görünür olacaktır. Bu aktivitelerde öne sürülen fikirler ve öneriler TESEV DP'nin gelecek senelerde hazırlayacağı yargı reformu raporlarının şekillendirilmesinde belirleyici olacaktır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Yuvarlak masa toplantısı: 2012 programı çerçevesinde, TESEV DP, yargı reformunu gerçekleştirecek ve seçimler sonrasında yenilenmesi beklenen yasama ve yargı aktörleriyle yapacağı toplantılarda, yargı reformu çalışmalarının temel çıktılarını tartışmaya açacaktır. **Bu amaçla kapalı bir yuvarlak masa toplantısı** gerçekleştirilecektir. Toplantı sırasında, TESEV DP'nin adil yargılanma hakkı, adalete erişim ve güvenlik güçlerinin cezasızlığı üzerine geçtiğimiz yıllarda yayımlanan raporları tartışmaya açılacaktır. Toplantı, Adalet Bakanlığı'ndan yüksek düzeyde bürokratlar, yüksek mahkeme hâkim ve savcılar, insan hakları avukatları, baro temsilcileri, hukuk uzmanları ve sivil toplum temsilcilerini bir araya getirecektir.

İzleme raporu: 2012 Programı çerçevesinde, TESEV DP, Türkiye'deki yargı reformu üzerine bir **izleme raporu** hazırlayacaktır. Rapor, 12 Eylül 2010 referandumunda kabul edilen anayasal değişikliklerin etkin hale gelmesi için gerekli uyum yasalarının ne kadarının meclisten geçirildiğini inceleyecektir.

B. GÜVENLİK VE DEMOKRASİ

TESEV 2011 yılı ikinci çeyreğinde, proje ekibi, güvenlik sektörü reformu üzerine çalışan akademisyenler ve Emniyet Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, Kamu Düzen ve Güvenliği Alt Sekreterliği gibi kritik ulusal kurumlardaki bürokratlarla çalışma ve hazırlık toplantıları yaptı. Bu süre boyunca, polis ve jandarmanın istihbarat alanındaki görev ve yetkileri arasındaki çatışma, gösterilerde polisin orantısız güç kullanması ve hükümetin bir sınır kolluk kuvveti oluşturma planını açıklaması gibi iç güvenliğe ilişkin önemli gelişmeler yaşandı. Bunların sonucu olarak, TESEV DP Ankara'daki siyasa yapıcılar hedef alan güvenlik sektörü reformu konusundaki savunuculuk faaliyetlerini devam ettirmesinin gerekliliğini fark etti. Bu amaçla, hesap verebilirlik, şeffaflık ve güvenlik birimlerinin sivil denetimi konularında geçmişte çığır açan araştırma ve siyasa önerilerini TESEV kamunun tartışmasına açacaktır.

TESEV DP, 2012 programı çerçevesinde güvenlik sektörü reformu konusunda araştırma, siyasa ve savunuculuk faaliyetleri yürütecektir. Çalışmaların araştırma ayağı, bu konudaki derinlemesine araştırma ve siyasa analizi eksikliğinden yola çıkarak polis reformu üzerine odaklanacaktır.

B.1 Türkiye'de Güvenlik Sektörü Reformu: Siyasa Analizleri

Giriş ve Amaç:

Geçtiğimiz yıllar boyunca, TESEV DP, Türkiye'de güvenlik kurumlarının denetimi üzerine bilinçli bir kamu tartışmasının gelişmesine yönelik olarak çok sayıda yayın hazırlamış ve kamuoyu ile paylaşmıştır. Bu çerçevede basılan iki *Almanak*, yalnızca güvenlik kurumlarının bilgi üzerindeki tekeli kırımda değil, aynı zamanda somut reform önerileri geliştirilmesi konusunda da başarılı olmuştur.

Türkiye'de güvenlik kurumlarının demokratik denetimi konusunda bazı olumlu gelişmeler yaşanmış olsa da, TESEV'in konudaki çalışmalarında tespit edilen sorunların çoğu henüz yargı ve yasama tarafından çözülme beklemektedir. Bu farkındalıktan yola çıkarak, TESEV DP, güvenlik sektörü konusundaki çalışmalarına, daha önceki araştırma çıktılarının güncellenmiş haline dayanan ve siyasa yapıcılar, bürokratlar, gazeteciler ve kamuyu hedef alan savunuculuk faaliyetleriyle devam edecektir. Bu yaklaşım, İçişleri Bakanlığı, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Polis Akademisi mensubu bürokratlar ve uzmanlar ile güvenlik muhabirleri tarafından da desteklenmiştir. TESEV bu kişilerle Mayıs 2010 sırasında ikili görüşmeler yapmıştır.

2012 programı çerçevesinde, TESEV DP, güvenlik sektörü reformu çerçevesinde ön planda olacağını tahmin ettiği belli konular üzerine odaklanan kısa siyasa analizleri hazırlayacaktır. Şimdiye kadar, TESEV DP'nin bu konudaki çalışmaları güvenlik sektörünün genel bir analizi, kurumların demokratik toplumlarda nasıl denetlenmesi ve kontrol edilmesi gerektiği üzerine odaklanmıştır. Önümüzdeki yıllarda ise, daha spesifik meselelere odaklanılacak ve gerekli reformların yasal ve idari boyutları üzerine uzman görüşü oluşturulacaktır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Siyasa Analizleri: 2012 programı çerçevesinde öncelikle, TESEV'in güvenlik sektörü reformu üzerine daha önceki yayınlarında tespit edilen konular ve önerilen reformlar, bir **özet** şeklinde toplanacak ve güncellenerek derlenecektir. Bu yayınlardan bazıları *Almanak 2005*, *Almanak 2006-2008*, *İstihbaratı Hesap Verebilir Kılmak*, ve *Türkiye'de Askeri-Ekonomik Yapı* olacaktır. TESEV DP güvenlik sektörü bürokratları ile gerçekleştirdiği görüşmeler sonrası böyle bir çalışmanın gerekliliğinin farkına varmıştır. Ordu, jandarma, polis gibi kurumlar ve de yasal, idari ve siyasi alanların güvenlik sektörüne etkisini kapsamlı biçimde inceleyen geçmiş çalışmaların ortaya koyduğu tespitlerin tekrar tekrar hatırlatılması, eksik kalan reformların gerçekleştirilmesi adına hayati önem taşımaktadır. **Bu yolla TESEV DP'nin güvenlik sektörünün tüm kurumlarının demokratik gözetimini hedefleyen bütüncül bir bakışa sahip olduğu güvenlik sektörü reformunun ilgili taraflarına hatırlatılacaktır.**

Derlemenin yanı sıra, bir tematik **siyasa analizi** de hazırlanacaktır. TESEV DP, ilk siyasa analizini, Sayıştay'ın askeri harcama ve bütçeler üzerindeki denetim yetkisi hakkında hazırlamayı planlamaktadır. Bu çalışma için **Ankara ve İstanbul**'da güvenlik konusunda uzman akademisyenler, bürokratlar, yasa yapıcılar ve danışmanlarla **mülakatlar** yapılacaktır.

B.2. Türkiye'de Polis Reformu

Giriş ve Amaç:

Türkiye'de güvenlik sektörünün demokratik gözetimi prensibini savunan ilk ve öncü kurum olan TESEV DP, hâlihazırda polisin tarafsızlığı, şeffaflığı ve hesap verebilir olmasını hedefleyen çeşitli yayınlar hazırlamıştır. 2007-2008 yıllarında, *Avrupa Polis Etiği Kuralları ve Türkiye'de Güvenlik Sektöründe Mesleki Sosyalleşme* başlıklı yayının İngilizcesini ve Türkçe çevirisini yayımlamıştır. Çalışma, ayrıca Polis Akademisi'nden İbrahim Cerrah tarafından kaleme alınmış demokratik bir düzende polis ve toplum ilişkisinin nasıl kurgulanacağına ve demokratik değerleri içselleştiren bir polis alt-kültürünün nasıl oluşturulacağına dair eleştirel bir perspektif sunmaktadır. Buna ilaveten, 2008-2009 TESEV DP Türkiye ve Filistin'deki polis reform çabalarını karşılaştıran bir çalışma ile 2009 yılında Ankara'da polis reformu konulu kapalı bir toplantı gerçekleştirmiştir.

Öte yandan, Türkiye'de polisin alt-ideolojisi, siyasetteki rolü, polis ve ordu arasında olduğu iddia edilen kurumsal çatışma, polisin şeffaf ve hesap verebilir olmaması, polisin sivil denetimi, gösterilerde orantısız güç kullanması, kapsamlı bir şekilde kamuoyunda tartışılmakla birlikte bu konulardaki araştırma ve bilgi üretimi oldukça sınırlı kalmaktadır. Ayrıca, Polis Akademisi üyelerinin demokratik siyasi yaklaşımlarına rağmen, yerli ve uluslararası insan hakları örgütlerinin raporları gözetilmediği kötü muamele ve işkencenin devam ettiğine işaret etmektedir.

Var olan bu boşluktan hareketle, TESEV, Türkiye'de polis reformu üzerine yeni bir araştırma projesine başlayacaktır. Proje şu üçayaktan oluşacaktır: İlki polis kurumunun iç dinamiklerini anlamayı hedefleyecektir: profesyonelleşme, eğitim, etik kurallar, alt ideoloji ve kültür, personel yapısının AB normlarına uygun hale getirilmesi ve iç denetim mekanizmaları. İkinci kısım, Hükümet, İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü gibi kurumlarının polis kuvvetlerin idaresindeki yetki ve sorumluluklarına odaklanacaktır. Bu sayede, seçilmiş ve atanmış aktörlerin, polis kuvvetlerinin eylemlerini denetlemek ve bu konuda reform yapmak açısından yetki ve rollerini anlamaya çalışacaktır. Üçüncü ayak ise, insan hakları savunucuları, avukatlar ve sivil toplum temsilcileri gibi polis kuvvetleri denetleyebilecek ve polisin birey ve grup haklarını ihlali durumunda yasal mekanizmaları harekete geçirebilecek grupların polis reformu konusundaki bakış açılarını yansıtacaktır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Toplantılar: Projenin yukarıda belirtilen plan çerçevesince ilerlemesi hedeflenmekle birlikte, araştırmanın içeriği ve formatı ile ilgili detaylar **Ankara'da kapalı toplantılarda** bir araya gelecek konuyla ilgili uzmanların görüşleri doğrultusunda kararlaştırılacaktır. TESEV DP,

araştırmanın kapsam ve içeriğini önce polis üzerine çalışan dışarıdan uzmanlar ve konunun muhatapları (Polis Akademisi personeli, Emniyet Genel Müdürlüğü ve İçişleri Bakanlığı çalışanlarının yanı sıra insan hakları savunucuları) ile tartıştıktan sonra belirlemenin önemli olduğunu düşünmektedir.

Bu toplantılar, proje araştırmacıları, milletvekilleri, İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nde görev yapmış olan eski milletvekilleri, İçişleri Bakanlığı bünyesinde çalışan bürokratlar, Polis Akademisi'nden akademisyenler, TBMM danışmanları, Meclis İnsan Hakları Komisyonu'ndan müfettişler, insan hakları avukatları ve insan hakları ihlalleri konusunda yasal temsil, savunuculuk ve araştırma faaliyetleri yürüten hak örgütleri temsilcilerini bir araya getirecektir.

Araştırma: Bu toplantılar çalışmanın araştırmacılarının, editör/danışmanının ve de içerik ve formatının belirlenmesi için de vesile olacaklar. Projenin araştırmacıları ve üzerinde duracağı konular, toplantılara katılacak olan uzman ve akademisyenlerle istişareler sonucu belirlenecektir. Araştırmacılar, çalışmalarına

2012 yılı içinde başlayacaklar ve düzenlenecek araştırma grubu toplantıları ile bir araya gelerek, çalışmaların bulgularını birbirlerine aktaracaklardır.

C. KÜRT SORUNU

2005 yılından bu yana, TESEV DP zorunlu göç, tazminat yasası, sosyo-ekonomik gelişim, Kürt sorununu çözmek için gerçekleştirilmesi gereken yasal ve anayasal reformlar ve son olarak da silahlı mücadelenin sona erdirilmesi gibi Kürt sorununun farklı yönleri üzerine çığır açan, yenilikçi ve eleştirel araştırmalar ve siyasa önerileri sunmuştur. **Kürt sorunu ile ilgili en kritik konularda yapılabilecek araştırma ve siyasa çalışmaları neredeyse tüketmiş olan TESEV DP bundan sonra çalışmalarını çatışma çözümü ve Türk çoğunluk nezdinde Kürtlerin durumu ve istekleri konularında bilinçlendirme alanlarında yoğunlaştıracaktır.** Bu amaç doğrultusunda, bir yandan önceki dönemde gerçekleştirdiği bir projesine devam ederek ülkenin farklı bölgelerinden Türkleri ve Kürtleri bir araya getirecek diğer yandan da yerinden edilmişler Kürtler, gerçek ve adalet üzerine yayımladığı belgeselin gösterimlerini sürdürecektir. Bu iki projenin gerçekleştirilmesiyle beklenti, (1) Türklerin Kürt sorununun karmaşıklığını daha iyi anlamalarının sağlanması; ve (2) Türklerin ve Kürtlerin fiziksel iletişim sayesinde birbirlerine karşı duydukları önyargı ve korkulardan kurtulmasıdır.

C.1. Kürt Sorunu'nda Karşılaşmalar

Giriş ve Amaç

Kürt sorunu üzerine çalışmaları çerçevesinde, TESEV DP, geçtiğimiz yıllarda birbirini tamamlayan iki proje gerçekleştirdi. İlk projenin çıktısı "**Kürt Sorunun Çözümü için Yol Haritası: Bölgeden Hükümete Çözüm Önerileri**" isimli rapordu. Kürt nüfusu temsil ettiği düşünülen uzmanlar, siyasetçiler, sivil toplum temsilcileri ve kanaat önderlerinin fikirlerine dayanan rapor, hükümet ve Türkiye nüfusuna, Kürt sorunun birincil muhatabı olan Kürtlerin duyulmayan sesini iletmeyi hedefliyordu. İkinci proje ise bir araştırma ve savunma çalışmasının

nihai çıktısı, **"Kürtler Ne Kadar Haklı? Türkiye'nin Batısı Kürt Sorunu'na Bakıyor"** başlıklı rapor oldu. Raporun yazımı öncesi, yazarlar ve proje ekibi İzmir, Trabzon, Mersin ve Ankara'da, Türkiye'nin batı ve kuzey bölgelerindeki Türklerin, Kürtler ve Kürt sorununa bakışını anlamak amacıyla çalıştaylar düzenlediler. Bu toplantılara katılan çeşitli ideolojik ve siyasi duruşlara sahip Türk sivil toplum savunucuları, avukatlar, iş insanları, toplumun önde gelenleri Kürtler hakkında ne kadar az şey bildiklerini, özellikle de Diyarbakır, Van, Batman, Hakkari gibi Kürt kentlerinde yaşayanlarla kişisel karşılaşmalarının ne kadar sınırlı olduğunu itiraf ettiler. Diğer yandan, Türkiye'nin Kürtlerine eşit ve demokratik vatandaşlık hakları tanıyan bir çözümü destekleyeceklerini de eklediler.

TESEV DP bu iki projenin üzerine inşa edilecek **üçüncü bir proje** gerçekleştirecektir. Üçüncü proje, yukarıda bahsedilen iki projenin bazı katılımcılarını, daha önce ziyaret edilen kimi şehirlerde yapılacak çalıştaylarda bir araya getirmesi ve böylece ülkenin farklı yerlerinde yaşayan Türkler ve Kürtler arasındaki ilişki ve işbirliğini artırmayı hedeflemektedir. Projenin amacı, ülkenin kuzey, güney ve batısında yaşayan Türk ve doğu ve güneydoğusunda yaşayan Kürt kanaat önderleri, sivil toplum temsilcileri, iş adamları, gazeteciler ve akademisyenler arasında karşılıklı fikir alışverişini sağlamaktır.

Projenin katılımcıların siyasi ve sosyal meselelerde fikir alışverişini sağlamak ve aynı zamanda Kürt öncelikli hedefi, farklı etnik, sosyal ve siyasi arka planlara sahip sorunu çerçevesinde yaşadıkları bireysel deneyimlerin paylaşımına aracı olmak ve böylelikle var olan karşılıklı yanlış anlama ve önyargıları gidermektir. Bu yönde bir karşılaşma, Türkiye'nin farklı kısımlarında yaşayan Türk ve Kürtlerin birbirlerine karşı önyargılarını gidermeye ve işbirliğine açık bir ortamın oluşturulmasına yardımcı olacaktır. Türkiye'de meydana gelen Kürt sorunu gibi etnik çatışmalarda, siyasi değişim kalıcı bir toplumsal barış için tek başına yeterli olmamaktadır. Bu nedenle, toplumun temelini oluşturan sıradan vatandaşlar arasındaki sessizlik duvarını kırmanın başka yolları aranmalıdır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Çalıştaylar: 2012 programı kapsamında gerçekleştirilecek **çalıştay yaklaşık 30 katılımcıyı** bir araya getirecek, bu katılımcıların 6-12'si daha önce yapılan çalıştaylardan seçilecektir. Çalıştayların yanında, şehir turu, akşam yemeği, yerel gruplarla toplantılar, STK ve basın kuruluşlarına ziyaretler gibi sosyal faaliyetlerin de gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. TESEV DP çalıştay için bir moderatör belirleyecektir.

İlk çalıştay, 2012'de **Diyarbakır**'da düzenleyecektir.

Rapor: Yapılacak çalıştaylar öncesinde, TESEV DP toplantılar sırasında tartışılacak konuları listeleyen ve hedeflenen sonuçları tespit eden bir **çalıştay öncesi raporu** hazırlayacaktır. Bir raportör, çalıştay sırasında tartışmaları not alacak, bunları toplantı öncesi raporu ile karşılaştırıp, bir **toplantı sonrası raporu** kaleme alacaktır. Kısa belgeler olarak hazırlanacak olan bu rapor, TESEV'in internet sitesinde yayımlanacak ve elektronik kopyası TESEV DP'nin ağıyla paylaşılacaktır.

Proje sonrası takip: Projenin başka çıktıları da olması planlanmaktadır. Öncelikle, yukarıda bahsedilen şehirlerde yapılacak çalıştaya katılanlar, ortak sivil toplum projeleri geliştirmeleri ve ortak makalelere/raporlara/anlatılara imza atmaları konusunda teşvik edilecektir. TESEV DP olası devam projelerine katkı yapmayı da düşünebilir. TESEV DP aynı zamanda, çalıştayda öne

çıkan yorumları halen geliştirilmekte olan internet sitesi, *facebook* ve *twitter* hesapları aracılığıyla duyuracaktır. Son olarak, TESEV DP yerel ve ulusal basında çalışmaya ilişkin kısa makaleler yayımlamaya çalışacaktır.

C.2. Belgesel Gösterimleri -- *Sulhname*

Giriş ve Amaç

2009 yılında, TESEV DP "Sessizlik Bulutunu Dağıtmak: Yerinden Edilmişlik Hikayeleri Üzerinden Barışçıl Bir Ulusal Diyalog Yaratmaya Doğru" isimli bir proje gerçekleştirdi. Proje 2004 tarihli "Terör ve Terörle Mücadeleden Kaynaklanan Zararların Tazminatı Yasası" (Tazminat Yasası)'nı inceledi. İçerik ve uygulamasına ilişkin önemli eksiklikler olan bu yasa, her şeye rağmen, Kürt nüfus ve özellikle de yerinden edilmiş kişiler ile devlet arasındaki ilişkinin normalleşmesinde önemli bir adım teşkil etmektedir. Proje çerçevesinde, saha çalışmasının gerçekleştirildiği Van ilinde önemli miktarda görsel kayıt da toplandı. Bu görüntü kayıtlarının bir kısmı, hızlı bir derleme sürecinden geçirildikten sonra, aynı proje kapsamında 2009 yılında İzmir ve İstanbul'da düzenlenen medya çalıştaylarında kullanıldı. Konunun basında geniş yer alması gerektiği farkındalığından hareketle, TESEV DP, etkileyici ve kayıt değeri taşıyan bu görüntülerden, bir belgesel oluşturmaya karar verdi.

Sulhname adlı belgesel, farklı görüşteki paydaşların, yani kanunun uygulanmasından sorumlu komisyonların ve yasaya başvuran yerinden edilmiş Kürt vatandaşlar ve avukatlarının görüşlerini dengeli bir biçimde bir araya getirerek, Tazminat Yasası'nın Van'daki uygulamasını anlatıyor. Kürt vatandaşların ve devletin adalet, uzlaşma ve barış üzerine görüşlerini temel alan belgesel, Kürt sorununun taraflarına yer vererek şu soruları cevaplamaya çalışıyor: Kanun Kürtler ve devlet arasında mutabakat sağlama hedefine ulaştı mı? Adalet tesis edildi mi? Peki ya gerçek? Kanun geçmişle yüzleşmek için alan yarattı mı? Yasa devlet ve Kürtler, yerinden edilenlerle avukatları ve farklı Kürt gruplar arasındaki ilişkileri nasıl etkiledi?

TESEV, *Sulhname*'yi de **Türkiye'nin çeşitli illerinde göstermek**, bu yolla devlet ve Kürtler arasında uzun süredir gergin olan ilişkiyi, Kürtlerin vatandaşlık pratiklerini ve devletin vatandaşlık algısını tartışmaya açmayı planlamaktadır. Kısa dönemde, belgeselin amacı Kürt sorununun sosyal, ekonomik, yasal ve siyasi yönlerine ışık tutmaktır.

2012 yılında, TESEV DP, belgeseli **Ankara, Çanakkale, Trabzon ve Konya'da** göstermeyi planlamaktadır. Tüm kentlerde, belgesel gösterimleri kamuya açık olacaktır.

D. DİN, DEVLET, TOPLUM

D.1. 'Dindar' Konya'da Başörtüsü Çalıştayları

Giriş ve Amaç

TESEV DP, başörtüsü konusunda iki rapor yayımlamıştır: **Başörtüsü Yasağı ve Ayrımcılık: Emek Piyasasında Başörtülü Profesyonel Kadınlar** ve bir siyasa raporu olan **Başörtüsü 'Yasağı'na İlişkin Değerlendirme ve Öneriler**.

Başörtüsü yasağı, Haziran 2011 genel seçimlerinin ardından Türkiye'yi bekleyen anayasal süreç boyunca siyasetçiler ve toplum arasında önde gelen tartışma konularından birini oluşturacaktır. TESEV DP, başörtüsü konusunda içten ve derinlikli bir tartışma ortamının eksikliğine dikkat çekmeyi ve bu konu etrafında farklı cinsiyet, sosyal, ideolojik ve siyasi arka planlara sahip katılımcıları yeni platformlarda bir araya getirmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla Konya'da düzenlenecek çalıştayda, katılımcıları üniversiteler, kamu ve özel sektör ve yerel ve ulusal düzeyde siyasi hayatta görünür olan başörtüsü yasağı üzerine fikirlerini beyan etmeye ve düşünmeye davet edecektir. Bu toplantı, eğitim ve kamu alanındaki başörtüsü yasağını destekleyen ve yasağa karşı çıkan yerel aktörlerin karşılıklı konuşmasını sağlamayı, farklı pozisyonlar için yasağın kalkmasına yönelik nelerin kabul edilebilir ve nelerin kabul edilemez olduğunu anlamayı ve böylelikle geçtiğimiz yıllarda yayımlanan yol haritasının uygulanabilirliğini test etmeyi planlamaktadır.

Bu çerçevede, Konya'daki siyasi ortam ve yerel ortakların yönlendirmesine bağlı olarak, muhafazakar nüfusa sahip **Konya**'da 11 Şubat'ta bir çalıştay düzenlenecektir. Daha sonraki yıllarda farklı şehirlerde benzer çalıştaylar düzenlenmesi de planlanmaktadır.

E. MEDYA

TESEV, AB'nin 7. Çerçeve Programı (7th Framework Program – FP7) çerçevesinde 14 ülkeyi bir araya getiren MEDIADEM adlı bir akademik konsorsiyumun üyesidir. Bu çerçevede, bir yıldır araştırma yürüten TESEV, **24 ay** boyunca, araştırma ve savunuculuk faaliyetlerini yürütecektir. TESEV DP, projeye başlamasından hemen sonra MEDIADEM'in belirlediği çerçevenin ötesine geçen Türkiye'deki medya üzerine çok yönlü bir araştırma projesi gerçekleştirmiştir. MEDIADEM projesine katılmak ve bu projenin gerekliliklerini yerine getirmenin yanı sıra, Türkiye'de medya ve demokrasi ilişkisi üzerine araştırma ve savunuculuk faaliyetlerini de yürütmüştür. TESEV DP, 2012 programı süresince de bir yandan MEDIADEM projesinin gerekliliklerini yerine getirmeye bir yandan da Türkiye'deki medya sektöründe yaşanan gelişmelere cevap verecek şekilde araştırma alanını genişletmeye devam edecektir.

E.1. Vaka Analizi Raporu

Giriş ve Amaç

2011 yılında, TESEV DP medya üzerine iki rapor yayımlamıştır. **Demokrasi İletişimi-İletişimi Demokratikleştirmek: Türkiye'de Medya: Yasalar, Uygulamalar ve Aktörler** isimli ilk rapor ve **Medya'nın Ekonomi-Politik: Bir Sektör Analizi** başlıklı ikinci rapor. TESEV DP, **2012 programı** çerçevesinde, bu raporların araştırma çıktıları üzerine inşa edilen, medya ve demokratikleşme üzerine Dilek Kurban ve Ceren Sözeri tarafından kaleme alınan "Does media policy promote media freedom and independence? The case Turkey" [Günümüz medya politikaları özgür ve bağımsız bir medyayı destekliyor mu? Türkiye Örneği] adlı üçüncü raporu 2011 sonunda hazırlanmıştır. Rapor İngilizce kaleme alınmıştır ve 2012 yılında Türkçeye çevrilerek bir panelle kamuoyuna duyurulacaktır.

F. İZLEME

AK Parti iktidarı ve meclis çoğunluğunun üçüncü döneminde ve partinin AB uyum reformlarını gerçekleştirme sözü vermesinden on yılı aşkın bir süre sonra, yeni meclis ve hükümetin askeri rejim tarafından hazırlanan 1982 Anayasası'nı kapsamlı bir şekilde değiştirmesi ya da yeni bir anayasa hazırlaması bekleniyor.

Yeni anayasanın hazırlanması sürecinde önemli konular şunlar olacaktır: vatandaşlığın yeniden tahayyülü, vatandaşlara etkin çözümler sunulması aracılığıyla temel hak ve özgürlüklerin korunmasının garanti altına alınması, yasama, yürütme ve yargı arasında gerçek bir güç ayrılığı sağlanması, ordu da dâhil olmak üzere tüm bürokratik kurumların seçilmiş ve demokratik olarak hesap verebilir bir hükümetin denetim ve kontrolüne tabi olacağı bir demokratik düzenin kurulması; ve laiklik prensibinin tüm vatandaşlara din, vicdan ve inanç özgürlüğü sağlayacak şekilde yeniden yorumlanması. TESEV DP, farklı çalışma alanları çerçevesinde bu konularda uzun süredir derinlemesine araştırma ve savunuculuk faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Türkiye toplumunun da tam da bu konular üzerinden bölündüğü düşünüldüğü için, farklı fikir ve pozisyonların temsili ve olası mutabakatı kritik önem taşımaktadır.

Bunun yanı sıra, AK Parti'nin üçüncü iktidar dönemi sırasında, Türkiye'nin sivil toplum, medya, akademi ve çıkar grupları gibi farklı aktörlerinin yeni meclis ve hükümetin gündemini etkileyebilmek için çok daha baskın olması gerekecektir. Bu da, siyasa yapıcılarının **yoğun bir biçimde izlenmesi**, aynı zamanda basın da arasında olduğu sivil toplum aktörlerinin, meclis üyeleriyle daha yakın ilişkiler, meclis komisyonları, bakanlık müsteşarlıkları ve üst kurulları gibi siyasa yapım mekanizmalarıyla daha iyi temaslar kurmasıyla mümkün olacaktır. Son olarak, Türkiye çapındaki sivil örgütlenmeler tarafından hâlihazırda üretilmiş zengin bilgi ve fikir birikimi ve yerel düzeyde toplum tarafından anayasa ve yukarıda bahsedilen diğer ilgili konulara dair ifade edilen hissiyatlar dikkatlice incelenmeli ve yeni meclis, hükümet ve kamuya duyurulmalıdır. **TESEV DP bu amaçla, önümüzdeki senelerde anayasal süreci dikkatle izleme altına almayı ve bu süreç içerisinde ortaya çıkan aksaklık, engelleme ve ilerlemeyi tespit edip, kamuoyunun dikkatine sunmayı planlamaktadır.**

F.1. Anasayal Süreci İzleme

Giriş ve Amaç

TESEV DP, yeni meclis, hükümet, anayasal reform süreci ve 12 Eylül 2010 referandumunda kabul edilen anayasal reform paketinin etkin hale getirilmesinin izlenmesinde aktif olarak yer alacaktır. Bir yandan da, uzun süredir gündem dışı kalan AB entegrasyon sürecinin tekrar gündeme geleceği ve hükümetin kanun ve düzenlemelerinin AB normlarıyla uyumlu hale getirilmesi sürecini hızlandıracağı umulmaktadır. Bu geniş reform gündemi çerçevesinde, hem siyasi partilerin hem de medya, çıkar grupları ve sivil toplum örgütleri gibi önemli aktörlerin nerede duracağı yeni anayasa yapımı ve AB entegrasyonu çerçevesinde kritik bir rol oynayacaktır.

TESEV DP, seçim sonrası süreçte siyasi, yasal ve sosyal süreçlerin izlenmesi için bir **araştırmacı-uzman grubu** oluşturmuştur. Bu grup, siyasi aktörlerin yeni anayasa çerçevesindeki tartışmalarda hangi pozisyonları aldığını, verdikleri sözleri ve bunların ne kadarının yerine getirildiğini izlemeye başlamıştır. Öte yandan, Türkiye'de meclisin ve diğer siyasi-sivil aktörlerin iradesi, meşruiyeti ve yetkinliğini artıracak, Siyasi Partiler Kanunu, meclis-yargı ilişkileri, meclis reformu ve siyasi partilerin zor konularda mutabakata varması gibi konuları da takip edilmektedir. İzleme faaliyeti üç ayaktan oluşmaktadır: yasal, siyasi ve sosyal (medya ve sivil toplum). Her bir ayaktan sorumlu olan uzmanlar, TESEV DP ekibi ile düzenli olarak bir araya gelerek araştırma metod ve sorularını geliştirecek, ayrıca o sırada sürmekte olan kamuoyu tartışmalarına dayanarak belirlenecek konular etrafında her yıl **dört izleme raporu** hazırlayacaktır. Her bir araştırmacı, yardımcı bir araştırmacıyla birlikte çalışmak suretiyle, basın, meclis tartışmaları ve resmi gazeteleri tarayacaktır. Araştırma ekibi, TESEV DP ile birlikte siyasi partiler, meclis komisyonları, bürokratlar ve üst düzey yetkililer ile Ankara'da ve İstanbul'da **düzenli olarak toplantılar** gerçekleştirecektir.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Aşağıda sıralanan etkinlik ve yayınlar 3 sene boyunca gerçekleşecektir. 3 yılsonunda, TESEV DP ekibi ve editörleri, izleme raporlarını bir **Almanak** olacak şekilde bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. **Bu derlemenin, Türkiye'nin yakın tarihinin en kritik üç yıllık dönemlerinden birine ilişkin siyasi aktörlerin performanslarının kaydını tutması ve referans oluşturması için siyasi ve yasal süreçlerin dökümünü içermesi amaçlanmaktadır.**

G. DEMOKRATİKLEŞME KONUŞMALARI

TESEV DP, 2011 senesinde savunuculuk aktivitelerini uluslararası bir düzleme taşımıştır. Bu çerçevede itibarlı ve köklü uluslar arası kurumlarla işbirliği yaptı. Bu ortaklar arasında, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Columbia ve Harvard gibi üniversiteler ile Hollanda'da Türkiye Enstitüsü (*Turkije Instituut*) ve ABD'de World Policy Institute (WPI) başta olmak üzere pek çok düşünce kuruluşu ve araştırma merkezi yer aldı. Geçtiğimiz yıllarda Amsterdam, Lahey, Berlin, New York ve Boston'da toplantılar yapıldı. Bu toplantılar, TESEV DP'ye Türkiye'ye dair içeriden bir bakış sunma, ülkede süregelen derin siyasi ve sosyal değişimi tartışma, uluslararası aktörler ile tanışma ve Avrupa ile ABD'deki kilit kurumlarla temas ve çalışma ilişkisi kurma fırsatı sundu.

TESEV DP, yeni dönemde de Avrupa ve ABD'de tanıtım toplantıları düzenlemeye devam edecektir. Bu toplantılar geçtiğimiz yıllarda Amsterdam, Berlin, Brüksel, Washington DC; Boston ve New York'ta düzenlenen toplantıların devamı niteliğini taşıyacaktır.

Türkiye'nin önündeki anayasa süreciyle birlikte, Avrupa ve ABD çevrelerinde Türkiye'nin yeni ve demokratik bir anayasaya sahip olup olamayacağı ve Türkiye'deki siyasa yapıcılarının Kürt Sorunu, yargı ve anayasa reformu, azınlık hakları, din-devlet-toplum ilişkileri ve medya gibi önemli meseleleri nasıl ele alacağına ilişkin büyük merak ve beklenti vardır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Berlin toplantısı: 2011 yılında TESEV DP, Temmuz 2011 genel seçiminin değerlendirilmesi üzerine Berlin'de bir tartışma düzenlemiştir. Tartışma, **Friedrich Ebert Vakfı** ile birlikte organize edilmiş ve vakfın kısmi desteği ile gerçekleştirilmiştir. 2012 programı çerçevesinde de TESEV DP, Türkiye'deki anayasal sürecin tartışılacağı bir faaliyet düzenleyecektir. Berlin'de bulunan Almanya Dış İlişkiler Konseyi (*Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik -DGAP*) isimli düşünce kuruluşu ile birlikte düzenlenecek olan panelde, Türkiye'nin anayasa yapım sürecinde karşı karşıya olduğu temel toplumsal ve siyasi sorunlar ele alınacaktır. Bu toplantı **29 Şubat 2012'de** gerçekleştirilecektir. Ayrıca, Friedrich Ebert Vakfı'nın ev sahipliğiyle, Türkiye'yi yakından takip eden Almanya Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ve Almanya Federal Parlamentosu milletvekilleri ile ikili görüşmeler yapılacak, görüş alış verişinde bulunulacaktır.

New York/ Washington DC toplantıları: TESEV DP, 29 Mart 2011'de **Columbia Üniversitesi'**ne bağlı **Demokrasi, Hoşgörü ve Din Çalışmaları Merkezi** ile ortaklaşa bir günlük bir konferans düzenlemiştir. Konferans, ilki 22 Nisan 2010'da gerçekleşen TESEV-Columbia Üniversitesi ortak konferanslarının ikincisi olmuştur. Çok geniş katılım sağlanan konferansta, TESEV DP ekibinin izleyicilerden aldığı geri bildirimlerden biri, her bir panelde Türkiye toplumu ve siyaseti ile ilgili ele alınan meselelerin – örneğin, Kürt sorunu, anayasa yapımı, yargı reformu, dindarlık ve laiklik – Türkiye ile değişik ölçülerde ilgilenen seyircilerin çoğu için yeni ve ufuk açıcı olduğuydu. Bunun yanı sıra, tüm panellerdeki tartışmalar, Türkiye'deki mevcut siyaset ve topluma ilişkin eleştirel ve bilgilendirici yaklaşımları dolayısıyla çok değerli bulundu. TESEV DP, 2012 yılının Mayıs ayında da New York ve Washington'da toplantılar düzenleyecektir. Bu toplantılardan ilki **8 Mayıs 2012'de** New York Üniversitesi (NYU) Hukuk Fakültesi bünyesinde yeni kurulmakta olan Anayasal Geçişler Merkezi ve WPI ile ortaklık içerisinde gerçekleşecektir. NYU'da düzenlenecek olan panelde, Türkiye'nin anayasa yapım süreci ele alınacaktır. ABD'deki ikinci toplantı ise, Washington DC'de **10 Mayıs 2012** tarihinde gerçekleşecektir. Seattle'da bulunan Washington Üniversitesi ile merkezi Washington DC'de olan Hollings Center isimli düşünce kuruluşu ile birlikte düzenlenecek olan bir günlük konferansın ev sahipliğini ABD Maliye Bakanlığı yapacaktır. Konferansta, Türkiye'nin ekonomisi, dış politikası ve iç siyaseti ele alınacaktır.

DIŞ POLİTİKA PROGRAMI

TESEV Dış Politika Programı (DPP) 2012 yılında aşağıda çerçevesi çizilen amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermeyi planlamaktadır. Hem konular özelinde hem de dış siyasetin içe yansımalarına ve dış politikanın yönetilişine katkıda bulunmak üzere belirlediğimiz öncelikleri dört ana başlıkta özetleyecek olur isek;

- Türkiye'nin dış politikasının demokratikleşmesine katkıda bulunmak. Bu bağlamda TESEV DPP, diyalog, bilgiye ulaşım ve şeffaflık unsurlarının mevcut ve gelecekteki dış politika yapımında önemli olduğunu düşünmektedir.
- Türkiye'nin AB'ye katılım sürecini desteklemek, bu yönde araştırma yapmak ve faaliyetlerde bulunmak;
- Türkiye ve yakın çevresindeki sorunlar ile önemli dış politika meselelerinin çözümüne katkı sağlamak;
- Türkiye'nin yakın çevresindeki pozisyonunu ve bölgeye sağlayabileceği katkıyı tanımlamak ve anlamak.

Yukarıda belirtilen amaçları kapsayacak şekilde hazırlanan programda TESEV Dış Politika Programı aşağıda belirtilen beş tematik alanda faaliyet gösterecektir:

- İkili İlişkiler
- Türkiye ve Yakın Çevresi
- Algı Araştırmaları
- Avrupa Birliği
- Dış Politikayı İzlemek

A. İKİLİ İLİŞKİLER

A.1. Anadolu'da Ermenistan'la Yakınlaşmayı Tartışmak

Giriş ve Amaç:

Ermenistan ve Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin aralarındaki iletişim, iki ülke toplumlarının birbirlerini daha kolay ve iyi anlamasına yardımcı olmaktadır. Türkiye'nin kendi içerisinde yaşadığı demokratikleşme ve tarihi ile yüzleşme sürecinde bu diyalogun devam etmesi önemli olacaktır. Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde yaşanan olumlu gelişmelerde, Türkiye'de Ermenistan hakkında bir farkındalık gelişmesinin ve iki toplumun yakınlaşmasının şüphesiz ki kolaylaştırıcı bir rolü olmuştur. Ancak, iki toplum arasında yaşanmakta olan sivil toplum trafiği

ve iletişim genellikle belli başlı birkaç büyük il ve hemen hemen aynı çevreler ile sınırlı kalmıştır. Bu etkileşimin İstanbul ve Ankara'nın ötesine geçip Anadolu'yu ve farklı kesimleri içermesini sağlamanın, Türkiye-Ermenistan yakınlaşmasının daha geniş çevrelerde tartışılmasına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Türkiye genelinde Ermenistan ile yakınlaşmaya verilen desteğe baktığımızda, bu desteğin diğer dış politika konularına oranla nispeten düşük olduğu gözükmemektedir. TESEV DPP'nin Türkiye genelinde Aralık 2010'da yaptığı araştırmaya göre iki ülke arasındaki yakınlaşmayı destekleyenlerin oranı %50 olmasına rağmen sadece %39'luk bir kesim diplomatik ilişkilerin kurulmasını ve sınırın açılmasını desteklemektedir.

Bu sebeple TESEV geçtiğimiz yıllarda "Anadolu'da Yakınlaşmayı Tartışmak" projesi kapsamında Türkiye-Ermenistan ilişkilerini farklı yerlerde tartışmaya açmaya başlamıştır. Bu bağlamda ilki Kasım 2010'da Kars'ta, ikincisi ise Mayıs 2011'de İzmir'de olmak üzere iki yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir. Bu toplantılar Türkiye-Ermenistan diyalogunu Türkiye'nin çeşitli yerlerinden farklı kesimleri katarak genişletmek ve böylece iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine destek sağlamak amaçlarına ulaşmıştır.

Bu etkinliklerin ardından, **TESEV Türkiye ve Ermenistan toplumları arasındaki yakınlaşma sürecine katkıda bulunmak için Anadolu'da bu konu hakkındaki farkındalığı artırmaya devam etmek istemektedir.** TESEV DPP mevcut "Anadolu'da Yakınlaşmayı Tartışmak" projesini önümüzdeki yıllarda da Türkiye'deki farklı şehirlerde devam ettirmeyi hedeflemektedir. Nihai olarak Türkiye ve Ermenistan arasında yaşanan sorunlar hakkında ana merkezler dışında da bir farkındalık yaratıp toplumsal yakınlaşmaya katkıda bulunabilmek ve toplantılara gelecek Ermenistan'lı katılımcılara Türkiye toplumu ve politikası ile ilgili detaylı bir resim sunmak amaçlanmaktadır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Toplantılar: 2012 programı kapsamında, TESEV DPP Gaziantep ve Eskişehir'de **2 yuvarlak masa toplantısı** düzenleyecektir. Ermenistan'lı katılımcıların da bulunacağı toplantılarda uzun süreli bir uzlaşma sürecinin nasıl ve hangi yollarla inşa edilebileceği tartışılacaktır. Gaziantep toplantısının Nisan 2012'de, Eskişehir toplantısının da yılın 2. yarısında yapılması planlanmaktadır.

Rapor: Yuvarlak masa toplantısının ardından bir **politika önerisi raporu** kaleme alınacaktır. Bu rapor o zamana kadar yapılmış yuvarlak masa toplantılarının tartışma ve sonuçlarını içerecektir. Türkçe yazılacak olan rapor daha sonra İngilizce'ye çevrilecektir.

A.2. "Değişen Ortadoğu'da Türkiye-Mısır İlişkileri" Çalıştay Serisi

Giriş ve Amaç:

Mısır genellikle Arap dünyasının lideri olarak görülmüştür. Ancak Hüsnü Mübarek rejimi sırasında Mısır'ın bölgedeki etkinliğinin Ortadoğu'da bir lider eksikliği de yaratacak şekilde azaldığı iddia edilebilir. Ancak, Mübarek'in devrilmesiyle beraber bazı kanaat önderleri ülkenin bölgesel bir güç olarak yeniden ortaya çıktığını savunmaktadır. Tahrir Meydanı'ndaki gösteriler bölge genelinde bir hareketlenme yaratmış ve Mısır, devrim sonrasında bölgesel rolünü geri kazanma konusunda bir çaba gösterdiği izlenimi vermiştir. Buna örnek olarak yeni hükümetin

Gazze ile arasındaki Refah sınır kapısını açmasını ve Fetih ve Hamas anlaşmasına ön ayak olması sayılabilir.

Diğer taraftan, Türkiye, bölgedeki liderlik eksikliğine de bağlı olarak Ortadoğu'da önemli bir aktör olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'nin edindiği yeni rol, bölgedeki ve dünya genelindeki siyaset yapıcılarının ilgisini çekmektedir. Türkiye'nin bölgedeki sorunların çözümü için gösterdiği çaba, Ortadoğu'da olumlu karşılanmaktadır. TESEV DPP'nin *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2011* araştırmasına göre, bu çaba sadece olumlu karşılamakla kalmayıp, Türkiye'nin bölgede daha etkin bir rol oynaması %77 oranında desteklenmektedir.¹ Ne var ki Mübarek rejimi zamanında Türkiye-Mısır ilişkilerinin işbirliğinden uzak seyrettiği de söylenmelidir.

Yakın zamanda çıkan birçok akademik çalışma Arap dünyasında - ve özellikle Mısır'da - Türkiye'ye olan ilginin arttığına değinmektedir. Bu çalışmalardan biri olan Meliha Altunışık'ın TESEV Yayınları'ndan 2010 yılında çıkan *Arap Dünyasında Türkiye Algısı* raporu bu ilginin tek yönlü olmadığını ve çeşitli sosyal grupların Türkiye'ye farklı nedenlerden dolayı ilgi duyduğunu ortaya koymuştur.² Bazı gruplar Türkiye'nin stratejik değerini, bazıları ekonomik çıkarlarını, bazıları da Türkiye'nin Arap dünyasının reformu ve İslam ve demokrasinin uyumu için önemini ön plana çıkartmışlardır. Arap dünyasında farklı Türkiye algıları Altunışık'a göre Arap kanaat önderlerinin kendi ülkelerinin reformları için sunduğu farklı reçetelerden kaynaklanmaktadır. Mısır'da İhvan'ül Muslimin'in (Müslüman Kardeşler) ve daha 'ılımlı İslam'ı benimseyen el-Vasat (Merkez) Partisi'nin Türkiye örneğine duyduğu ilgi, Mısır'da yaşanan güç değişimini iki ülke arasında işbirliğini geliştirme açısından daha da anlamlı kılmaktadır.

TESEV DPP, şu anki Mısır'ın siyaset ve toplumunu daha iyi anlamanın, daha demokratik ve müreffeh bir Ortadoğu için Türkiye-Mısır işbirliğini güçlendireceğini düşünmektedir. **Projenin genel amacı Türkiye'de Mısır ve bölgesel gelişmeler hakkında bir farkındalık ve bilgi birikimi yaratmak ve bu sayede Türkiye'nin bölgede daha olumlu ve yapıcı bir rol oynamasına katkıda bulunmaktır.** Bu amaç doğrultusunda TESEV DPP, Mısırlı bir partner kuruluşla iki çalıştay serisi gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Bu çalışmada partner olması muhtemel kurum Al Sharq Bölgesel ve Stratejik Çalışmalar Merkezi'dir. Dr. Mustafa Ellabbad'ın başında olduğu kurum daha önce TESEV DPP ile işbirliği yapmış ve bunun devam etmesini istediğini belirtmiştir. TESEV DPP, projeye en doğru ve geniş temsili sağlayabilmek için olası diğer partner kurum ve kişiler ile görüşmeyi planlamaktadır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

2012 yılında Mısır'a bir ziyaret gerçekleştirilerek bir yuvarlak masa toplantısı yapılması ve farklı kurum ve kişiler ile görüşülmesi planlanmaktadır. Sonraki yıllarda ise konu bazında toplantılar düzenlenerek ikili bir diyalog oluşturulması ve bunun yazılı bir çalışma halini alması hedeflenmektedir. Çalıştaylar sonrası ortaya çıkacak analiz ve öneri raporları Türkiye'de ve bölgede karar alıcılar ile paylaşılacaktır. Mısır'da proje sonunda geniş katılımlı bir toplantı ile proje sonuçlarını paylaşmak mümkün olabilecektir. TESEV DPP Türkiye'de ve Ortadoğu'da gerçekleştireceği diğer faaliyetleri de sonuçları paylaşmak için kullanacaktır. Analiz ve öneri

¹ Mensur Akgün, Sabiha Senyücel Gündoğar (2012) *The Perception of Turkey in the Middle East 2011*, Istanbul: TESEV Publications, p. 20.

² Meliha Altunışık (2010) *Arab Perspectives on Turkey*, Istanbul: TESEV Publications.

raporları ayrıca TESEV'in ve partner kurumların web sitelerinde yer alacak, posta yolu ile de ilgili kişilere gönderim yapılacaktır.

A.3. Türkiye - ABD İlişkileri

Giriş ve Amaç:

Türkiye ve ABD arasındaki ikili ilişkiler Türkiye'nin dış politikasının her zaman önemli bir parçası olmuştur. Türkiye-ABD ilişkilerinde her zaman iniş çıkışlar görülmüşse de son dönemlerde anlaşmazlıklar daha çok gündeme gelmekte ve sıkça iletişimin iyileştirilmesi gereğinden söz edilmektedir. Bu durum daha önce olmadığı kadar açık ve kapsamlı olarak tartışılmaya başlanmıştır. Batı medyası ve uzmanları Türkiye'nin daha bağımsız olmaya başlayan dış politikasına işaret ederek bunun bir eksen kaymasına yol açtığını söylemeye başlamışlardır. Buna kanıt olarak da Mayıs 2010'da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde İran'a yaptırım uygulanması konusunda Türkiye'nin kullandığı hayır oyu verilmektedir.

Açık olan bir şey varsa bu da Türkiye ve ABD'nin birçok ortak çıkarı olması nedeniyle ilişkilerini iyi tutmaları gerektiğidir. Bu nedenle TESEV DPP, Türkiye-ABD ikili ilişkileri üzerine önümüzdeki üç yıl süresince bir proje yapmayı planlamaktadır. Geçtiğimiz yıllarda TESEV DPP Washington DC'de bazı sivil toplum örgütleri ve düşünce kuruluşlarıyla, ayrıca ABD Dışişleri Bakanlığı ile toplantılar düzenlemiştir. Bu toplantılar Türkiye'yi ve dış politikasını, özellikle Ortadoğu ve AB ile bağlantılı olarak tartışmak için önemli fırsatlar yaratmıştır. Bu alanda yapılan son toplantı Mart 2011'de Center for American Progress işbirliği ile gerçekleştirilmiş ve TESEV'in *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010* çalışması 200'den fazla katılımcıya sunulmuştur. Bu etkinlikler ABD'de Türkiye'ye büyük bir ilgi olmasına rağmen tartışmaların kemikleşmiş görüşlere ve önyargılar çerçevesinde ilerlediğini göstermiştir. ABD'yle daha önceki paylaşımlarımız gösteriyor ki **iki tarafın da takındığı tutum ve aldığı pozisyonların anlaşılması ve gerektiği gibi yansıtılması için her seviyede sürekli ve yapıcı bir diyaloga ihtiyaç vardır.**

Bu hedefe ulaşmak için yapılması planlanan projenin Amerika'dan ve Türkiye'den bir grup uzmanı bir araya getirmesi amaçlanmaktadır. Çalıştaylarda öne çıkan sorunlar ve gelecekte sorun yaratma potansiyeli olan konulara karşı bir farkındalık yaratıp bunları çözmeye yönelik adımların tartışılması öngörülmektedir. Bu proje çerçevesinde Carnegie Endowment for International Peace ya da Center for American Progress muhtemel partnerler olarak düşünülmektedir.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Çalıştay: Washington'da iki taraftan da dış politika uzmanlarının katılımıyla Şubat 2012'de bir **çalıştay** düzenlenecektir. Çalıştay dışarıya kapalı olarak planlanmakla birlikte yer ve zaman olanağına göre bazı grup üyelerinin de katılımıyla yarım günlük bölümünün açık tartışma formatında gerçekleşmesi düşünülmektedir.

Yayın: Çalıştayın sonunda iki tarafın da katkısıyla bir **politika önerisi raporu** hazırlanacaktır. İki taraftan da birer kişi olmak üzere iki uzman bu raporun hazırlanmasından sorumlu olacaktır. Daha sonra bu rapor kamuoyu ve siyaset yapıcılarla paylaşılacaktır.

Hazırlanacak raporun her iki tarafta da siyaset yapıcılar ve kamuoyu nezdinde tarafsız ve iyi tartışılmış analizler sunması itibarı ile etkili olacağına inanmaktayız.

B. TÜRKİYE VE YAKIN ÇEVRESİ

B.1. Türkiye ve Kafkasya'nın Geleceği

Giriş ve Amaç:

Kafkasya, Türkiye'nin yakın coğrafyasında bulunmasına rağmen çok fazla bilinmeyen ve üzerinde sınırlı çalışma yapılan bir bölgedir. Özellikle 2008 yılında Rusya ve Gürcistan arasında yaşanan savaşın da gösterdiği gibi, bölge her an patlamaya hazır birçok karmaşık çözümsüzlüğe ev sahipliği yapmaktadır. Bölge genel olarak Batı tarafından da ihmal edilmiş olsa da, Türkiye'nin bu coğrafyadaki gelişmelere karşı daha ciddi ve uzun soluklu politikalar geliştirmesi elzem gözükmemektedir. Zira bu bölgedeki gelişmeler Türkiye'nin iç ve dış siyaseti üzerinde önemli etkiler yapmaktadır.

Kafkasya'ya daha yakından ve detaylı bir bakış yapmanın birçok gerekçesi vardır. Hükümetin bölgede son zamanlarda daha aktif politikalar izlemesine rağmen Türkiye'de bölge üzerine akademik ve sivil toplum düzeyinde yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bölge üzerine üretilen bilginin artırılması ve özellikle sivil toplumun süreçlere daha fazla dâhil edilmesi oldukça mühimdir. Objektif, taraf tutmayan yayın ve analizlerin azlığı önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada sivil toplumun etkin rol alarak hem hükümetin uyguladığı politikaları analiz etmesi hem siyaset üretim süreçlerinde ve uygulayış da yapıcı roller üstlenmesi gerekmektedir.

İkinci olarak kapsamlı bir dış politika vizyonundan bahsederken Türkiye'nin doğu sınırlarını ihmal etmesi düşünülemez. Özellikle bölgenin yaşadığı sorunlar göz önüne alındığında bölgeye yönelik yapıcı ve proaktif bir dış politikanın gerekliliği görülmektedir.³ Üçüncü olarak ise, bölgesel gelişmelerin Türkiye'nin iç siyaseti üzerindeki etkileri ön plana çıkmaktadır. Özellikle Ermenistan ile yaşanan yakınlaşma süreci bu bağlamda kritik öneme sahiptir. Türkiye-Ermenistan ilişkilerinde yaşanacak bir iyileşme Azerbaycan-Ermenistan arasında bir yakınlaşma sürecini kolaylaştırma kapasitesine sahiptir. Bu çerçevede Türkiye, Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki ilişkilerin normalleşmesi bölgede barış ve istikrar ortamının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Konunun bu boyutunun da Türkiye'de detaylıca çalışılması ve tartışılması gerekmektedir.

TESEV DPP, Kafkasya'da Türkiye'yi bekleyen potansiyel fırsatlar ve riskleri analiz eden kapsamlı bir çalışma yapmayı hedeflemekte ve Türkiye'de kısa ve orta dönemde yapılması gerekenlere karar alıcıların dikkatini çekmeyi planlamaktadır.

Bu çerçevede biri Gürcistan'da ve biri Türkiye'de olmak üzere iki adet bölgesel konferans düzenlenmesi düşünülmektedir. Bu konferanslardan ilki 1-2 Mart 2012 tarihlerinde Avrasya Ortaklık Fonu ile beraber Gürcistan'da gerçekleştirilecektir.

³ Türkiye toplumunun %75'i Türkiye'nin İsrail-Filistin sorununda arabuluculuk yapmasını desteklemektedir. Mensur Akgün, Sabiha Senyücel Gündoğar, Aybars Görgülü, Erdem Aydın (2011). *Türkiye'de Dış Politika Algısı*. İstanbul: TESEV Yayınları. s.26

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Toplantılar: 1-2 Mart 2012 tarihlerinde gerçekleştirilmesi planlanan **Bölgesel toplantı** Türkiye, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ve Avrupa'dan uzmanlar, akademisyenler, resmi yetkililer ve gazetecileri bir araya getirecektir. Kafkasya ile ilgili konularda tarafsız bir toplantı bölgesi olarak kabul edildiğinden ötürü bu toplantı Gürcistan'da gerçekleştirilecektir. Bu toplantı Avrasya Ortaklık Fonu (Eurasia Partnership Foundation - EPF) isimli kuruluşla ortaklaşa yapılacaktır.

Rapor: Gürcistan toplantısının bulgularını içerecek bu **politika önerisi raporu** TESEV DPP uzmanları tarafından kaleme alınacaktır. Ağırlıklı olarak Türkiye'de ve Kafkasya bölgesinde dağıtılacak olan bu çalışmanın İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanması planlanmaktadır. Rapor ilgili tüm kurum ve kişilere gönderilecektir. Kafkasya'da gelişmelerin hız kazanmasının beklendiği bu dönemde hazırlanacak raporlar ile tartışmaya katkıda bulunması hedeflenmektedir.

B. 2. Karşılaştırmalı Analiz Makalesi: Türkiye ve Ortadoğu**Giriş ve Amaç:**

Ortadoğu bölgesi üzerine yapılan projeler, TESEV DPP'nin önemli çalışma alanlarından birisi olmaya devam edecektir. Bölgedeki gelişmelerin Türkiye'ye ve rolüne etkisi hem Türkiye hem de dünyada uzun bir süre daha tartışılacak gibi gözükmektedir. TESEV DPP bu tartışmalar yapılırken kişilerin doğru bilgilendirilmiş olmasının ve tartışmaların bölgeden ve batıdan farklı görüşleri de içermesinin önemine inanmaktadır. Bu nedenle **bu projenin amacı Ortadoğu ülkelerinden, Türkiye'den ve bölge dışı ülkelere farklı görüşleri de bu tartışmalara dâhil edebilmektir.**

Friedrich Ebert Stiftung (FES) bu çalışmada TESEV DPP'nin muhtemel ortağıdır. Bu proje çerçevesinde hazırlanacak makaleler bir ya da iki derleme yayın olarak İngilizce basılacak, daha sonra Türkçe ve Arapça'ya çevirilecektir. **Bu proje kamuoyuna ve uzmanlara farklı görüşleri öğrenmelerinde yardımcı olacak; böylece bölgeyi ve Türkiye'yi daha iyi anlamalarını ve tartışmaların çok yönlü ilerlemesini sağlayacaktır.**

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Yayın: Ortadoğu politikası ve Türkiye'ye etkileri konusunu ele alacak olan makaleler Ortadoğu ve Türkiye'den uzmanlar, akademisyenler ve kanaat önderleri tarafından kaleme alınacaktır. Farklı ülkelere kişilerin kaleme aldığı makaleler bir ya da iki **derleme yayın** olarak bir araya getirilecektir. Yayınlar Arapça, İngilizce ve Türkçe olarak basılacaktır. **Tanıtım etkinliği:** Yayınlar posta ve internet yolu ile dağıtılacak ve TESEV DPP'nin Ortadoğu'da, Türkiye'de ve diğer ülkelere gerçekleştirileceği etkinliklerde tartışılacaktır.

B.3. Değişmekte olan bir bölge: Türkiye, İran, Arap İlişkileri

Giriş ve Amaç:

Ortadoğu muazzam bir değişim döneminden geçmektedir. 2011'in ilk yarısında yaşanan ve çoğunlukla 'Arap Baharı' olarak adlandırılan gelişmeler bölgeyi öngörülemez bir şekilde sarsmıştır. Bölgedeki yönetimlerin devrildiği ya da ciddi tehlike altında olduğu bu dönemde bölgedeki güvenliğin geleceği de belirsizdir. Kesin olan tek şey bölgedeki halkın demokratik değişim talebidir.

Geçmişte, bölgedeki insanlar ve ülkeler arasında bölgesel güvenlik ve ortak müreffeh bir gelecek yaratmak için çok az işbirliği yapılmıştır. Aksine bölgedeki aktörler sürekli olarak rekabet halinde olmuşlardır. Son gelişmeler sürdürülebilir, işbirliğine dayalı bir gelecek kurmak için ideal bir fırsattır. Buna dayalı olarak bu **proje önde gelen İranlı, Arap ve Türkiyeli düşünürler, akademisyenler ve uzmanlar arasında bölgenin geleceği ve Türkiye'nin bu alandaki rolünü daha iyi anlamak üzerine diyalog kurmayı amaçlamaktadır. TESEV, bu projede partner olarak** Carnegie Ortadoğu Merkezi ve Friedrich-Ebert-Stiftung Türkiye ofisi ile çalışmayı planlamaktadır.

Bu doğrultuda bu diyalogun dört temel amacı bulunmaktadır:

- Toplantıya katılacak olan Ortadoğulu bölgesel aktörler arasında diyalogu teşvik etmek,
- Arap ve İranlı katılımcılar arasındaki bölgesel düzeyde ikincil diplomasiye katkı sağlamak,
- İnsanların taleplerini karşılayan, ortak ve müreffeh bir gelecek oluşturulabilmesini sağlayacak stratejiler geliştirmek,
- Hem hükümet düzeyinde hem de diğer düzeylerde bölgede yapıcı bir aktör olarak Türkiye'nin rolünü geliştirmek ve vurgulamak.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Yuvarlak masa toplantıları: İlk etkinlik olan **İstanbul çalıştay** Kasım 2011'de gerçekleştirilmiştir. Arap dünyası, İran ve Türkiye'den ilgili uzmanları bir araya getiren toplantıyı takiben 2012 yılının Nisan ayında **Beyrut'ta bir çalıştay** düzenlenmesi planlanmaktadır.

Yayınlar: Proje çerçevesinde İngilizce, Arapça ve Türkçe olarak **iki politika önerisi raporu** yayınlanması ön görülmektedir. Yayınlanan raporlar Türkiye, Ortadoğu, Avrupa ve ABD'de ilgili kişilere gönderilecektir. Ayrıca kurumların web sitelerinde de yer alacaklardır. Bu çalışmalar ile bölgesel aktörler başta olmak üzere ilgili tüm ülke ve kurumlarda bölgesel işbirliği ihtiyacına dair bir farkındalık yaratılması amaçlanmaktadır. Projeden çıkan raporlar ve sonuçlar yapılan Ankara toplantısı ve ziyaretlerinde paylaşılacak ve tartışılacaktır. Bu sayede bölgesel gelişmelere farklı yaklaşımlar ile bakabilme imkânı sağlanması amaçlanmaktadır.

C. ALGI ARAŞTIRMALARI

C.1. Ortadoğu'da Türkiye Algısı

Giriş ve Amaç:

TESEV DPP, ilk Ortadoğu kamuoyu araştırmasını 2009 yılında gerçekleştirmiş ve 2010 yılında tekrarlamıştır. Bu araştırmaların amacı Ortadoğu halkının Türkiye'yi nasıl gördüğünü ve tüm yönleriyle yakın zamanda gerçekleşen yakınlaşma hakkında ne düşündüklerini anlamaktır. Her iki yılda da sonuçlar hem bölgenin Türkiye hakkında oldukça olumlu düşüncelere sahip olduğunu hem de Türkiye'yi bölge için bir model ve meşru bir arabulucu olarak gördüklerini göstermiştir. Sonuçlar bölgedeki genel eğilimlere dair detaylı veriler sunması ve diğer uluslararası aktörlerin araştırma yapılan ülkelerde nasıl algılandıkları hakkında bilgi vermesi açılarından da dikkate değerdir.

Söz konusu araştırmaların sonuçları son derece değerli bulunmakta ve Türkiye'de ve yurt dışında birçok siyasetçi ve akademisyen tarafından referans olarak kullanılmaktadır. Her iki araştırma da Türkiye'de ve yurtdışında birçok farklı medya organında yer bulmuş ve Avrupa, ABD ve bölgede hükümetler ve sivil toplum tarafından büyük ilgi görmüştür. Örneğin, *Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010* araştırması aralarında Le Monde, El Cezire, NTV ve Bloomberg'ünde bulunduğu 50'den fazla farklı mecrada haber olmuştur. TESEV DPP araştırma sonuçlarını 2010 ve 2011 yıllarında Belçika, İngiltere, Fransa, İspanya, Ürdün, Lübnan ve ABD'de düzenlediği toplantılarda paylaşmıştır. Ayrıca Beyaz Saray, İngiltere Dışişleri Bakanlığı ve ABD Dışişleri Bakanlığı sonuçlar üzerine görüşlerimizi almak için toplantı davetinde bulunmuştur. Özellikle bölgedeki son gelişmelerden sonra Türkiye'nin bölge ile yakınlaşmasının izlenmesi ve politikalarının değerlendirilmesi açılarından bu araştırma son derece değerli veriler sunacaktır. Araştırmanın bu doğrultuda Tunus gibi ülkeleri de kapsama ihtimali bulunmaktadır. **Türkiye'nin politik, ekonomik ve toplumsal olarak hızla değişen bir bölgede nasıl algılandığını anlamak için TESEV DPP bu algı araştırmasını Ortadoğu'da yapmaya devam etmeyi amaçlamaktadır.**

2011 yılında saha çalışması yapılan bu araştırma üçüncü kez genişleterek tekrarlanmıştır. Araştırma soruları sonuçların karşılaştırılabilmesi için geçen iki çalışmanın temel sorularını barındıracağı gibi güncel siyasi ortam gereği yeni sorular ve yeni ülkeler de içermektedir. Böylece araştırma bölgedeki gelişmelerin ve bunların Türkiye'nin bölgede izlediği dış politika için nasıl zorluklar yarattığının daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bölgede değişen dinamikler Türkiye'nin nasıl algılandığını ve izlediği siyasetin etkilerini eskisinden daha önemli hale getirmiştir.

Ana Etkinlik ve Yayınlar:

Toplantılar: Saha çalışması 19 Ekim – 15 Aralık 2011 tarihlerinde **gerçekleşen araştırmanın** sonuçları bir rapor haline getirilmiş ve 2 Şubat 2012'de İstanbul'da düzenlenen bir **basın toplantısı ile kamuoyuna** duyurulmuştur. İstanbul'daki basın toplantısını takiben TESEV araştırma sonuçlarını 9 Şubat 2012'de Washington'da Center for American Progress adlı düşünce kuruluşu ile ortaklaşa gerçekleştireceği bir konferansta sunacaktır. TESEV DPP

ayrıca sonuçları **iki bölgesel sunum** ile tartışmaya açacaktır. Araştırmanın bölgesel sunuşu için düşünülen iki ülke Lübnan veya Mısır'dır. Her iki ülkede de TESEV DPP'nin halihazırda çalışmakta olduğu partner kurumlar mevcuttur. Bu kurumlar ile belirlenecek ülkeye göre temasa geçilecek ve toplantı takvimi belirlenecektir.

Yayınlar: Araştırma verileri basın toplantısının ardından hazırlanacak bir **rapor** ile yaygınlaştırılacaktır. Raporun içinde yer alacak analiz makaleleri araştırmanın sonuçlarına değişik bakış açılarından farklı değerlendirmeler sunacaktır. Bu sayede araştırma sonuçları hem çeşitli mecralarda yer alma şansı bularak yaygınlaşacak hem de detaylı bir şekilde analiz edilmiş olacaktır. Tüm analiz makaleleri ilgili resmi kurumlara gönderilecektir. Medya, akademi ve sivil toplum çevrelerini de kapsayan geniş bir listeye de posta ile gönderim yapılacaktır. 2010-2011 yılında benzer çalışmayı yapmış olan DPP olumlu dönüşler almıştır.

C.2. Kıbrıs'ta Türkiye Algısı ve Ada'nın Geleceği

Giriş ve Amaç:

Kıbrıs sorunu uzun yıllardır Türkiye'nin hem iç hem de dış siyasi gündemini meşgul etmektedir. Bu sorun AB sürecine bağlı olarak daha fazla önem kazanmış olsa da, süreçten bağımsız olarak da Türkiye için önemli bir meseledir. TESEV DPP, uzun zamandır Kıbrıs sorunu üzerinde çalışmaktadır ve bu alanda dikkate değer bir uzmanlık geliştirmiştir. Annan Planı'nın kabul edilmesini savunan ilk kurumlardan olmanın yanı sıra Türkiye-Kıbrıs diyalog toplantılarını ve adadaki sığınmacı ve mültecilerin insan hakları üzerine bir proje gerçekleştirmiştir. TESEV DPP, *algı araştırmaları* teması altında, adanın iki tarafı ve Türkiye'deki kanaat önderleri ve çeşitli sosyal oluşumların temsilcilerinin Türkiye ve adanın geleceği yönündeki algılarını inceleyecek niteliksel (qualitative) bir araştırma gerçekleştirecektir. Bu araştırma sayesinde **Kıbrıslı ve Türkiyelilerin adanın geleceği ve bu gelecekte Türkiye'nin rolünü nasıl gördüklerinin daha iyi anlaşılması hedeflenmektedir.** Bu sayede Türkiye'de siyaset yapıcılara adadaki kamuoyu görüşünü yansıtan değerli bir bilgi sunulmuş olacaktır. Türkiye, Kıbrıs siyasetinde gelişmelerin yaşandığı bu dönemde planlarını yaparken adadaki görüşleri daha yakından görme şansı elde edecektir. Ayrıca Türkiye kamuoyunun da adadaki farklı görüşleri duyması sağlanmış olacaktır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Araştırma: Bu araştırmanın adanın iki tarafında önceden belirlenmiş birer örnekleme yüz yüze gerçekleştirilecek derinlemesine mülakatlar şeklinde yapılması planlanmaktadır. Bu örneklemeler iki toplumdaki çeşitliliği yansıtacak şekilde geniş bir yelpazeyi kapsayacaktır. Araştırmada belli bir zaman diliminde (örn. iki hafta) bir Kıbrıslı Rum ve bir Kıbrıslı Türk araştırmacının adada Kıbrıslı Rum ve Kıbrıslı Türklerle mülakatlar yapılması öngörülmektedir. Bu yarı yapılandırılmış (semi-structured) mülakatlar birbirlerinin aynısı 40'a yakın sorudan oluşacaktır. Bu sorular, TESEV DPP, iki araştırmacı ve Kıbrıs üzerine çalışan önemli akademisyen ve kanaat önderlerinin oluşturacakları bir danışma grubu tarafından oluşturulacaktır. Bu çalışma var olan tek taraflı algıların kırılması ve iki toplumdaki farklı algıların su yüzüne çıkartılması hedefini taşımaktadır. Araştırmanın saha çalışması adanın her iki tarafında eş zamanlı olarak Mart 2012'de gerçekleştirilecektir.

Yayın ve basın toplantısı: Kıbrıs araştırmasının sonuçları Haziran 2012’de bir **rapor** olarak İngilizce ve Türkçe dillerinde yayınlanacak ve bir **basın toplantısı** ile kamuoyuyla paylaşılacaktır.

D. AVRUPA BİRLİĞİ

D.1. Avrupa Birliği’nde Türkiye Karşıtlığının İncelenmesi

Giriş ve Amaç:

AB katılım süreci dış politika programının çalışmalarını yoğunlaştıracağı önemli alanlardan birisi olacaktır. Giderek sorunlu hale gelen bu ilişkiye çözüm geliştirmek için kritik bir dönemeçten geçilmektedir. Türkiye’de yeni bir hükümetin kurulduğu ve AB’nin kendi iç tartışmalarının da ön planda olduğu bu dönemde, Türkiye’nin geri planda kalmaması için katılım sürecine iki tarafın da önem vermesi elzemdir.

Türkiye’nin üyeliğini müzakerelerin tamamlanması halinde referanduma sunacağını birçok ülke şimdiden açıklamıştır. Bu anlamda Türkiye AB’de bir ilktir. Dolayısıyla Avrupa kamoyunun düşüncesi de siyasi irade kadar Türkiye’nin üyeliği açısından önem taşımaktadır. Avrupa kamuoyunun önemli bir kısmının Türkiye’nin üyeliğine karşı olduğu göz önünde bulundurulursa Türkiye’nin üyelik amacına ulaşabilmesi için birçok ülkedeki Türkiye karşıtlığına hitap etmesi gerekmektedir.

Bu projenin amacı Türkiye’ye olumsuz bakan ülkelerde bu karşıtlığın nedenlerini anlamak ve Türkiye hükümeti ve toplumu için hareket planları geliştirip o ülkelerdeki algılara hitap etmektir. Dolayısıyla, **projenin amacı Türkiye’ye, Avrupa’daki Türkiye karşıtlığına hitap etmek üzere hareket planları hazırlayarak ileride Türkiye’nin katılımı için olası bir vetoyu önlemeye çalışmaktır.**

Proje kapsamında üç ülkede çalışma yapılması öngörülmüştür. Bu amaçla üç ülkeden birer araştırmacı ülkelerinde Türkiye karşıtlığının sebeplerini anlamaya yönelik çalışma hazırlayacaktır. Araştırmacılardan belirli bir süreye bakan içerik analizi yapmaları istenecektir. İçerik analizi kapsamında farklı grupların söylemleri ve medya incelemesi de öngörülmektedir. Tarihsel olarak ele alınacak zaman dilimi araştırmacı(lar) ile beraber belirlenecek olup, zaman içerisinde olumlu-olumsuz değişim var ise araştırmaya yansıtılması planlanmaktadır. Bu araştırmalardan hareketle Türkiye’nin bu ülkelerin her birinde nasıl bir yaklaşım sergileyeceği üzerine bir plan geliştirilecektir. Bu üç hareket planı Türkiye’deki ilgililer ve karar alıcılar ile paylaşılacaktır. Sivil toplumdan gelecek olan tavsiyeler programın gelecekte bu ülkelerde gerçekleştireceği etkinliklere temel oluşturma potansiyelini de taşımaktadır.

2012 yılında projenin Almanya’da yapılacak araştırma ile başlaması planlanmaktadır. Sonraki senelerde Fransa’nın ve Hollanda ya da Avusturya üzerine çalışılması planlanmaktadır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Toplantılar: TESEV DPP projeye ilgili dört toplantı düzenleyecektir. İlk toplantı Almanya’dan araştırmacının katılımıyla araştırmanın içeriği ve kapsamını belirlemek için düzenlenecek bir **hazırlık toplantısı** olacaktır. Daha sonra araştırmacı ilk bulgularını **Almanya’da düzenlenecek bir çalıştay** ile bir grup katılımcıya sunacak ve araştırma nihai halini

alacaktır. Bunu takiben sonuçlar **İstanbul'da kamuya açık bir etkinlikte** açıklanacaktır. Son olarak **Ankara'da bir yuvarlak masa toplantısı** düzenlenerek raporun Türkiye'deki siyaset yapıcılara ulaşması sağlanacaktır.

Raporlar: Bir araştırmacı Almanya'daki Türkiye algısı üzerine detaylı **bir rapor** hazırlamaktan sorumlu olacaktır. Rapor İngilizce ve Türkçe hazırlanacaktır.

D.2. Brüksel Yuvarlak Masa Toplantıları

Giriş ve Amaç:

Son iki yıl içinde, TESEV DPP European Policy Centre ile Brüksel'de başarılı yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirmiştir. Bu toplantılar TESEV DPP'ye yeni kurulan Dış İlişkiler Temsilciliği'ndeki Avrupa'nın önde gelen politikacıları ve bürokratlarıyla yakın ilişkiler kurma fırsatı sunmuştur. Brüksel'in Avrupa Birliği'nin de merkezi olan bir şehir olması dolayısıyla TESEV DPP Brüksel'de Türkiye ve dış politikası üzerine yıllık toplantılar düzenlemeyi planlamaktadır. Bu etkinlikler programın önümüzdeki üç yıl içinde gerçekleştirmeyi hedeflediği araştırmaları da duyurmasını sağlayacaktır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar

Yuvarlak masa toplantısı: Brüksel'in önde gelen siyaset yapıcılarının ve uzmanlarının katılımıyla Türkiye ve dış politikası üzerine Haziran 2012'de Brüksel'de bir **yuvarlak masa toplantısı** düzenlenecektir. Bu etkinliğin Avrupa Birliği Bakanlığı ve Friedrich Ebert Stiftung Derneği ile ortaklaşa düzenlenmesi planlanmaktadır.

D. 4. Berlin Yuvarlak Masa Toplantıları

Giriş ve Amaç:

Almanya halen Türkiye'nin AB'ye üyeliğine karşı bir tutum sergilemektedir. Ve birçok nedenden dolayı Berlin'deki siyaset yapıcılar Türkiye siyaseti hakkında büyük bir ilgiye sahiptir. Ülkenin AB içindeki konumunu göz önünde bulundurduğumuzda, Almanya'nın Türkiye'nin katılım sürecini desteklemesi çok önemlidir. Bu bağlamda Freidrich Ebert ve Freidrich Naumann Stiftung ile işbirliği içinde TESEV DPP son yılda iki etkinlik düzenlemiştir.

Berlin'de düzenlediğimiz ilk etkinlik Şubat 2011'de Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) ile Türkiye Dış Politikası ve Ortadoğu üzerine gerçekleştirilmiştir. Mayıs 2011'de gerçekleşen ikinci Berlin etkinliğinde ise TESEV DPP, Friedrich Ebert Stiftung Berlin ofisi ile birlikte bir yuvarlak masa toplantısı düzenleyerek *Türkiye'de Dış Politika Algısı* araştırmasını paylaşmıştır.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Yuvarlak masa toplantısı: Önde gelen siyaset yapıcılar ve uzmanların katılımıyla Türkiye'yi ve dış politikasını tartışmak üzere Şubat 2012'de SWP ile beraber Berlin'de bir **yuvarlak masa toplantısı** düzenlenecektir. Bu toplantıda gündemde olan dış politika meselelerinin ve Türkiye'deki gelişmelerin tartışılması planlanmaktadır. TESEV DPP mevcut araştırma sonuçlarını ve ilgili değerlendirmelerini de bu toplantıda gündeme uygun olarak sunacaktır. Toplantıya katılacak dış işleri temsilcileri, parlamenterler ile samimi bir tartışma olanağı

yaratması bu toplantıların en büyük katkısı olacaktır. Bunun yanı sıra akademi, medya ve sivil toplumdan katılımcılar ile de tartışmayı genişletmek mümkün olacaktır. Geçtiğimiz yıllarda yaptığımız toplantılar yukarıda da belirtildiği gibi olumlu sonuçlar vermiştir.

D. 5. Bir Sonraki Kuşak Diyalogu, Fransa

Giriş ve Amaç:

Fransa'da Türkiye üzerine yapılan sınırlı tartışmaları geliştirmeyi hedefleyen TESEV projeleri, Fransa'daki etkinliklerinde karar alıcıları ve gazetecileri hedeflediği için Paris'te yoğunlaşmıştı. Fransa'da gerçekleştirdiğimiz etkinliklerden çıkan sonuç Türkiye hakkında her alandaki bilgi eksikliği olmuştur. 2011 yılında Fransa'daki aktivitelerini yeniden gözden geçiren TESEV yeni bir proje oluşturdu. Bu çerçevede ilk toplantısını Nisan 2011'de Sciences Po Lyon Üniversitesi ile gerçekleştiren dış politika programı, yaklaşık 150 üniversite öğrencisi, akademisyen, dışişleri bürokrati, Avrupa Parlamentosu parlamenterleri ve yerel yöneticilerin katıldığı bir toplantı düzenlemiştir. Bu etkinlik Fransa'da gerçekleştirilen projeler arasında en açık ve verimli diyaloglardan birisine sahne olması bakımından önemliydi.

Toplantı katılımcı ve konuşmacılardan büyük ilgi görmüş ve diğer Sciences Po kampüsleriyle ortak projeler geliştirmek ve benzer toplantılar düzenlemek için bize imkân sağlamıştır. Bu çerçevede daha fazla gelecek kuşak liderini bu diyaloga dahil etmek amacıyla projeye devam etmek arzusundayız.

Bu proje ile Fransa'daki gelecek kuşak liderler arasında Türkiye farkındalığını artırmak ve Türkiye'nin AB üyeliğini konusunda destek yaratmak hedeflenmektedir. Dış politika programı 2012 yılında benzer bir toplantı gerçekleştirmek üzere Sciences Po Grenoble ile anlaşmaya varmıştır. Fransa'nın en iyi üniversitelerinden olan bu kurum, Fransa'nın ve Avrupa'nın gelecek liderlerini yetiştirmesi bakımından tercih edilmiştir.

Ana Etkinlikler ve Yayınlar:

Konferanslar: TESEV DPP, Ekim 2012'de, **Sciences Po Grenoble ile bir toplantı gerçekleştirecektir.** Bu toplantı ile hedeflenen Türkiye'nin AB üyelik süreci ve Türkiye dış politikasını Fransız öğrenciler, akademisyenler ve yerel yöneticilerle tartışmaktır.

İYİ YÖNETİŞİM PROGRAMI

TESEV İyi Yönetişim Programı (İYP), önceki yıllarda sosyal politika alanında dezavantajlı grupların kapasitelerini yükseltmeye yönelik projeler yürüttü. TESEV İYP, pilot kentlerdeki Kent Konseyleri bünyesinde yer alan Kadın Meclisleri'yle yakın bir işbirliği içinde çalıştı ve onları cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda eğitti. 2012 yılında da aynı hedefler doğrultusunda **toplumsal cinsiyet eşitliği** ve yerelleşme konularında projeler geliştirmiştir.

Türkiye kadınların sosyo-ekonomik durumunun kötüleştiği bir tablo çizmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Örgütü'nün yayınladığı Kadın Gelişmişlik Endeksine göre Türkiye 2009 yılında 155 ülke içerisinde 126. Sıradadır. Bu kötüleşmeye rağmen kadınların ihtiyaçlarını ve önceliklerini ayırt edecek ve buna uygun politikalar geliştirilmesi noktasında önerilerde bulunabilecek yapılar merkezi ve yerel yönetimlerde yeterince göze çarpmamaktadır. Türkiye'de kadınların durumunun iyileştirilmesi ancak yine kadınların savunma çalışmaları vesilesiyle gerçekleşebilir. Bu sene TESEV İYP yerelde savunma çalışmaları yapmak, yerel yönetimleri etkilemek ve yönlendirmek noktasında ciddi kurumsal eksiklikleri olan Kadın Meclislerini örgütlemek ve onlara işlerlik kazandırmak hedefiyle yola çıkmıştır.

Bunun için kadın meclislerinin kurulduğu ama kurumsallaşamadığı, ya da kurulamadığı illerden seçtiğimiz pilot illerdeki Kadın oluşumlarını, Kadın Meclislerinin faal ve etkin olarak çalıştığı illerdeki kadın örgütleri ile buluşturmak ve beraber bir öğrenme süreci tetiklemek amaçlanmıştır. 2012'de devam edeceğimiz Kadın Meclisleri Birbirini Eğitiyor Projesi ile Kadın Meclislerinin örgütlülük, işbirliği, politika yapım sürecini etkileyebilmek ve kurumsallaşabilmek noktasında eksikliklerini iyi çalışan Kadın Meclisi mekanizmalarını yerinden inceleyerek, işbirliği ve ortaklıklar içine girerek ve yerel yönetim kanallarına daha fazla etkide bulunarak aşmalarını sağlanacaktır.

İkinci olarak çalışacağımız konu alanı yerelleşme ile ilgili bir anaysal öneri geliştirilmesidir. Eylül 2010'da yapılan anayasal düzenlemeler ve içinde bulunduğumuz siyasi atmosfer, Türkiye'de yerelleşme ve bölgesel özerklikle ilgili ciddi bir tartışmayı gündeme taşımıştır. Kürtlerin bölgesel özerklik talepleri ve büyükşehirlerin artan hizmet gereksinimleri, bazı yetkilerin merkezden yerele çekilmesi tartışmasını doğurmuştur. Hükümetin, yeni meclisin oluşmasının ardından anayasal düzenlemelere devam edeceğini açıklamasıyla, TESEV İYP hem demokratik taleplerin hem de kaynak ve sorumlulukların daha etkin dağılımı konusundaki çağrılarının karşılanması için, **yerelleşme** ile ilgili ayrıntılı bir çalışma yapma fırsatını değerlendirmek istemektedir.

2012 yılında çalıştığımız bir diğer alan Türkiye'nin **Açık Bütçe Endeksi'nin** hesaplanması olacaktır. TESEV 2008 yılından beri uluslararası bir düşünce kuruluşu olan International Budget Partnership (IBP) ile beraber Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skorlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bu anket dünyadaki 94 ülkede merkezi bütçe süreçlerini takip edip bu süreçlerin saydamlığını karşılaştırmalı olarak ele almak için IBP'nin organize ettiği bir ankettir. Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skoru 2006 yılından beri ciddi artışlar

göstermektedir. Türkiye 2006 yılında 59 ülke arasında 35., 2008 yılında 85 ülke arasında 42. olmuştur. 2010 yılında ise Türkiye'nin skorunda ciddi bir iyileşme bulunmaktadır. Türkiye 94 ülke içinde 29'uncu olmuştur. Bu sene TESEV uzmanları, İstanbul Üniversitesi Maliye Bölümü'nden öğretim üyesi Murat Şeker ile beraber 2011 merkezi bütçe yapımını inceleyerek şeffaflık anlamında bir ilerleme olup olmadığını araştırmaktadır. 2012 yılı içinde tamamlanacak olan anket çalışması tüm dünyada eş zamanlı yapılacak basın toplantıları ile açıklanacaktır.

A. YERELLEŞME VE BÖLGESEL ÖZERKLİK: TÜRKİYE İÇİN NASIL BİR MODEL GELİŞTİRİLMELİDİR?

Bölgesel özerklik ile merkezi ve yerel yönetimlerin sorumluluk paylaşımı Türkiye'de gittikçe daha fazla tartışılan bir konu olmuştur. Bu, biri ekonomik diğeri ise siyasi olmak üzere iki sebepten ileri gelmektedir. Ekonomik açıdan, şehirler büyüdükçe ve bu büyümeden kaynaklanan talepler daha ayrıntılı bir yerelleşme analizi gerektirdikçe, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki sorumluluk ve mali kaynak paylaşımını yeniden tanımlama konusunda bir ihtiyaç doğurmuştur. Bu ihtiyaca cevaben, büyükşehir belediyeleri ve kalkınma ajansları oluşmuştur. Ancak yetki devrinin seviyesi, Türkiye'nin durumu göz önüne alınarak yeterince tartışılmamıştır. Dolayısıyla bu konuyla ilgili kapsamlı bir reform henüz ortaya çıkmamıştır.

İkinci olarak, Güneydoğu'daki Kürt toplumunun talepleri tepki uyandıran siyasi bir mesele olarak belirlemektedir. Güneydoğu bölgesindeki talepler, ekonomik rasyonellik ilkelerinin demokratik yönetim ilkeleriyle dengelenmesi gerekliliğini doğurmaktadır. Çözüm formülü yalnızca ülkenin genel ekonomik ve idari gerçeklerini yansıtmakla kalmamalı, demokratik yönetim taleplerinin karşılanmasını da temin etmelidir. Bu sebeple, yerelleşme üzerine yapılacak çalışmalar konuya iki açıdan yaklaşmalıdır: biri, yerelleşmenin anayasal ilkelerini belirleme düzeyinde, diğeri ise gelir ve yetki paylaşımı ve bölgelerin sınırları gibi teknik ve idari konular düzeyinde olmalıdır. TESEV, yerelleşmeye bu iki farklı açıdan yaklaşmayı ve anayasa önerisinin idari anlamda ne tarz izdüşümler gerektireceğini içeren bir sentez yakalamayı hedeflemektedir.

TESEV, bu çalışmanın anayasal bileşenini 2012 yılında gerçekleştirecektir.

Aşağıdakiler, TESEV İYP'nın yapacağı araştırmanın farklı açılarıdır:

- Bölgeler nasıl tanımlanmalıdır? Bu tanım istatistiki bölgelerle (NUTS) örtüşmeli midir yoksa farklı kıstaslar mı belirlenmelidir?
- Merkezi yönetim, bölge ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiler nasıl oluşturulmalıdır?
- Hangi sorumluluklar merkezi yönetimde olmalı, hangileri bölgelere ve yerel yönetimlere havale edilmelidir?
- Mali kaynaklar nasıl ele alınmalıdır ve hangi tür yönetim, hangi tür vergi otoritesine sahip olmalıdır?
- Merkezi, bölgesel ve il seviyelerinde siyasi temsil nasıl dengelenmelidir?

Türkiye'de yerelleşme üzerine, ideal olan bölgesel özerklik derecesini belirleyen ve hem yetki hem mali kaynak yönetimi bakımından makul olan yerel yönetim-merkezi yönetim görev dağılımını ele alan çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar yeni dönem hükümeti

tarafından yapılması beklenen anayasal değişiklikler için önemli bir geri bildirim teşkil edecektir.

A.1. Bölgesel Yönetim Üzerine Anayasa Önerisi

Danışma Kurulu anayasal önerisini hazırlayabilmek için 2011 yılı içinde yedi toplantı yapmıştır. 2012 yılı içinde Danışma kurulunun **sekizinci toplantısı 10 Ocak 2012** tarihinde düzenlendi. Toplantıda şu tespitler yapıldı:

- Mevcut merkeziyetçi yapı, kamu kurumlarının demokratik hesap verebilirliğini de zayıflatmaktadır. Bu sebeple, kamu yönetiminin her kademesi saydamlık ve demokratik hesap verebilirlik ilkelerine göre örgütlenmelidir.
- İdari birimler, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmeyi destekleyecek ölçüde kurulmalı ve üstlendikleri işlevlerle orantılı yetki ve kaynaklarla donatılmalıdır.
- "Zayıf bölge – güçlü il" modeli ile bölgesel yönetimlerin kurulmasını gerekli kılan koşullar ile bu yöndeki girişimlerin yaratacağı riskleri dengeleyen bir yaklaşım geliştirilecektir. Bu modelde, bölge yönetimi, iller arasındaki eşgüdümü sağlayacak ve ulusal planları bölge ölçeğinde uygulayacak birimler olacaktır.
- "Güçlü bölge-güçlü ilçe" modeli, her ne kadar bürokrasiyi ve kamu maliyetlerini artıracak olsa da; sosyal, ekonomik ve kültürel gelişme için en iyi idari ölçeği sunmaktadır. Anayasa taslağında bu iki seçenek de sunulabilir.

Danışma kurulunun **dokuzuncu toplantısı 20 Ocak 2012** tarihinde gerçekleştirildi. Toplantıda şu tespitler yapıldı:

- Anayasanın vatandaşlığı düzenleyen 66. maddesi ile anadilin öğretimine ilişkin 42. maddesi tartışıldı.
- Anayasadaki vatandaşlık maddesi, etnik aidiyete vurgu yapması bakımından, ulusal birliği ve toplumsal dayanışmayı olumsuz yönde etkilemektedir; bu sebeple, konuya "hak" eksenli bakmak daha doğru olacaktır.
- Anadilin öğretimini düzenleyen maddenin Türkçe dışındaki dilleri dışlamasına karşılık, Türkçe dışındaki dillerin seçmeli ders ve bir-iki müfredat dersini içerecek şekilde öğretim dili olarak tanınması gereklidir.

20 Ocak'taki toplantının tamamlanması ile danışma kurulu 10 toplantısından 9 tanesini tamamlamış oldu. Son toplantının ise yurtiçindeki çalıştaylar ve Brüksel ziyaretinden sonra yapılması düşünülmüştür.

A.2. Yerelleşmenin Avrupa'da Savunulması

Danışma kurulu toplantıları sonucunda oluşturulan, önerilen anayasa maddeleri ile açıklamalarını içeren metnin ve genel olarak yerel ve bölgesel yönetim yapılarının değerlendirilmesi amacıyla, Friedrich Ebert Stiftung ortaklığında, 4 Mart 2012 tarihinde Brüksel'e bir ziyaret organize edilecektir. Bu ziyarete TESEV İyi Yönetişim Programı Danışmanı Fikret Toksöz, Danışma Kurulu üyelerinden Prof. Dr. Korel Göymen ve Prof. Dr. Oktay Uygun

ile yerel yönetimler konusunda deneyin sahibi ve İngilizce becerileri yüksek olan üç milletvekilinin katılması düşünülmüştür. Adalet ve Kalkınma Partisi'nden Alpaslan Kavaklıoğlu; Cumhuriyet Halk Partisi'nden Ali Serindağ; ve Barış ve Demokrasi Partisi'nden Nazmi Gür bu etkinliğe davet edilecektir.

A.3. Türkiye'de Savunu Çalışmaları

Oluşturulan anayasa taslağının, kamuoyuna açıklanmadan önce, tartışılması amacıyla 10 Şubat 2012 tarihinde Ankara'da TEPAV ortaklığıyla; 18 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da Friedrich Ebert Stiftung ortaklığıyla; ve 24 Mart 2012 tarihinde Diyarbakır'da Friedrich Ebert Stiftung ortaklığıyla çalıştayların yapılması planlanmaktadır.

Brüksel ziyaretinin ve çalıştayların tamamlanması ile beraber; danışma kurulu son kez bir araya gelecek ve anayasa taslağına nihai şeklini verecektir. Daha sonra anayasa taslağı, İstanbul'da bir konferans ile kamuoyuna ilan edilecektir. Nisan 2012 içerisinde anayasa uzlaşma komisyonunun belirleyeceği bir tarihte, anayasa taslağının komisyona da sunulması planlanmaktadır.

TBMM'nin yürüttüğü yeni anayasa çalışmasının 2012 yılı içerisinde tamamlanması durumunda, yeni anayasada esasları belirlenen yerel ve bölgesel yönetim sisteminin çalıştırılabilmesi için gerekli olan kanun ve daha alt düzeydeki yasal düzenlemeler ile ilgili çalışmalar yürütülecektir.

B. KADIN MECLİSLERİ BİRBİRİNİ EĞİTİYOR

Bu proje, yerel yönetimlerde kadına duyarlı politikalar geliştirilmesi noktasında sivil toplumun ortak akıl üretmesini teşvik etmek üzerine kurgulanmıştır. Kadın örgütlenmelerinin dağınık, yerel yönetimlerin kadın bakış açısından uzak olduğu durumlarda kadınları direk ilgilendiren sorunların çözüme kavuşturulması gecikmektedir. Bu durumda, kadın bakış açısını yerel yönetimlere yansıtmak için hem sivil toplum aktörlerinin birbirleri ile ortaklığını hem de kamu-sivil toplum ortaklıklarını pekiştirecek yapıların yaratılması veya canlandırılması önem kazanmaktadır.

Kadın Meclisleri Kent Konseyleri altında konuşlanmış kadınların çatı platformu olarak bu amaç için uygun platformlardır. Kadın Meclisleri bazı illerimizde kurulmuş ve işlemekte, bazı illerimizde kurulmuş ancak kurumsallaşma sorunlarıyla baş etmek zorunda kalmaktadır. Bu proje, Kadın Meclisleri'nin iyi çalıştığı kentlerin kadın örgütlerinin, Kadın Meclisi oluşumunun henüz emekleme safhasında olduğu kentlere deneyimlerini aktarmalarını ve yerel yönetimleri politika yapım sürecinde etkilemek için gerekli becerileri kazanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu projenin hedef grupları/faydalanıcıları pilot illerin Kadın örgütleri ve Kadın meclisleridir. Pilot iller Kadın Meclislerinin kurumsallaşma noktasında sıkıntılar yaşadığı ama belli bir potansiyeli de olan iller arasından seçilmiştir. İyi örnekler ise Kadın Meclislerinin işlerlik ve devamlılık kazandığı ve bulundukları ilde yerel yönetimleri etkileme kapasitesine sahip illerden seçilmiştir.

Bilindiği üzere 2011 yılında pilot iller olarak Giresun ve Ordu, deneyimli pilot iller olarak Bursa'nın Nilüfer ilçesi ve Şanlıurfa seçilmiştir. Proje takvimine göre ilk yapılması gereken **pilot illerdeki eğitimler** 2 Kasım'da Giresun'da ve 3 Kasım'da Ordu'da gerçekleştirilmiştir. Daha sonra 3-4 Aralık tarihlerinde **İstanbul atölye çalışması**, 22-23 Aralık tarihlerinde **Nilüfer'e birinci iyi örnek kent ziyareti**.

2012 yılı içerisinde ise 18-19 Ocak tarihlerinde **Şanlıurfa'ya ikinci iyi örnek kent ziyareti** yapılmıştır.

İyi Örnek Kent Gezisi, Şanlıurfa, 18-19 Ocak

Şanlıurfa İyi Örnek Kent Gezisi'nde öncelikle Hayati Harrani Kadın Destek Merkezi ve Süleymaniye Meslek Edindirme Merkezi'ne ziyarette bulunulmuştur. Daha sonra Belediye Meclis Salonu'nda Sosyal Araştırma Proje Koordinasyon Birimi tarafından hazırlanan sunum ve stratejik planda geçen toplumsal cinsiyete dair hedefler incelenmiştir. Daha sonra Şanlıurfa Belediye Başkanı ile beraber mikro-kredi alan kadınlarla buluşulmuş ve mikro-kredi programı yerinde incelenmiştir. Daha sonra yapılan saha ziyaretleri Başkan ve Başkan Yardımcıları ile tartışılmış son olarak da Kadın Meclisi ve Kent Konseyi ile görüşmelerde bulunulmuştur.

2012'nin geri kalan kısmında bu proje kapsamında iki aktivite gerçekleştirilecektir. **25 Şubat 2012'de Nippon Otel'de** yapılacak olan **Ulusal Konferans** ile değişik illerinden Kadın Meclisi temsilcileri ve yerel yönetim temsilcileri katılacaktır. İyi örneklerin ve pilot illerin hazırladıkları KEFEK yönetmeliği taslağı katılımcılara ve ulusal medyaya duyurulacaktır. Pilot illerimizden katılımcılar edindikleri deneyimleri özetleyen ve proje bitiminden sonra nasıl bir yol haritası izleyeceklerini anlatan bir raporu tüm konferans katılımcıları ile paylaşacaklardır.

Konferans katılımcılarına ayrıca Kadın Dostu Kentler ile ilgili bir **kitapçık** dağıtılacaktır. Bu kitapçık, TESEV ekibi tarafından bundan sonra bu tarz çalışmalar içine girmek isteyen Kadın Meclisleri için bir rehber olması için proje süresince hazırlanacaktır.

Son olarak 10 Mart 2012 tarihinde **TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK) ile görüşülecek** ve Ulusal Konferansta pilot illerimiz ve diğer dış paydaşlar ile hazırladığımız mevzuat önerileri KEFEK milletvekilleri ile paylaşılacaktır. KEFEK bizimle yapacağı toplantıyı Türkiye'nin 12 ilinde yapacağı saha ziyaretlerine denk getirmemizi istediği için bu gezi Ankara yerine KEFEK'in ziyaret edeceği ilde gerçekleşecektir.

C. AÇIK BÜTÇE ENDEKSİ

TESEV 2006 yılından beri uluslararası bir düşünce kuruluşu olan International Budget Partnership ile beraber Türkiye'nin Açık Bütçe Endeksi skorlarının belirlenmesi konusunda çalışmalar yürütmektedir. Bu anket dünyadaki 94 ülkede bütçe süreçlerini takip edip bu süreçlerin saydamlığını karşılaştırmalı olarak ele almak için International Budget Partnership adlı örgütün organize ettiği bir ankettir. Açık Bütçe Endeksi bir bütçe yılı içinde hükümetin vatandaş ile paylaştığı bilginin içeriğini ve kapsayıcılığını, kamuya açık hale getirmesi gereken sekiz temel bütçe dokümanı üzerinden değerlendirmektedir. TESEV bu ankete 2008 yılından beri katılmaktadır. Bu sene de TESEV uzmanları 2011 bütçe yapım sürecini daha eski yıllar ile kıyaslayarak şeffaflık anlamında bir ilerleme olup olmadığını araştırmaktadır.

Bunu anlamak için oldukça detaylı 123 sorudan oluşan bir ankete cevap verilmektedir. Soruların 91'i halkın bütçeyi takip edip edemediğine yönelik yani şeffaflık ile ilgilidir. Geriye kalan 32 soru bütçe yapım sürecine halkın katılıp katılmadığı ve yasama organının bütçe ile ilgili hususlarda yürütmeyi sorumlu tutup tutamadığı ile ilgilidir. TESEV 2011 yılında başladığı anket çalışmalarını Mayıs 2012'ye kadar tamamlayarak IBP'ye teslim edecektir. Sonuçlar Ekim 2012 içinde IBP ve TESEV tarafından eş zamanlı olarak dünya kamuoyu ile paylaşılacaktır.

D. MERKEZİ YÖNETİMİN SOSYAL POLİTİKALARININ İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

TESEV İYP tarafından daha önce yürütülmüş olan, yerel yönetimlerin sosyal politikalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi yönündeki çalışmadan elde edilen deneyimlerin ışığında; 2012 yılı içerisinde merkezi yönetimin sosyal politikalarının izlenmesi de değerlendirilmesi amacıyla bir çalışma başlatılacaktır. Bu çalışmada, yeni kurulmuş olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile yakın ilişkiler geliştirilecektir.

E. EN ALT DÜZEYDE DEMOKRATİK KATILIM İÇİN MAHALLE MUHTARLIKLARI

En alt düzeydeki demokratik yapılar olan mahalle muhtarlıkları, vatandaşların, yerel hizmetlerin planlanmasından uygulanmasına kadar pek çok alanda söz sahibi olabilmesini sağlayan önemli fırsatlar sunmaktadırlar. TESEV İYP, Türkiye'de gereken önemin verilmediğini düşündüğü mahalle muhtarlıklarının mevcut durum analizini yapmayı ve bu analiz üzerinden mahalle muhtarlıklarını daha katılımcı ve etkin kılmayı hedef alan bir model önermeyi hedeflemektedir.

F. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN KATILIMCI VE ŞEFFAF KARAR ALMA SÜREÇLERİ

Sürdürülebilir kalkınma konusu üzerinde, gerek küresel, gerek ulusal çapta, çok sayıda çalışma yapılmasına rağmen; çevrenin korunması yönünde beklenen adımlar bir türlü atılamamıştır. Ülkemiz için ise, bu durum daha da karamsar bir tablo çizmektedir. Çevre koruma endekslerinde Türkiye, en az gelişmiş ülkelerle beraber, en alt sıralarda yer almaktadır. Özellikle, HES (Hidroelektrik Enerji Santralleri), nükleer enerji ve termik santraller gibi konulardaki protesto ve eleştiriler düşünüldüğünde; Türkiye kamuoyunun da çevre koruma politikalarından memnun olmadığını belirtebiliriz. TESEV İYP, çevre sorunları ile etkili mücadele edememenin nedenleri başında, çevre koruma politikalarının şeffaflıktan ve katılımcılıktan uzak bir şekilde kurgulanmasının geldiğini düşünmektedir. Bu durum ışığında, TESEV İYP, çevre koruma politikalarına ilişkin mevcut yapı ve süreçleri analiz etmeyi ve bunları daha etkin, şeffaf ve katılımcı kılacak bir model önermeyi planlamaktadır. Bu çalışmanın uluslararası kuruluşlar ile beraber yürütülmesi ve yurtdışındaki modellerinde değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

EKLER

EK 1: TESEV 2011 Yılı Denetleme Kurulu Raporu

EK 2: TESEV 2011 Yılı Kurumsal Vizyon Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. Bağımsız Denetim Raporu

EK 3: 2011 Yılı TESEV Bilançosu

EK 4: 2011 Yılı TESEV Gelir – Gider Tablosu

EK 5: 2011 Yılı TESEV Kesin Bütçesi

EK 6: 2012 Yılı TESEV Bütçesi

EK 7: TESEV İktisadi İşletmesi 2011 Yılı Kurumsal Vizyon Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. Bağımsız Denetim Raporu

EK 8: 2011 Yılı TESEV İktisadi İşletmesi Bilançosu

EK 9: 2011 Yılı TESEV İktisadi İşletmesi Gelir – Gider Tablosu

EK 10: 2011 Yılı TESEV İktisadi İşletmesi Kesin Bütçesi

EK 11: 2012 Yılı TESEV İktisadi İşletmesi Bütçesi

TESEV
Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı
Turkish Economic and
Social Studies Foundation

Bankalar Caddesi
Minerva Han, No: 2, Kat: 3
34420 Karaköy İstanbul
T +90 212 292 89 03
F +90 212 292 90 46
www.tesev.org.tr

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI (TESEV)
01.01.2011 – 31.12.2011 DÖNEMİ
DENETLEME KURULU RAPORU

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)

Mütevelliler Kurulu Başkanlığı'na

Denetim Kurulu üyesi olduğumuz Türkiye Ekonomik Ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV) ve Türkiye Ekonomik Ve Sosyal Etüdler Vakfı TESEV İktisadi İşletmesi'nin 01.01.2011 – 31.12.2011 dönemine ait hesap ve işlemleri 5737 sayılı Vakıflar Kanunu, Vakıflar Yönetmeliği, Vakıf Resmi Senedi, diğer mevzuat hükümleri, muhasebe usul ve ilkeleri ve bütçe çerçevesinde yasal belgeler üzerinden incelenmiştir.

Yapmış olduğumuz inceleme; Kurumsal Vizyon Bağımsız Denetim ve YMM A.Ş.'nin vâkıfın ve iktisadi işletmenin hesapları üzerinde yürürlükteki muhasebe ilke ve standartları çerçevesinde vakfın 31.12.2011 tarihi itibarıyla ayrı ayrı düzenlediği vakıf ve iktisadi işletme mali tabloları üzerinde yapmış oldukları denetime dayandırılmıştır.

İncelemelerimiz neticesinde **Vakfın;**

1. 2011 yılında 2.847.189,53 Türk Lirası olarak gerçekleşen **gelirlerin**, 2.506.984,30 Türk Lirası **şartlı ve şartsız bağış gelirlerinden**, 340.205,23 Türk Lirasının ise **diğer gelirlerden** oluştuğu,
2. **Giderlerin** 2.653.182,55 Türk Lirası olarak gerçekleştiği,
3. Toplam gelirlerin **%84,79'unun** 2.414.116,46 Türk Lirası olarak gerçekleşen **amaca yönelik giderlere** harcandığını,

İktisadi İşletmenin;

1. **Satış gelirlerinin** 41.696,23 Türk Lirası, **diğer gelirlerin** ise 30.225,18 Türk Lirası olarak gerçekleştiği,
2. **Giderlerin** 154.835,39 Türk Lirası olarak gerçekleştiği,

Yapılan çalışmaların vakıf senedindeki amaçlara ve Yönetim Kurulu kararlarına uygun olduğu, çalışma programına göre yapıldığı, gerekli harcama belgelerinin bulunduğu, belge ve defterler ile işlemlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olduğu, Gelir-Gider tablosunda yer alan gelir ve gider kayıtlarının doğru, envanter mevcudunun, banka hesap vaziyeti ve kasa mevcudu toplamına eşit olduğu ve bilgiler doğrultusunda vakfın 2011 yılı sonu bilanço ve gelir-gider tablolarının ilgili mevzuat çerçevesinde düzenlendiği ve vakfın iş ve işlemlerinin yasal düzenlemelere uygun olarak yapıldığı tarafımızdan tespit edilmiştir.

Durumu saygılarımızla bilgilerinize sunarız.

07 Şubat 2012

BÜLENT ÇORAPCI

MEHMET ÇETİN HACALOĞLU

TAVİT KÖLETAVİTOĞLU

**TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL
ETÜDLER VAKFI
(879 001 2936)**

01.01.2011 / 31.12.2011
HESAP DÖNEMİ

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
VERGİ MUAFİYETİ
TASDİK RAPORU

KURUMSAL VİZYON

**Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
Auditing & CPAs Corp.**

<A member firm of **The Leading Edge Alliance**>

İstanbul, 06.02.2012

Rapor Sayısı : YMM-2032-2012/503-06

Rapor Ekleri : Ekli "Dizi Pusulası"nda belirtilmiştir.

**YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
VERGİ MUAFİYETİ TASDİK RAPORU**

Tasdiki Yapan Yeminli Mali Müşavirin	Bağlı Bulunduğu Şirket :	KURUMSAL VİZYON Bağımsız Denetim ve YMM A.Ş.
	Adı Soyadı :	İbrahim KOCABEY
	Bağlı Bulunduğu Oda :	İstanbul YMM Odası
	Ruhsat / Mühür No :	34102146 / 2534
	Oda Sicil Numarası :	2032
	Büro Adresi :	Barbaros Blv. No:161/5 Beşiktaş 34349 İstanbul
	Telefon Numarası :	(212) 288-1313
Dayanak Sözleşmesinin	Faks Numarası :	(212) 288-5447
	Günü :	17.01.2011
Vakfın	Sayısı :	02
	Unvanı :	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
	Vergi Dairesi :	Galata Vergi Dairesi
	Hesap No.su :	879 001 2936
	Amacı :	Türkiye ve dünyadaki değişme ve gelişmeleri izleyerek toplum yaşamının her alanını kapsayan konularda bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, bunları kamuoyuna ve ilgili kurum ve kuruluşlara sunarak çözüm seçeneklerinin oluşturulmasına katkıda bulunmak ve bu araştırmalar ışığında eğitim çalışmalarını yürütmek
	Adresi :	Bankalar Cad. No:2/3 34420 Karaköy-İstanbul
	Telefon numarası :	(212)292-8903
İnceleme Dönemi	Faks numarası :	(212) 292-9046
	SONUÇ	1 Ocak 2011 / 31 Aralık 2011
		Raporun " IV-SONUÇ " bölümünde açıklanmıştır.

I- GENEL BİLGİLER

1. VAKFIN ADI, MERKEZİ, TESCİL BİLGİLERİ

1.1. Vakfın Adı ve Adresi

Vakıf Senedi Beyoğlu 19. Noterliğince 13.9.1994 tarih, 34838 yevmiye numarası ile onaylanmış olan Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)'in adresi Bankalar Cad. No:2/3 34420 Karaköy-İstanbul'dur. **(Ek-1)**

Beyoğlu 19. Noterliği 10.11.2003 tarih, 12772 yevmiye no. ve aynı noterliğin 03.03.2004 tarih, 2930 yevmiye no.lu tadil senetleriyle yapılan değişikliklerin Şişli 4. Asliye Hukuk Mahkemesinin E.2003/1309 ve K.2004/157 sayılı kararı ile tescilli onaylanan son vakıf senedi raporumuza eklidir. **(Ek-1/A)**

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar hakkındaki tüzüğün 13. maddesine göre, Vakfın kuruluşu 2.12.1994 tarih, 22129 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır. **(Ek-3)**

1.2. Vakıf Senedi Tadilleri

Kuruluşunu müteakip Vakıf Senedinde yapılan değişikliklerin tasdik ve tescil bilgileri aşağıdaki gibidir.

Değişiklik	Tasdik Makamı	Tasdik Tarihi	Tasdik No
Beyanname Düzeltmesi	Beyoğlu 19. Noterliği	30.09.1994	36891
Vakıf Senedi Tadili	Beyoğlu 19. Noterliği	17.06.1998	19370
Vakıf Senedi Tadili	Beyoğlu 19. Noterliği	28.09.2000	14995
Vakıf Senedi Tadili	Ankara 49. Noterliği	19.10.2000	11633
Vakıf Senedi Tadili	Beyoğlu 19. Noterliği	10.11.2003	12772
Vakıf Senedi Tadili	Beyoğlu 19. Noterliği	03.03.2004	02930

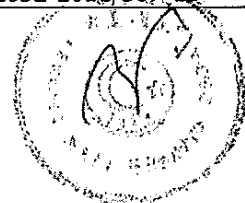
1.3. Vergi Muafiyeti

Vakıf, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce tutulan Merkezi Sicile kayıtlı olup 22.08.2001 tarih, 2001/16866 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Vakfa vergi muafiyeti tanınmıştır. **(Ek-3)**

1.4. Daha Önce Düzenlenmiş Vergi Muafiyeti Tasdik Raporları

Vergi muafiyetine ilişkin olarak Vakıf adına düzenlenen son dönem Vergi Muafiyeti Tasdik Raporlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Dönem	Düzenleyen	Rapor Tarihi	Rapor No
2006	M. Lütfi Onur, YMM	15.02.2007	YMM/519-5601/2007-D.İ.03
2007	M. Lütfi Onur, YMM	12.02.2008	YMM/519-6119/2008-D.İ.06
2008	M. Lütfi Onur, YMM	29.01.2009	YMM/519-6593/2009-Dİ-05
2009	Sema Balci, YMM	26.01.2010	YMM/2208-61/2010-Dİ-02
2010	İbrahim Kocabey, YMM	11.02.2011	YMM/2032-2011/387-48

2. VAKFIN AMACI, ORGANLARI, KURUCULARI VE ADRESLERİ

2.1. Vakfın Amacı

Vakfın amacı, Türkiye ve dünyadaki değişme ve gelişmeleri izleyerek, toplum yaşamının her alanını kapsayan konularda bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, bunları kamuoyuna ve ilgili kurum ve kuruluşlara sunarak, çözüm seçeneklerinin oluşmasına katkıda bulunmak, bu araştırmalar ışığında eğitim çalışmaları yürütmektir.

Vakıf bu amaçlarına ulaşmak için; "ülke gündemini ve toplumsal yaşamı ilgilendiren her alanda bilimsel ve uygulamaya dönük araştırmalar yapmak ve yaptırmak", "araştırmaların sonuçlarını tartışmaya açmak ve serbestçe tartışılmasını sağlamak" başta olmak üzere bir araştırma ve eğitim merkezi kurarak Vakıf Senedinin 3. maddesinde sayılan çeşitli çalışmalarda bulunmaktadır.

2.2. Vakfın Kurucuları

Kuruluş senedini imzalayan 306 gerçek ve tüzel kişinin katılımıyla kurulan Vakfın kurucularının isim/unvan ve adres bilgilerini içeren "Kurucular Listesi" Raporumuza ekli dir. **(Ek-4)**

2.3. Vakfın Organları ve Kanuni Temsilcileri

i) Vakıf Organları

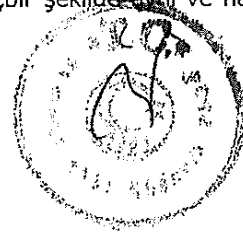
Vakıf Senedinin 7. maddesine göre Vakfın Organları; Mütevelli ler Kurulu, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'ndan oluşmaktadır.

Kuruculardan ve Vakfın amaçlarıyla ilgili faaliyetleri ve Vakfa katkıları nedeniyle 01.01.2002 tarihine kadar Vakıf Senedinin eski 6/b maddesine göre, Yönetim Kurulu tarafından Genel Kurula seçilen kişilerden oluşan Mütevelli ler Kurulu Vakfın en yüksek karar organı olup Yönetim Kurulunca hazırlanan yıllık bütçe tasarısını inceleyip karara bağlamak, bilanço ve gelir gider hesaplarını inceleyip karara bağlamak ve gelecek yıllar için çalışma programının esaslarını belirlemek Mütevelli ler Kurulu'nun yetkileri arasındadır.

Vakıf Senedi'ne göre Vakfı Yönetim Kurulu temsil eder. Yönetim Kurulu, yetkilerinin bir bölümünü kullanmak üzere, kendi içinden bir yürütme kurulu oluşturabilir, Yönetim Kurulu veya yürütme kurulu üyelerinin hepsine veya bir kısmına en az iki imza ile vakfı temsil ve ilzam yetkisi verebilir.

Vakıf yukarıda belirtilen karar organları dışında ayrıca, Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Mütevelli ler Kurulunca, Vakfın kuruluş ve çalışmalarında, tanıtım ve gelişiminde üst düzeyde katkıları olan Vakıf kurucuları ile Vakfın amaç ve ilkelerini benimseyerek Vakfa maddi ve/veya manevi katkıda bulunan kişilerden üç yıl süre ile atanan, istişare mahiyette bir organ olan Yüksek Danışma Kurulu'na sahiptir.

Vakfın idari personeli dışındaki yetkili organlarda görevli kişilere hiçbir şekilde ayvı ve nakdi ücret ödenmemektedir.

ii) Vakıf Kanuni Temsilcileri

Vakıf, Yönetim Kurulu'nca temsil edilmekte olup Vakıf Senedinin 10. 11 ve 12. maddelerine göre alınan 16.2.2010 tarihli Mütevelliler Kurulu Kararına göre İshak Alaton, Mustafa Alper, Memduh Hacıoğlu, Ayşe Canan Kadioğlu, Mehmet Alp Orçun, Nafiz Can Paker, Yaşar Mete Sayıcı, Ahmet Tosun Terzioğlu ve Mehmet Fahim Tobur 16.2.2010 tarihi itibarıyla iki yıl süre ile Yönetim Kurulu üyeliklerine seçilmişlerdir. **(Ek-5)**

Yönetim Kurulu'nun kendi arasında yaptığı iş bölümüne göre Nafiz Can Paker Yönetim Kurulu Başkanlığı, İshak Alaton ve Y. Mete Sayıcı Başkan Yardımcılıklarına seçilmişlerdir.

Yönetim Kurulu marifetiyle temsil edilen Vakfın temsille ilgili imza sirküleri Raporumuz ekindedir. **(Ek-6)**

iii) İdari ve Mali Kadro

Vakıf yönetiminden Yönetim Koordinatörü Ayşe Üstünel Yırcalı, muhasebesinden ise Mali ve İdari İşler Müdürü Gülay Atar sorumludur.

3. VAKFIN MALVARLIĞI, GELİR VE GİDERLERİ

3.1 Vakfın Malvarlığı

Vakfın malvarlığı, vakfedenlerin bağışları, Vakfın faaliyetlerinden elde edilecek kazançlar ve ödüller, her türlü bağışlar, Vakfın çalışmalarına katkıda bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerin nakdi ve aynı yardımları ve bunların değerlendirilmesinden sağlanan gelirlerdir.

Vakfa üçüncü kişiler tarafından belli şekilde harcanmak veya kullanılmak amacıyla şartlı olarak yaptığı bağışlar ile diğer kazandırma ve tahsisler, bağış veya kazandırmanın şartlarına göre kullanılmakta veya harcanmaktadır.

Vakfın amaçları doğrultusunda faaliyet gösteren ve kendisi ile aynı adreste faaliyet gösteren bir iktisadi işletmesi bulunmakta olup iktisadi işletme için tahsis edilen sermaye 10.000 TL'dir.

31.12.2011 tarihli bilançoya göre, Vakfın 31.12.2011 tarihindeki Gelir Getirici Malvarlığı bankalarda tutulan 2.101.602,44 TL mevduattan oluşmaktadır ve detayı aşağıdaki gibidir.

3.2 Vakfın Gelirleri ve Amaca Tahsis Şekli

Vakıf Senedine göre Vakfın gelir kaynakları şunlardır:

- Vakfın amaçlarını gerçekleştirmesi için yapılan ve Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen her türlü nakit, menkul mal, değerli evrak ve benzeri değerler ve gayrimenkul mal bağışı, yardım ve vasiyetler,
- Yurtiçi ve dışı dernek, vakıf vb. sivil toplum örgütleri, diğer benzeri uluslararası kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişilerin tahsis edecekleri araştırma fonları ve benzeri gelirler,
- Vakfın konusuyla ilgili araştırma, eğitim, yayın, konferans, panel vb faaliyetlerden elde edilecek gelirler,
- Vakfın malvarlığından sağlanacak gelir ve faizler,
- Vakfın sahibi bulunduğu iktisadi işletmelerden, ortaklıklardan ve ortak girişimlerden elde edilecek gelirler,

- Diğer gelirler.

Vakıf, 2011 yılında başış, faiz, kur farkı ve diğer gelirler olmak üzere 2.847.189,53 TL gelir elde etmiş, buna karşın 2.414.116,46 TL'lik kısmı amaca yönelik olmak üzere 2.653.182,55 TL harcama yapmıştır. 2011 yılı gelir ve giderlerinin ayrıntısı Raporumuzun (III/2) bölümünde verilmiştir.

4. VAKFIN MUHASEBESİNDEN SORUMLU OLANLAR VE VAKIF MALİ TABLOLARI

4.1 Muhasebe işlemlerinden sorumlu olanlar

Vakfin muhasebe sisteminin fiilen sevk ve idaresinden Mali ve İdari İşler Müdürü Gülay ATAR sorumlu olup; 3568 sayılı yasa gereği herhangi bir unvana sahip bulunmamaktadır.

4.2 İnceleme Dönemine İlişkin Mali Tablolar

Vakfin 31.12.2011 tarihli Bilânçosu (**Ek-7**) ve 2011 takvim yılı Gelir-Gider Hesabı (**Ek-8**) raporumuza ek olarak verilmiş olduğundan, rapor içeriğine ayrıca alınmamıştır.

Vakfin 2011 yılına ilişkin bütçe tahmini ve gerçekleştirmelerini içeren Kesin Gelir Gider Bütçesi (**Ek-9**)de yer almaktadır.

Vakfin bilanço ve bütçe hesaplarıyla ilgili olarak 3568 sayılı yasa ve buna ilişkin 12.05.1990 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Genel Tebliğ uyarınca defter ve belgeler üzerinde yapılan incelemeler aşağıda, "III- HESAP İNCELEMELERİ" Bölümünde açıklanmıştır.

II- USUL İNCELEMELERİ

1. YASAL DEFTERLER, BELGE DÜZENİ, KAYIT NİZAMI VE MALİ YÜKÜMLÜLÜKLERE İLİŞKİN BİLGİLER

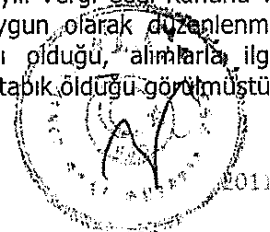
1.1. Kanuni Defter ve Kayıtlarla Belge Düzeni

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı, Vakıflar Yönetmeliği'nin 50, 51 ve 52 'nci maddeleri ile Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında 1 Seri No'lu Genel Tebliğ hükümleri uyarınca Tek Düzen Hesap Planı uygulanmakta ve bilanço esasına göre defter tutmaktadır.

Kayıtlara esas teşkil eden belgelerin usulüne uygun olup olmadığı ve gerçeği yansıtip yansıtmadığı konularında yapılan incelemelerimizin sonuçları aşağıdadır:

Usul yönünden yapılan incelemelerde defter kayıtlarının ilgili Vakıflar Yönetmeliği ve Vergi Usul Kanunu'nun kayıt nizamına ilişkin hükümlerine ve MSU Genel Tebliğlerinde belirtilen muhasebe ilkelerine uygun olduğu, mahsup, tediye ve tahsil fişlerinin kullanıldığı ve bu fişlerin yetkililerce imzalandığı, fişlerin ekinde hesaplarla ilgili tüm belgelerin yer aldığı bu belgelerin Vergi Usul Kanunu'na uygun belgeler olduğu görülmüştür.

Vakfin 2011 yılında kullanmış olduğu tevsik edici belgelerin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve buna bağlı çıkarılan Genel Tebliğ ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş belgeler olduğu, mal ve hizmet alımlarının tamamının faturalı olduğu, alımlarla ilgili irsaliyelerin faturalarla tarih, no, miktar vb. açısından uyumlu ve mutabık olduğu görülmüştür.

Vakıf kayıtlarına dayanak teşkil eden belgeler içinde gerçeğe veya usulüne uygun olmayan herhangi bir belgeye rastlanmamıştır.

1.2.Yasal Defterler

Vakfın 2011 yılı hesap ve işlemlerinin yer aldığı defterlerin tasdik makamı ile tasdik tarih ve numaraları şöyledir.

Defterin Adı	Tasdik Makamı	Tasdik Tarih - No
Yevmiye Defteri	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010 - 21706
Defter-i Kebir	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010 - 21707
Envanter defteri	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010 - 21708
Damga Vergisi Defteri	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010 - 21709

1.2.Diğer Defterler

Vakfın 2011 yılı hesap ve işlemlerinin yer aldığı defterler dışında kullandığı ve tasdike tabi diğer defterlerin tasdik makamı ile tasdik tarih ve numaraları şöyledir.

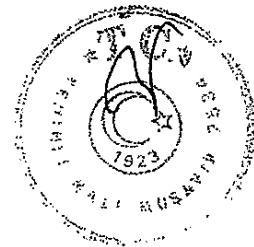
Defterin Adı	Tasdik Makamı	Tasdik Tarih - No
Yönetim Kurulu Karar Defteri	Beyoğlu 6. Noterliği Beyoğlu 6. Noterliği	11.01.2010 - 00539 08.04.2011 - 06293
Bağış Makbuzu Kayıt Defteri	Beyoğlu 4. Noterliği	01.09.2001 - 39133

1.2. Kayıt Nizamı ve Vakıflar Yönetmeliği ile MSU Genel Tebliğlerine Uygunluk

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı defter kayıtları ve belgeleri üzerinde, Vergi Usul Kanunu'nun kayıt düzeni hükümleri çerçevesinde yapılan inceleme neticesinde;

- 1- Kanuni defterlere dayanak teşkil eden fatura ve benzeri belgeler Vergi Usul Kanunundaki "Kayıt Nizamı" hükümlerine uygun bir şekilde defterlere kaydedildiği,
- 2- Vakfın muhasebe kayıtlarının bilgisayar sistemi ile tutulmakta olup muavin defter kayıtları, ana grup hesapları ve yasal defterlerin birbirleriyle mutabakat içinde olduğu,
- 3- Defter kayıtlarının inceleme ve denetim standartlarına uygun olarak detaylı bir şekilde yapıldığı,
- 4- Kayıtlara esas belgelerin, makbuzlar, dekont ve benzeri muhasebe fişlerine ekli olarak düzenlenmiş olduğu, muhasebe fişlerinin defter kayıtlarına kayıt nizamı süresi içinde geçtiği,
- 5- Yasal defterler ve muavin hesap kayıtlarının, muhtasar beyannamelere ve aylık bildirelere uygun ve rakamların birbiri ile mutabakat içinde olduğu görülmüş olup, aylık global yekunların tali hesap kayıtlarında aynen yer aldığı, bütün rakamların birbirlerini teyit ettiği,
- 6- Bağış ve yardımlar için Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce bastırılan bağış ve yardım makbuzlarının kullanıldığı, bağış ve yardımlara karşılık verilen makbuzların makbuz ciltleri Bağış Makbuzu Kayıt Defterine; cilt numarası, cilt yaprak miktarı, ciltteki yaprak numaraları serisi belirtilerek kaydedildiği

tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; fatura ve benzeri bütün vesikaların kayıt nizamı süresi içinde kayıtlara geçtiği, kanuni defter kayıtlarının ve bunun paralelinde bilgisayardan çıkan ve vakfın kayıtlarının neticelerini gösteren defterlerin, tanzim olunan belge ve muhasebe fişlerinin ve eklerinin bir bütün halinde oldukları ve bu uygulamanın "Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlke ve Prensiplerine ve Standartlarına Uygun" olarak tanzim edildiği, hazırlandığı ve gerçekleri yansıttığı görülmüştür.

1.3. Çalışan Sayısı

2011 yılında Vakıf bünyesinde çalışan personel sayısı aylar itibarıyla aşağıdaki gibi olup; muhtasar beyannameler ve aylık sigorta primleri, bordrolar ve sosyal güvenlik destekleme prim bordroları ile uyumludur.

Dönem	Çalışan Personel Sayısı
Ocak 2011	19
Şubat 2011	20
Mart 2011	20
Nisan 2011	20
Mayıs 2011	22
Haziran 2011	21
Temmuz 2011	21
Ağustos 2011	19
Eylül 2011	22
Ekim 2011	23
Kasım 2011	25
Aralık 2011	24
Yıl Ortalaması	21

1.4. Vergi ve Sosyal Güvenlik Yükümlülüklerinin Yerine Getirilmesi

Vakfın gelir vergisi stopajı yönünden mükellef olduğu Galata Vergi Dairesi'ne muhtasar ve damga vergisi beyannamelerini zamanında verdiği ve tahakkuk eden vergileri zamanında ödediği saptanmıştır.

Vakfın çalışanlarına ait sigorta ödemeleri yönünden Sosyal Güvenlik Kurumu'na olan yükümlülüklerini zamanında yerine getirdiği, tahakkuk eden prim ve vergileri de zamanında ödediği saptanmıştır.

Usul yönünden yapılan incelemelerde tenkidi gerektiren bir hususa rastlanılmamıştır.

2. DENETLEME YÖNTEMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

2.1. Denetim Planlaması İle İlgili Bilgiler

Vakfın 2011 yılı faaliyetlerinin denetiminin planlanmasında;

- Vakfın organizasyon yapısı, iç kontrol sistemi,
- Mali tablolar, 2010 yılına ilişkin inceleme notları ve vakıf ile ilgili diğer raporlar,
- Vakfın faaliyet hacmi, geçmiş yıllarda düzenlediği muhasebe evraklarının sayısı,
- Muafiyet çalışması sırasında bilgi alınabilecek ve veri hazırlayacak vakıf personelinin belirlenerek bunlar arasında koordinasyonun sağlanması,

hususları dikkate alınmıştır.

2.2. Kanıtların Toplanmasında Uygulanan Teknikler

Vakfın 2011 yılı faaliyetlerinin denetiminde; fiziki inceleme, gözlem, yapılan mutabakatlar, muhasebe kayıt sisteminin izlenmesi, özellik arz eden hesaplamaların yeniden yapılması ve tevsik edici belgelerin incelenmesi sonucunda kanıtlar toplanmıştır. Bu kanıtlar, inceleme dosyalarında muhafaza edilmektedir.

2.3. Uygulanan İnceleme Testleri ve İzlenen İnceleme Yöntem ve Teknikleri

Vakfın 2011 yılı faaliyetlerine ilişkin kanıtların toplanmasında aşağıdaki teknikler uygulanmıştır:

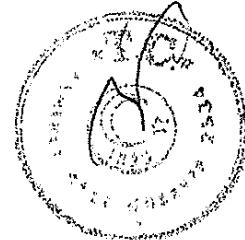
- Vakfın kayıtlarında yer alan mevcut ve borçlar, ilgili mevzuat hükümlerindeki belgelerle doğrulanarak fiili ve kaydi envanter yapılmış,
- Muhasebe kayıtlarındaki fişlerin ekinde yer alan belgeler incelenerek, belgelerin gerçeği yansıtıp yansıtmadığı ve doğruluğu araştırılmış, bu kayıtlardan gerek görülenler için ilgililerden bilgi alınması yanında üçüncü şahıslar nezdinde araştırma yapılmış,
- Aralarında uygunluk bulunması gereken tutarlar muavin kayıtları ile karşılaştırılmış, toptan aktarmalar kontrol edilmiş, kayıt ve belgeler üzerindeki aritmetik kontroller yapılmıştır.

Sonuç olarak; vakfın tasdik sözleşmesi yaptığı dönem itibariyle muhasebe kayıtlarının doğru olduğu tespit edilmiştir.

2.4. Yıl İçinde Denetim Yapılan Tarihler

Vakfın 2011 yılı faaliyetleri, önceden planlanan denetleme dönemlerine uygun şekilde aşağıdaki tarihlerde denetlenmiştir:

	Denetimin	
	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi
I. Denetim	19.04.2011	20.04.2011
II. Denetim	16.08.2011	17.08.2011
III. Denetim	20.10.2011	21.10.2011
IV. Denetim	16.01.2012	17.01.2012

III- HESAP İNCELEMELERİ

1. Vakfın Mal Varlığı ve Gelirlerinin İlgili Mevzuatta Belirtilen Miktarlarda Olup Olmadığı, Bunların Amacına Uygun Olarak Tahsis Edilip Edilmediği

Vakfın gelirleri ve malvarlığı, 27.02.2008 tarihli ve 26800 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5737 sayılı Vakıflar Kanunu ve bu kanuna dayanılarak hazırlanan 27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Vakıflar Yönetmeliği ile Vakıf Senedinde öngörülen kurallar çerçevesinde ve vakfın amacı doğrultusunda kullanılmaktadır. Bankalar Hesabında görünen 2.101.602,44 TL’nin detayı aşağıdaki gibidir:

Vadesiz Mevduatlar			809.700,57 TL
TL		250.130,18 TL	
USD	161.038,35 USD	304.185,34 TL	
EUR	104.383,89 EUR	255.093,35 TL	
GBP	100,00 GBP	291,70 TL	
Vadeli Mevduatlar			112.101,44 TL
TL		28.276,44 TL	
EUR	34.301,09 EUR	83.825,00 TL	
Fon Hesapları			1.179.800,43 TL
TL		932.387,05 TL	
USD	130.982,78 USD	247.413,38 TL	
Toplam			2.101.602,44 TL

2. Vakfın Bilanço ve Gelir-Gider Hesabı

Vakıf, 4962 sayılı Kanunun 20’nci maddesi hükmüne uygun olarak ve 03 Nisan 2007 tarih, 26482 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 Seri No.lu Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Tebliğ hükümleri çerçevesinde, yıl içinde elde ettiği brüt gelirlerinin en az 2/3 ünü vakfın amacına uygun eğitim, kültür ve bilimsel araştırma faaliyetlerine ayırmakta, kalan 1/3’ü ise yönetim ve idame giderleri ile ihtiyata ayrılmakta veya vakfın mal varlığını artırıcı yatırımlarda kullanılmaktadır. Vakfın, 2011 yılında yapılan bağışlar ve faiz ve kur farkı ile diğer gelirlerden oluşan gelirleri ile yönetim ve amaca yönelik giderleri ile diğer giderlerinin detayı aşağıdaki gibidir.

TAHSİSLER		%	KAYNAKLAR		%
Faaliyet Giderleri	2.647.145,17	92,97	Faaliyet Gelirleri	2.541.323,88	89,26
-Amaca Yönelik Giderler	2.414.116,46	84,79	-Bağış ve Yardımlar	2.506.984,30	88,05
-Amaca Yönelik Faaliyet Gid.	350.494,18	12,31	- Şartlı Bağışlar	2.121.392,32	74,51
-Amaca Yönelik Proje Giderleri	2.063.622,28	72,48	- Şartsız Bağışlar	385.591,98	13,54
-Genel Yön. Gid.	233.028,71	8,18	- Diğer	34.339,58	1,21
Olağan Giderler	5.020,69	0,18	Olağan Gelirler	303.442,82	10,66
-Kur Farkı Giderleri	5.020,69	0,18	- Mevduat Faiz Gelirleri	91.947,91	3,23
Olağandışı Giderler	1.016,69	0,04	- Menkul K.Satış Karları	0,83	0,00
-Önceki Dönem Gid. Ve Zar	1,44	0,00	- Kur Farkı Gelirleri	210.294,08	7,39
-Diğer Giderler	1.015,25	0,04	- Diğer Olağan Gelirler	1.200,00	0,04
Gelir Fazlası	194.006,98	6,81	Olağandışı Gelirler	2.422,83	0,09
-Gelir Fazlası	194.006,98	6,81	- Diğer Olağandışı Gelirler	2.422,83	0,09
TAHSİSLER TOPLAMI	2.847.189,53	100,00	KAYNAKLAR TOPLAMI	2.847.189,53	100,00

Şartlı bağışların, Maliye Bakanlığı'nca 3.4.2007 tarih, 26482 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "1 Seri No.lu Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğ" uyarınca ayrı bir fonda izlendiği ve yıl içinde bu miktarların gelirlere intikal ettirildiği tespit edilmiştir.

Vakfın tasarruf amacıyla veya ödemelerde kullanılmak üzere bankalarda mevcut bulunan dövizleri 394 Seri No.lu VUK Genel Tebliği'ne göre değerlendirilmiştir. Kur farkı gelirleri ile banka mevduat faizlerini, gelir hesaplarına intikal ettirdiği, kira gelirlerini ve aldığı bağışları "Gelir-Gider Hesabı"nın alacağına kaydettiği tespit edilmiştir. "Gelir-Gider Tablosu"nda görünen ve Yeminli Mali Müşavirliğimizce doğruluğu aynen kabul edilen gelirlerin vakfın amaçlarına uygun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

2011 yılı Gelirleri ile Giderleri arasındaki fark olan, (2.847.189,53 – 2.653.182,55=) **194.006,98 TL** 2012 yılına devreden "**Gelir Fazlası**"dır.

Vakfın Gelir-Gider Bütçesi

Vakfın 2011 yılı Kesin Gelir-Gider bütçesi Raporumuz ekindedir. **(Ek-9)**

3. Vakfın Gelirlerinden Yapılan Harcamalar ve Tahsisler

07.08.2003 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 4962 Sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun"un 20. maddesi uyarınca; "Gelirlerinin en az üçte ikisinin nevi itibarıyla genel, katma ve özel bütçeli idarelerin bütçeleri içinde yer alan bir hizmetin veya hizmetlerin yerine getirilmesini amaç edinmek üzere kurulan vakıflara, Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca Vergi Muafiyeti tanınabilir."

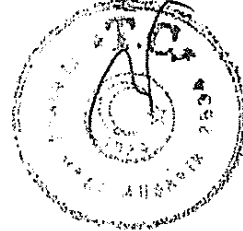
Bunların vergi muafiyetinden yararlanması ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Olağan denetimler sırasında veya yaptırılacak özel denetimler sonucunda vergi muafiyeti tanınmasına ilişkin şartları kaybettikleri tespit edilen vakıfların vergi muafiyetleri birinci fıkrada öngörülen yöntemle kaldırılabilir."

Maliye Bakanlığı kendisine tanınan bu yetki çerçevesinde tespit ettiği usul ve esasları "1 Seri No.lu Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğ" ile ilan etmiştir.

Önceki bölümlerde açıklandığı üzere, 4962 Sayılı Kanun ve buna göre çıkartılan 83 Seri No'lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğine uygun olarak değiştirilmiş bulunan Vakıf Senedinin 6. maddesi 1 Seri No.lu Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğe de uygundur.

Dolayısıyla Yeminli Mali Müşavirliğimiz gelirlerin vakıf amaçlarına harcanması gereken kısmının tespitinde Vakıf Senedindeki %67 oranını esas alacaktır.

Vakfın 2011 yılında Amaca Yönelik olarak yaptığı harcamalarla Gerçekleşen Genel Yönetim Giderleri şöyledir;

I. Amaca Yönelik Harcamalar	<u>2.414.116,46</u>
- Demokratikleşme Programı	1.082.162,55
- Dış Politika Programı	863.734,91
- İyi Yönetişim Programı	382.992,02
- Merkez Projeleri	85.226,98
II. Genel Yönetim	<u>233.028,71</u>
- Personel Giderleri	99.419,37
- Yönetim Giderleri	50.792,42
- Diğer İdari Giderler	66.247,02
- Dönem Amortismanı	16.569,90
III. Diğer Giderler	<u>6.037,38</u>
- Kur Farkı Giderleri	5.020,69
- Diğer Giderler	1.016,69
Harcamalar Toplamı	<u>2.653.182,55</u>

4. Yapılan Harcamaların Vakıf Amaçlarına Tahsisi

Bu açıklamalar çerçevesinde gelirlerin amaca tahsis edilmesi gereken %67 ve genel yönetim ve diğer giderlere tahsis edilmesi gereken %33 nispetlerindeki harcamalara tahsisi şu şekilde olacaktır.

Amaca tahsis edilen ve harcanan %67'nin hesabı aşağıdaki gibidir:

Gelirler	2.847.189,53
Amaca Yönelik Harc. için Ayrılması Gereken Azami Meblağ (2.847.189,53 * %67)	1.907.616,99
2011 Yılında Fiilen Harcanan veya Tahsis Edilen Amaca Yönelik Harcamalar	2.414.116,46
Amaca Yönelik Harcamaların Toplam Gelire Oranı (2.414.116,46 / 2.847.189,53 =)	%84,79

Görüldüğü üzere 2011 yılında amaçlara harcanması gereken tutar 1.907.616,99 TL olup, Vakfın 2011 yılında amaçlarına fiilen harcadığı tutar ise 2.414.116,46 TL'dir. Başka bir ifadeyle amaca yönelik harcamalar olması gerekenden çok fazla olup, toplam gelire oranı (2.414.116,46 / 2.847.189,53=) %84,79'dur.

Gelirler	2.847.189,53
%33 Harcamalar için Ayrılması Gereken Azami Meblağ (2.847.189,53 * %33)	939.572,54
Fiilen Harcanan veya Tahsis Edilen (233.028,71 + 6.037,38 =)	239.066,09
%33 Harcamanın Toplam Gelire Oranı (239.066,09 / 2.847.189,53 =)	%8,40

Görüldüğü üzere vergi muafiyetinin devamı için Vakfın, amaca tahsis dışında kullanabileceği ve/veya harcayabileceği gider, mevzuatlara göre olması gerekenden daha azdır.

Toplam Gelirler içinde genel yönetim giderlerinin oranı (239.066,09 / 2.847.189,53=) %8,40 dır.

2011 gelirlerinden 2012 yılına devreden gelir fazlası 194.006,98 TL olup 2011 yılı gelirlerine oranı %6,81'dir.

5. Faaliyet Konusunun İlgili Mevzuatta Sayılan Konulardan Olup Olmadığı, Fiilen Amacına Uygun Olarak Faaliyette Bulunup Bulunmadığı

Vakfın tasdik dönemindeki faaliyetleri, 03 Nisan 2007 tarih, 26482 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Tebliğ (Seri No:1) hükümleri çerçevesinde, vakıfların faaliyet alanları olarak belirtilen sağlık, sosyal yardım, eğitim, bilimsel araştırma ve geliştirme, kültür ve çevre koruma ile ağaçlandırma konularından, toplumsal konularının içinden bilimsel araştırma ve geliştirme ile ilgili faaliyetlerdir. Vakıf belirtilen faaliyetlerini, resmi senedinde öngörülen kurallar çerçevesinde ve vakfın amacı doğrultusunda belli bir kitleye hitap etmeksizin, kamuya açık bir şekilde ve devletin kamu hizmet yükünü azaltıcı etki yapabilecek düzeyde gerçekleştirmektedir.

6. Vergi Muafiyeti Talebinden Önce Faaliyette Bulunup Bulunmadığı

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı, Beyoğlu 19. Noteri (13.09.1994 – No: 34838) tarafından düzenlenen Vakıf Senedinin, Şişli 4.Asliye Hukuk Mahkemesince 04.10.1994 tarih ve E.1994/827, K.1994/729 sayılı karar ile tescil edilmesi ile 1994 yılından itibaren faaliyetlerine devam etmektedir ve 18.07.2001 tarihinden itibaren vergi muafiyeti devam etmektedir.

7. İncelemenin Sağlıklı ve Amacına Uygun Sonuçlandırılabilmesi İçin İlgili Mevzuat Uyarınca Gerekli Olabilecek Diğer Konular

7.1. Nakit Ödemelerin, Bankalar ve Diğer Finans Kuruluşlarının Mahiyeti Hakkında Bilgiler:

Vakfın tasdik dönemindeki nakit ödemeleri, banka aracılığıyla ödemeleri ve borç-alacak, cari hesap ilişkileri ayrıntılı olarak incelenmiştir. Borç - alacak ilişkilerinin, mal ve hizmet alımları ile uyumlu olduğu görülmüştür.

Vakfın, 27.09.2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Vakıflar Yönetmeliği çerçevesinde varlıklarını, ekonomik kural ve riskleri gözetmek suretiyle değerlendirdiği ve paralarını Türkiye’de kurulu bankalara yatırdığı bu kapsamda vakfın banka hesapları incelendiğinde, nakit mevcudunun bankalarda değerlendirildiği görülmüştür.

Neticede; banka hesaplarının, ödeme ve bağışlarla ilgili makbuzların, borç - alacak ilişkilerini belirleyen cari hesapların, nakit akışlarının gerçekleri yansıttığı ve doğru olduğu tespit edilmiştir.

7.2. Elde Edildiği Yıl İçinde Amaçlara Harcanması Gerektiği Halde Harcanamayan Gelirlerin Değerlendirilmesi, Özel Fon Ve İhtiyatlara Ayrılan Tutarların Mahiyeti Hakkında Bilgiler

03 Nisan 2007 tarih, 26482 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Tebliğ (Seri No: 1) hükümleri çerçevesinde, vakıfların yıllık gelirlerinin en az üçte ikisini (%67) elde ettiği yıl içinde amaçlarına harcamaları esastır. 2011 yılında elde edilen bağış gelirlerinin, %84,79 oranındaki tutarı vakfın amaçları doğrultusunda harcanmıştır. Bundan dolayı zorunlu fon ayrılması için bir neden bulunmamaktadır. Vakfın 31.12.2011 itibarıyla 194.006,98 TL tutarında gelir fazlası vardır.

8. Ana Varlık Mahiyeti Hakkında Bilgiler

Vakfın, 31.12.2010 ve 31.12.2011 tarihli ana varlıklarının aşağıda yer aldığı gibidir.

	<u>31.12.2010</u>	<u>31.12.2011</u>
- Başlangıç Mal Varlığı	202.703,82 TL	202.703,82 TL
- Mal Varlığı Artışları	899.456,00 TL	899.456,00 TL
- Toplam	1.102.159,82 TL	1.102.159,82 TL

İlgili dönemde vakfın Mal Varlığında artış olmamıştır.

IV- SONUÇ

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)'in 2011 yılı hesaplarının, muhasebe kayıt ve belgelerinin 3568 Sayılı Yasa ile ilgili 3 sıra no.lu Genel Tebliğ ve Tebliğde belirtilen mevzuat hükümleri ışığında incelenmesi sonucunda;

1. Vakfın 01.01.2011-31.12.2011 işlemlerinin sonucunu içeren "Bilanço", "Gelir-Gider Hesabı" ile "Kesin Gelir-Gider Bütçe"sinin doğruluğu,
2. Vergi Muafiyetinin tanınmasında aranılan şartların yerine getirilmiş olduğu,
3. Bakanlar Kurulunca tanınmış Vergi Muafiyetinin devam etmesi

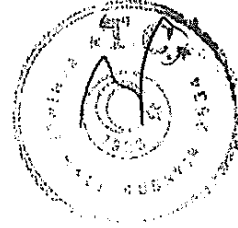
gerektiği sonucuna varılmıştır.

İbrahim KOCABEY
Yeminli Mali Müşavir

DİZİ PUSULASI

1. Beyoğlu 19. Noterliği'nden 13.09.1994 tarih ve 34838 yevmiye no ile tasdikli Şişli 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 04.10.1994 tarih ve 1994/827-729 sayılı kararı ile tescil edilen vakfın, Ankara 49. Noterliği'nden 19.10.2000 tarih ve 11633 yevmiye no ile tasdikli Şişli 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 20.10.2000 tarih 2000/1196-1036 sayılı kararı ile tescili yapılan vakıf tadil senedi, Beyoğlu 19. Noterliği'nden 10.11.2003 tarih ve 12772 yevmiye no ve Beyoğlu 19. Noterliği 03.03.2004 tarih ve 02930 yevmiye no ile tasdikli Şişli 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 17.03.2004 tarih 2004/157 sayılı kararı ile tescili yapılan tadil senedi sonucu Vakıf Senedinin son hali,
2. Vakfın kuruluşuna ilişkin 2.12.1994 tarih, 22129 tarihli Resmi Gazete,
3. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Vergi Muafiyeti yazısı ve eki Bakanlar Kurulu Kararı,
4. Vakıf Kurucuları Listesi (İsim/Unvan ve Adresleri),
5. Vakıf Mütevelliiler Kurulu'nun Yönetim Kurulu seçimine ilişkin 16.02.2010 tarihli kararı,
6. İmza Sirküleri
7. 31.12.2011 tarihli Karşılaştırmalı Bilanço,
8. 31.12.2011 tarihli Karşılaştırmalı Gelir-Gider Hesabı,
9. 2011 Yılı Kesin Gelir Gider Bütçesi,
10. 17.01.2011 tarih, 02 sayılı Denetim ve Tasdik Sözleşmesi
11. Faaliyet Belgesi

TESEV
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI
31.12.2011 BİLANÇOSU
(TL)

AKTİF (VARLIKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM 31.12.2010	CARİ DÖNEM 31.12.2011	PASİF (KAYNAKLAR)	ÖNCEKİ DÖNEM 31.12.2010	CARİ DÖNEM 31.12.2011
I - DÖNEN VARLIKLAR	2.089.443,76	2.149.666,92	I - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	1.239.058,13	1.105.437,95
A- HAZİR DEĞERLER	2.065.292,44	2.101.602,44	A- MALİ BORÇLAR	1.930,96	2.560,53
1- Kasa	424,32	0,00	1- Banka Kredileri		
2- Alınan Çekler			2- Uzun Vadeli Kredilerden Ana Para Taksitleri ve Faizleri		
3- Bankalar	2.064.868,12	2.101.602,44	3- Diğer Mali Borçlar	1.930,96	2.560,53
4- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)					
5- Diğer Hazır Değerler			B- BORÇLAR	116.482,11	106.009,18
B- MENKUL KIYMETLER	0,00	0,00	1- Sancılar		
1- Hisse Senetleri			2- Borç Senetleri		
2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Borçlan			C- DİĞER MALİ BORÇLAR	5.385,82	2.874,14
C- ALACAKLAR	0,00	0,00	1- Üyelere Borçlar		
1- Alıcılar			4- İktisadi İşletmelerden borçlar	2.473,60	
2- Alacak Senetleri			5- Personelle borçlar	35,00	675,13
D- DİĞER ALACAKLAR	0,00	0,00	6- Diğer çeşitli borçlar	2.877,22	2.199,01
1- Kuruculardan Alacaklar			D- ALINAN AVANSLAR	0,00	0,00
2- İştiraklerden Alacaklar			1- Alınan Sparingi Avansları		
4- Personelden Alacaklar			2- Alınan Diğer Avanslar		
5- Diğer Çeşitli Alacaklar			E- ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	42.035,28	45.404,51
E- STOKLAR	0,00	0,00	1- Ödenecek Vergi ve Fonlar	20.624,67	19.998,01
1- İlk Madde ve Malzeme			2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	21.410,61	25.406,50
2- Yan Mamuller			F- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	0,00
F- GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	21.011,68	27.709,72	1- Kadem Tazminatı Kargılığı		
1- Gelecek Aylara Ait Giderler	17.976,62	24.068,40	2- Diğer Borç ve Gider Karşılıkları		
2- Gelir Tahakkukları	3.035,06	3.641,32	G- GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	1.073.223,96	948.450,92
G- DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	3.139,64	20.354,76	1- Gelecek Aylara Ait Gelirler		138,67
1- İndirilecek KDV			2- Gider Tahakkukları		
2- Diğer Katma Değer Vergisi			H- DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	0,00	0,00
3- Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar			1- Hesaplanan KDV		
4- İş Avansları	3.139,64	20.354,76	II- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	0,00	0,00
5- Personel Avansları			A- MALİ BORÇLAR	0,00	0,00
II - DURAN VARLIKLAR	63.340,55	63.504,19	1- Banka Kredileri		
A- ALACAKLAR	0,00	0,00	2- Diğer Mali Borçlar		
1- Alıcılar			B- BORÇLAR	0,00	0,00
2- Alacak Senetleri			1- Sancılar		
3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)			2- Borç Senetleri		
4- Verilen Depozito ve Teminatlar			C- DİĞER BORÇLAR	0,00	0,00
B- DİĞER ALACAKLAR	0,00	0,00	1- İştiraklere Borçlar		
1- Kuruculardan Alacaklar			2- İktisadi İşletmelere Borçlar		
2- Üyelerden Alacaklar			D- ALINAN AVANSLAR	0,00	0,00
3- İktisadi İşletmelerden Alacaklar			1- Alınan Sparingi Avansları		
C- MALİ DURAN VARLIKLAR	10.000,00	10.000,00	2- Alınan Diğer Avanslar		
1- Fon Yatırımı			E- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	0,00
2- İştirakler			1- Kadem Tazminatı Kargılığı		
3- İştirak Sermaye Taahhütleri (-)			F- GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI	0,00	0,00
4- İktisadi İşletmeler	10.000,00	10.000,00	1- Gelecek Yıllara Ait Gelirler		
5- İktisadi İşletmelere Sermaye Taahhütleri (-)			2- Gider Tahakkukları		
6- Diğer Mali Duran Varlıklar			G- DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	0,00	0,00
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR	29.824,17	27.774,34	1- Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilen KDV		
1- Arazi ve Arsalar			III- ÖZ KAYNAKLAR	913.726,18	1.107.733,16
2- Taahhütler			A- SERMAYE	1.102.159,82	1.102.159,82
3- Demirbaşlar	93.255,16	95.285,63	1- Başlangıç Mali Varlığı	202.703,82	202.703,82
4- Diğer Maddi Duran Varlıklar			2- Mali Varlığı Artışları	899.456,00	899.456,00
5- Birikmiş Amortismanlar (-)	(63.430,99)	(67.511,29)	B- SERMAYE YEDEKLERİ	0,00	0,00
E- MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	23.504,38	25.168,55	1- Verilen Diğerler Arzulan		
1- Haklar	27.643,86	35.833,06	2- Diğer Sermaye Yedekleri		
2- Kurulmuş ve Örgütlenmiş Giderleri			C- KAR YEDEKLERİ	0,00	0,00
3- Özel Maliyetler	15.676,68	15.676,68	1- Yasal yedekler		
4- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	24.839,53	24.839,53	7- Özel Fonlar		
5- Birikmiş Amortismanlar (-)	(44.655,69)	(51.180,72)	D- GEÇMİŞ YILLAR GELİRLERİ	0,00	0,00
6- Verilen Avanslar			E- GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)	(222.872,52)	(188.433,64)
F- ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR	0,00	0,00	F- DÖNEM NET GELİR VEYA GİDER FAZLASI (-)	34.438,88	194.006,98
1- Arama Giderleri			1- Dönem Net Gelir Fazlası		
2- Hazırlık ve Geliştirme Giderleri			2- Dönem Net Gider Fazlası (-)		
G- GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	12,00	561,30	PAŞİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI	2.152.784,31	2.213.171,11
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler					
2- Gelir Tahakkukları					
H- DİĞER DURAN VARLIKLAR	0,00	0,00			
1- Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV					
2- Diğer Katma Değer Vergisi					
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI	2.152.784,31	2.213.171,11			

* Dipnotlar bilançonun ayrılmaz parçasıdır.

* Dipnotlar bilançonun ayrılmaz parçasıdır.

1. TESEV muhasebe kayıtlarını ve yasal mali tablolarını vakıflar için belirlenmiş muhasebe ilkelerine, Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan 26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı resmi gazetede yayımlanan 1 sıra no'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile 16.12.1993 tarih ve 21790 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2 sıra no'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hükümleri esaslarına göre uygun olarak hazırlamakta ve tutmaktadır.
2. TESEV tarafından hazırlanan 01.01.2011 - 31.12.2011 tarihlerine ait bilanço vakfın yasal defterlerine dayanmakta olup kullanılan para birimi Türk Lirası (TL)'dir.
3. Kasa ve bankadaki döviz mevcutları 2.065.292,44 TL'dir.

Kasa	-	TL
Banka	2.101.602,44	TL
TL Hesaplar	1.210.793,67	TL
USD Hesaplar	551.598,72	TL (292.021,13 USD karşılığı)
EURO Hesaplar	338.918,35	TL (138.684,98 EURO karşılığı)
GBP Hesaplar	291,70	TL (100,00 GBP karşılığı)

4. Verilen personel avanslarında 20.354,76 TL bulunmakta olup, bu rakamın büyük çoğunluğu Aralık 2011'da yaptırılan personel sağlık sigortalarının yatarak ve ayakta tedavi kısmından oluşmaktadır.
5. TESEV Haziran 2009'da Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı TESEV İktisadi İşletmesi'ni kurmuştur, toplam kayıtlı sermayesi 10.000 TL olup %100 hissesi vakfa aittir.
6. Vakıf Gelecek Yıllara ait giderleri 561,30 TL olup, 2013 yılında giderleyecek olan web sitesi alan adı ve hosting gideridir.
7. Cari dönemdeki maddi duran varlık hareketleri;
a) TESEV 2011 yılında ekonomik ve kullanım ömürleri tamamlanmış 5.538,43 TL amortisman değeri demirbaşlarını hurdaya çıkarmıştır.
8. TESEV'in 31.12.2011 tarihi itibarıyla 24 adet bordrolu personeli bulunmaktadır.
9. TESEV, Türkiye'de mevcut İş Kanunları gereğince, en az bir yıl hizmet verdikten sonra emeklilik nedeniyle işten ayrılan veya istifa ve kötü davranış halleri dışındaki nedenlerle işine son verilen personele kanunlarda belirtilen tutarlarda kıdem tazminatı ödemekte yükümlüdür. Yasal mevzuatlara göre kıdem tazminatları ödendikleri dönemde hesaplara yansıtılmaktadır ve vakıf bilançosunda kıdem tazminatları için bir karşılık ayrılmamıştır. TESEV'in 31.12.2011 tarihi itibarıyla kayıtlara yansıtılmayan kıdem tazminatı yükümlülüğü 186.450,14 TL'dir.
10. TESEV'in 2011 yılı kısa vadeli borçları toplam 165.834,17 TL'dir.

Vakıf kredi kartı	2.560,53	TL
Satıcılar	106.009,18	TL
Personel ve Diğer Kurum ve Şahıslara	2.874,14	TL
Ödenecek Vergi ve SGK primleri	45.404,51	TL

11. 2011 yılında toplam 2.425.313,41 TL şartlı bağış alınmış olup, şartlı bağışların harcanmaması 948.450,92 TL'si 2012 yılına devretmiştir.

TÜRKİYE EKONOMİK ve SOSYAL ETÜDLER VAKFI
31.12.2011 GELİR GİDER TABLOSU
(TL)

	ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
	31.12.2010		31.12.2011	
I- FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER (+)				
A - BRÜT SATIŞLAR		2.198.382,76		2.541.323,88
1- Yurt İçi Satışlar				
2- Yurt Dışı Satışlar				
3- Diğer Gelirler	26.960,82		34.339,58	
4- Bağış ve Yardımlar	2.171.421,94		2.506.984,30	
- Şartlı Bağışlar	1.795.959,67		2.121.392,32	
- Şartsız Bağışlar	375.462,27		385.591,98	
5- Prim ve Aidatlar				
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		0,00		0,00
1-Satıştan İadeler (-)				
2-Satış İskontoları (-)				
3-Diğer İndirimler(-)				
C- NET SATIŞLAR		2.198.382,76		2.541.323,88
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		0,00		0,00
1-Satılan Mamuller Maliyeti (-)				
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)				
3-Satılan Hizmet Maliyeti (-)				
4-Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		2.198.382,76		2.541.323,88
II- FAALİYET GİDERLERİ (-)		2.220.066,07		2.647.145,17
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2-Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)				
3-Genel Yönetim Giderleri (-)	190.232,39		233.028,71	
4-Amaca Yönelik Giderler (-)	2.029.833,68		2.414.116,46	
- Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	279.861,61		350.494,18	
- Amaca Yönelik Proje Giderleri	1.749.972,07		2.063.622,28	
E - FAALİYET KARI VEYA ZARARI		(21.683,31)		(105.821,29)
E - DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		120.046,76		303.442,82
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri				
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3-Faiz Gelirleri	55.927,14		91.947,91	
4-Komisyon Gelirleri				
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6-Menkul Kıymet Satış Karları			0,83	
7-Kambiyo Karları	62.159,62		210.294,08	
8-Reeskont Faiz Gelirleri				
9-Diğer Olağan Gelir Ve Karlar	1.960,00		1.200,00	
III - DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE GİDER FAZLALARI (-)		79.149,48		5.020,69
1-Komisyon Giderleri (-)				
2-Karşılık Giderleri (-)				
3-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4-Kambiyo Zararları (-)	79.149,48		5.020,69	
5-Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6-Diğer Olağan Gider Ve Zararlar (-)				
F - FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		0,00		0,00
1 - Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
2 - Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		19.213,97		192.600,84
IV - OLAĞANDIŞI GELİR VE GELİR FAZLALARI		23.617,88		2.422,83
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları				
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	23.617,88		2.422,83	
V - OLAĞANDIŞI GİDER VE GİDER FAZLALARI (-)		8.392,97		1.016,69
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)				
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			1,44	
3-Diğer Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)	8.392,97		1.015,25	
DÖNEM GELİR VEYA GİDER FAZLASI		34.438,88		194.006,98
VI - DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM.KARŞILIĞI (-)		0,00		0,00
DÖNEM NET GELİR VEYA GİDER FAZLASI		34.438,88		194.006,98

* Dipnotlar gelir tablosunun ayrılmaz parçasıdır.

TESEV
Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı
TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI (TESEV)
31.12.2011
GELİR-GİDER TABLOSU DİPNOTLARI

* Dipnotlar gelir tablosunun ayrılmaz parçasıdır.

1. Vakfın gelirleri, bağış gelirleri ve diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Bağış gelirleri, şartlı ve şartsız bağış gelirlerinden oluşmaktadır.

Şartsız Bağış Gelirleri ; Vakfın Yüksek Danışma Kurulu üyelerinin bağışlarından oluşmaktadır. (385.591,98 TL)

Şartlı Bağış Gelirleri ; TESEV'in yürüttüğü projelere yurtiçi ve yurtdışındaki kuruluşların yaptıkları katkı tutarlarını ifade etmektedir. (2.121.392,32 TL)

Diğer gelirler, 5510 Sayılı Kanun uyarınca %5'lik SGK Teşviki, Hazinece Karşılanacak Sigorta Primi Hissesi'dir.(34.339,58 TL)

2. TESEV yıl içinde elde edilen brüt gelirlerin üçte birini yönetim ve idame giderleri ile ihtiyata ve Vakfın mal varlığını arttırıcı yatırımlara, kalan üçte ikisini

ise Vakfın amacına uygun eğitim, kültür ve bilimsel araştırma faaliyetlerine ayırır ve bu doğrultuda kullanır. Vakfın 2011 yılı faaliyet giderleri dağılımı aşağıdaki gibidir.

Genel Yönetim Giderleri:	233.028,71 TL
Personel Giderleri	99.419,37 TL
Denetim ve Mali Müşavirlik Giderleri	9.558,00
Hukukki Müşavirlik Giderleri	21.985,52
Diğer Çeşitli Giderler	85.495,92
Amortisman Giderleri	16.569,90
Amaca Yönelik Giderler:	2.414.116,46 TL
Personel Giderleri	231.978,53 TL
Çeşitli Giderler	118.515,65 TL
Amaca Yönelik Proje Giderleri	2.063.622,28 TL

3. TESEV'in 2011 yılı diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karları ile olağandışı gelir ve karları 305.865,65 TL'dir.

4. TESEV'in 2011 yılı diğer faaliyetlerden olağan giderleri ile olağandışı giderleri 6.037,38 TL'dir.

5. TESEV'in 31.12.2011 itibarıyla 194.006,98 TL gelir fazlası elde etmiştir ve bu gelir Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Genel Tebliğ (Seri No:1) uyarınca;

elde edildiği yıl içinde amaçlara uygun harcanması gerektiği halde vakıf yönetiminin iradesi dışında harcanamayan gelirler, sonraki yılın tahmini bütçesine konulur ve bu miktardan yönetim ve idame giderleri ile ihtiyata ve vakıf mal varlığını arttırıcı yatırımlara pay ayrılmadan, tamamı o yıl içerisinde vakfın amaçlarına harcanır.

TESEV

Türkiye Ekonomik ve
Sosyal Etüdler Vakfı

**TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI (TESEV)
2011 YILI KESİN GELİR - GİDER BÜTÇESİ**

KESİN GELİR BÜTÇESİ (TL)		
	2011 BÜTÇE	2011 GERÇEKLEŞME
Önceki Dönem Gelir Gider Farkı	34.438,88	0,00
Amaca Yönelik Proje Gelirleri	2.229.610,00	2.506.984,30
- Şartlı Bağışlar	1.849.610,00	2.121.392,32
- Şartsız Bağışlar	380.000,00	385.591,98
Faiz Gelirleri ve Diğer Gelirler	120.000,00	340.205,23
TOPLAM	2.384.048,88	2.847.189,53
KESİN GİDER BÜTÇESİ (TL)		
	2011 BÜTÇE	2011 GERÇEKLEŞME
Genel Yönetim Giderleri	173.169,51	233.028,71
Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	2.130.879,37	2.414.116,46
- Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	304.062,19	350.494,18
- Amaca Yönelik Program Giderleri	1.826.817,18	2.063.622,28
Diğer Faal.Olağan.Gider ve Gider Fazlaları	80.000,00	6.037,38
TOPLAM	2.384.048,88	2.653.182,55
BÜTÇE GELİR/GİDER FARKI	0,00	194.006,98

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI (TESEV)
2012 YILI GELİR - GİDER BÜTÇESİ

GELİR BÜTÇESİ		
(TL)		
	2011 GERÇEKLEŞME	2012 BÜTÇE
Önceki Dönem Gelir Gider Farkı	0,00	194.006,98
Amaca Yönelik Proje Gelirleri	2.506.984,30	3.019.750,34
- Şartlı Bağışlar	2.121.392,32	2.639.750,34
- Şartsız Bağışlar	385.591,98	380.000,00
Faiz Gelirleri ve Diğer Gelirler	340.205,23	100.000,00
TOPLAM	2.847.189,53	3.313.757,32
GİDER BÜTÇESİ		
(TL)		
	2011 GERÇEKLEŞME	2012 BÜTÇE
Genel Yönetim Giderleri	233.028,71	260.486,51
Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	2.414.116,46	3.033.270,82
- Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	350.494,18	348.381,86
- Amaca Yönelik Program Giderleri	2.063.622,28	2.684.888,96
Diğer Faal.Olağan.Gider ve Gider Fazlaları	6.037,38	20.000,00
TOPLAM	2.653.182,55	3.313.757,33
BÜTÇE GELİR/GİDER FARKI	194.006,98	0,00

**TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL
ETÜDLER VAKFI İKTİSADİ
İŞLETMESİ**

01.01.2011 / 31.12.2011
HESAP DÖNEMİ

YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
KURUMLAR VERGİSİ DENETİM VE
TASDİK RAPORU

KURUMSAL VİZYON

**Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.
Auditing & CPAs Corp.**

<A member firm of **The Leading Edge Alliance**>

İstanbul, 06.02.2012

Rapor Sayısı : YMM-2032-2012/504-07

Rapor Ekleri : Ekli dizi pusulasında belirtilmiştir.

**YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİ
DENETİM ve T A S D İ K R A P O R U**

Tasdiki Yapan Yeminli Mali Müşavirin	Bağlı Bulunduğu Şirket :	KURUMSAL VİZYON Bağımsız Denetim ve YMM A.Ş.
	Adı Soyadı :	İbrahim KOCABEY
	Bağlı Bulunduğu Oda :	İstanbul YMM Odası
	Ruhsat / Mühür No :	34102146 / 2534
	Oda Sicil Numarası :	2032
	Büro Adresi :	Barbaros Blv. No:161/5 Beşiktaş 34349 İstanbul
	Telefon Numarası :	(212) 288-13 13
Dayanak Sözleşmesinin	Faks Numarası :	(212) 288-54 47
	Günü :	17.01.2011
Mükellefin	Sayısı :	01
	Unvanı :	Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı (TESEV) İktisadi İşletmesi
	Vergi Dairesi :	Galata
	Hesap No.su :	879 062 1687
	İşi :	TESEV Amaçları Doğrultusunda Faaliyette Bulunmak
	Adresi :	Bankalar Cad. No:2/3 Minerva Han Karaköy/İstanbul
	Telefon numarası :	(212) 292 89 03
Tasdik Dönemi	Faks numarası :	(212) 292 90 46
	Tasdik Dönemi :	1 Ocak 2011 / 31 Aralık 2011
Beyannamede Yer Alan K.V. Matrahı		: 82.914,48 TL (Zarar)
Olması Gereken K.V. Matrahı		: _
SONUÇ		: Raporun "IV-SONUÇ" bölümünde açıklanmıştır.

I- GENEL BİLGİ:

Galata Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 879 062 1687 sicil numaralı mükellefi ve kısa adı TESEV olan Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı İktisadi İşletmesi (Raporun izleyen bölümlerinde "TESEV" olarak anılacaktır) Bankalar Cad. No:2/3 Minerva Han Karaköy/İstanbul adresinde, bağlı olduğu Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı'nın amaçları doğrultusunda faaliyette bulunmaktadır.

İktisadi İşletme, İstanbul Sicil Memurluğunda 700818 Sicil numarası ile kayıtlıdır.

3568 Sayılı Kanun uyarınca TESEV ile Yeminli Mali Müşavirliğimiz arasında 17.01.2011 tarih ve 01 sayılı Denetim ve Tasdik sözleşmesi yapılmıştır. **(Ek:1)**

İktisadi İşletmenin 2011 takvim yılına ilişkin yasal defter kayıt, hesap ve işlemleri 3568 sayılı Kanun ile bu Kanuna ilişkin olarak yayımlanan yönetmelik ve tebliğlere uygun olarak denetlenmiş olup; tespit edilen hususlar ve varılan sonuçlar raporumuzun izleyen bölümlerinde belirtilmiştir.

A. YÖNETİM KURULU

İktisadi İşletmeye tahsis edilen sermaye 10.000,00 TL olup tamamı ödenmiştir.

İşletmenin 31.12.2011 tarihi itibarıyla Yönetim Kurulu ve görev dağılımı aşağıdaki gibidir:

Yönetim Kurulu Başkanı : Nafiz Can Parker
Yönetim Kurulu Başkan Yrd. : Mehmet Fahim Tobur
Yönetim Kurulu Üyesi : Fikret Toksöz

B. İNCELEME DÖNEMİNDE ÇALIŞTIRILAN PERSONEL SAYISI

İktisadi İşletmenin inceleme döneminde çalıştırdığı toplam işçi sayıları aylar itibarı ile aşağıdaki gibi olup; muhtasar beyannameler ve aylık sigorta primleri bordroları ve sosyal güvenlik destekleme prim bordroları ile uyumludur.

DÖNEM	ÇALIŞAN SAYISI	DÖNEM	ÇALIŞAN SAYISI
Ocak 2011	3	Temmuz 2011	2
Şubat 2011	3	Ağustos 2011	2
Mart 2011	2	Eylül 2011	2
Nisan 2011	3	Ekim 2011	1
Mayıs 2011	3	Kasım 2011	1
Haziran 2011	3	Aralık 2011	1

C. İNCELEME DÖNEMİNE İLİŞKİN BİLANÇOLAR VE GELİR TABLOLARI İLE EK MALİ TABLOLAR

İnceleme dönemine ilişkin mali tablolar raporumuz ekinde sunulmuştur.

D. MUHASEBE SİSTEMİ VE MUHASEBEDEN SORUMLU OLANLAR

İktisadi İşletmenin muhasebesi Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde belirtilen esaslara göre iktisadi işletme bünyesinde bilgisayarla tutulmaktadır. Maliyetler 7/A seçeneğine göre izlenmektedir. İktisadi İşletmenin Muhasebe sisteminin fiilen sevk ve

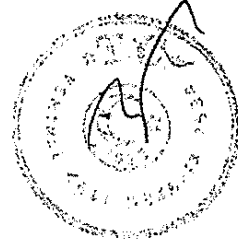
idaresinden Gülay ATAR sorumlu olup; 3568 sayılı yasa gereği herhangi bir unvana sahip bulunmamaktadır.

İktisadi İşletme defterleri 3568 sayılı yasa hükümleri uyarınca, bağımsız çalışan meslek mensubu SMMM Ahmet Kırmaz tarafından tutulmakta ve vergi beyannameleri bu meslek mensubu tarafından onaylanıp gönderilmektedir.

E. İLETİŞİM ARAÇLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

İktisadi İşletmenin 2011 takvim yılında kullandığı iletişim araçları ve bu araçların mülkiyet durumlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Telefon Numarası : (212) 292-8903
Faks Numarası : (212) 292-9046

II- USUL İNCELEMELERİ

A. BELGE VE KAYIT DÜZENİNE İLİŞKİN BİLGİLER

1. Yasal Defterlerin Tasdikine İlişkin Bilgiler

İktisadi işletmenin inceleme döneminde kullanmış olduğu yasal defterlerin onayına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir.

Defter Nev'i	Tasdik Makamı	Tasdik Tarihi	Tasdik No
Yevmiye Defteri	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010	21710
Defter-i Kebir	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010	21711
Envanter Defteri	Beyoğlu 6. Noterliği	24.12.2010	21712
Damga Vergisi Defteri(Ara Tasdik)	Beyoğlu 6. Noterliği	28.01.2011	01823

2. Defter Kayıtlarına Dayanak Teşkil Eden Belgelerin Usulüne Uygun Olup Olmadığı ve Kayıtların Kayıt Nizamı ile MSU Genel Tebliğlerine Uygun Olup Olmadığı

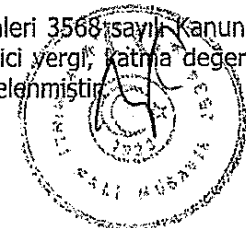
İktisadi İşletmenin muhasebe işlemleri ve kayıtları dönem içerisinde örnekleme yöntemi ile cari denetime tabi tutulmuş olup, defter kayıtlarının VUK'nun kayıt nizamı hükümlerine, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Genel Muhasebe kurallarına uygun olarak tutulduğu, tarafımızca incelenen ve defter kayıtlarına dayanak teşkil eden belgelerin usulüne uygun olarak düzenlendiği ve kayıtlara geçirildiği kanılarına ulaşılmıştır.

B. DENETLEME YÖNTEMİNE İLİŞKİN BİLGİLER

Denetim çalışmaları, genel kabul görmüş denetim ilke esas ve standartları ile "Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler, Tasdik Konuları, Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik" hükümlerine uygun olarak yürütülmüştür. Çalışmalar sırasında, mali tabloların bir bütün olarak değerlendirilmesinin yanı sıra belli başlı hesap ve işlemlerle ilgili olarak muhasebe kayıtlarının kontrolü ile gerekli görülen diğer denetim yöntem ve teknikleri de kullanılmıştır. Denetim anılan Yönetmeliğin 13. maddesine uygun olarak aşağıda belirtilen çalışmalar da içerecek şekilde planlanmıştır.

1. Şirketin organizasyonu, iç kontrol sistemi, çalışma tarzı, üretim süreci ve iş akışı ile içinde bulunduğu sektörün özellikleri konusunda gerekli araştırmalar yapılmıştır.
2. Şirketin mali tabloları ile önceki dönemlere ilişkin tasdik raporları gözden geçirilmiştir.
3. Şirketin muhasebe politikaları ile uygulamalarının yayımlanan Tek Düzen Hesap Planı ile muhasebe standart ve ilkelerine uygunluğu araştırılmıştır.
4. Denetim çalışmaları sırasında bilgi alınabilecek ve veri hazırlayacak şirket personeli belirlenerek gerekli koordinasyon sağlanmıştır.
5. Bu verilerden yararlanılarak denetim planı hazırlanmıştır.

Diğer taraftan Yeminli Mali Müşavirliğimizce mükellefin hesap ve işlemleri 3568 sayılı Kanun ile bu Kanuna ilişkin yayımlanan tebliğlere uygun olarak yıl içinde geçici vergi, katma değer vergisi ve muhtasar beyan dönemleri esas alınarak periyodik olarak incelenmiştir.

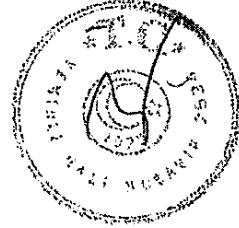

Bu çerçevede, denetim çalışması test yöntemi ile tutarları destekleyen delillerle finansal tablolardaki dipnot ve açıklamaların kontrol ve incelemesi çalışmalarını da içerecek şekilde yürütülmüştür.

Bu çerçevede; yapmış olduğumuz denetim çalışmaları sırasında uygulamış olduğumuz denetim yöntem ve teknikleri ile elde etmiş olduğumuz veri ve kanıtların, tasdikini yaptığımız kurumlar vergisi beyannamesi ile ekli finansal tablolar hakkında vardığımız sonuç için uygun ve yeterli olduğu kanısına ulaşılmıştır.

Kuruluşun 2011 yılı faaliyetleri, önceden planlanan denetleme dönemlerine uygun şekilde aşağıdaki tarihlerde denetlenmiştir:

	Denetim Başlangıç Tarihi	Denetim Bitiş Tarihi
I. Denetim	19.04.2011	20.04.2011
II. Denetim	16.08.2011	17.08.2011
III. Denetim	20.10.2011	21.10.2011
IV. Denetim	16.01.2012	17.01.2012

III- HESAP İNCELEMELERİ

3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun 12. maddesinin Maliye Bakanlığı'na vermiş olduğu yetkiye dayanılarak hazırlanan Yeminli Mali Müşavirlerin Tasdik Edecekleri Belgeler ve Tasdike İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik ile Maliye Bakanlığı tarafından yayınlanmış olan 18 ve 29 sıra numaralı Genel Tebliğler uyarınca "yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyannameleri ve bunların eki mali tablolar ve bildirimleri" tasdik kapsamına almıştır.

Kurumun, rapor dönemi hesaplarının kurumlar vergisi beyanı ve bu beyanname eki mali tablolar ile bildirimlerin ve buna bağlı olarak kurumlar vergisi matrahı, inceleme dönemine ilişkin verilen geçici vergi beyannamelerinin ile GVK Md. 94/6 uyarınca tevkif edilecek gelir vergisinin doğruluğunun tespiti amacıyla yönelik olarak denetlenmesi sonucunda bu rapor düzenlenmiştir.

A. MAL ALIŞ FATURALARININ GERÇEĞİ YANSITIP YANSITMADIĞI HAKKINDA BİLGİLER

İktisadi İşletmenin tasdik dönemindeki kayıtları incelenmiş, alış faturaları ve bunlara ait irsaliyeler bu çerçevede tetkik edilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda alışların gerçeği yansıttığı, alış faturaları ekindeki sevk irsaliyeleri ve alımlarla ilgili nakit, çek ödemelerinin bunları doğruladığı görülmüştür. Mal alımları genelde ana imalatçı firmalardan ve devamlı nitelik arz eder şekilde yapılmıştır. Bütün mal ve hizmet alımlarının tamamı faturalı olup, anılan belgeler Vergi Usul Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümlerine uygun olarak düzenlenmiş belgelerdir.

Sonuç olarak; şirketin mal alış faturalarının gerçeği yansıttığı anlaşılmıştır.

B. NAKİT ÖDEMELERİN VE BORÇ ALACAK İLİŞKİLERİNİN MAL VE HİZMET ALIMıyla UYUMLU OLUP OLMADIĞI, BANKALAR VE DİĞER FİNANS KURULUŞLARI İLE İLİŞKİLERİN MAHİYETİ HAKKINDA BİLGİLER

İktisadi İşletmenin tasdik dönemindeki nakit ödemeleri, banka aracılığıyla ödemeleri ve borç-alacak, cari hesap ilişkilerinin mal ve hizmet alımıyla uyumlu olup, olmadığı konuları ayrıntılı olarak incelenmiştir. Borç-alacak ilişkilerinin, mal ve hizmet alımları ile uyumlu olduğu görülmüştür.

Şirketin bankalar ile olan ilişkileri ticari mevduat, hesabı şeklindedir. Banka hesaplarının, ödeme ve tahsilatlarla ilgili makbuzların, borç alacak ilişkilerini belirleyen cari hesapların, nakit akışlarının gerçekleri yansıttığı ve doğru olduğu görülmüştür.

C. BİLANÇO AÇIKLAMALARI

İktisadi işletmenin inceleme dönemine ilişkin bilançosu, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerinde yer alan ilkelere ve biçimsel yapıya uygun olarak hazırlanmıştır.

1. Kasa, Banka Hesapları: İktisadi işletmenin kasa hesabının incelenmesi sonucu; 31.12.2011 tarihi itibarı ile kasa mevcudunun kasa hesabı kayıtları ile birbirine uyumlu olduğu görülmüştür. Banka hesaplarının doğrudan bankalardan alınan mutabakat mektupları ve banka hesap özetleri ile tutarlılığı kontrol edilmiştir. Kasa ve banka hesaplarında yaptığımız sondaj kontroller sonucunda kasa ve bankalara giriş ve çıkışların iktisadi işletme faaliyetleri ile ilgili olduğu gözlemlenmiştir.

2. Satıcı Hesapları: İktisadi işletmenin, satıcıları içinde özellikle büyük bakiyeli ve/veya çok hareket görenlerinden, direkt doğrulama talep edilmiş ve rapor teslim tarihi itibari ile gelen cevaplar irdelenmiş ve kayıtlarla tutarlı olduğu tespit edilmiştir.

3. Stoklar: İktisadi işletmenin değerlemeye tabi herhangi bir stoku bulunmamaktadır.

4. Sabit Kıymetler: İktisadi işletme, sahip olduğu tüm sabit kıymetleri resmi kayıtlarına maliyet bedeli ile yansıtmıştır. Kurum, sabit kıymetler üzerinden mevzuat hükümlerine uygun olarak amortisman ayırmıştır.

5. Banka Kredileri: İktisadi işletmenin kullandığı bir banka kredisi yoktur.

6. Sermaye: İktisadi işletmeye tahsis edilen sermaye 31.12.2011 tarihi itibariyle 10.000,00 TL olup, bu tutarın tamamı ödenmiştir. İşletme 2011 yılında sermaye artırımında bulunmamıştır.

Sonuç olarak; bilançoda yer alan kalemlerin kanuni defter kayıtlarını tam ve gerçek olarak yansıttığı, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile Genel Muhasebe İlke ve Standartlarına uygun olduğu saptanmıştır.

D. GELİR TABLOSU AÇIKLAMALARI:

Şirketin gelir tablosunda yer alan tüm gelir ve gider hesapları yasal defter kayıtlarına, kanunlara, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğine uygun olarak yansıtılmıştır.

Satışların maliyeti hesapları analitik yöntemlerle kontrol edilmiş ve doğru olarak hesaplandığına kanaat edilmiştir.

Gelir tablosunda yer alan ve karşılık ayrılmak sureti ile hesap edilen tüm gelir ve gider hesapları tarafımızdan incelenmiş olup, mevzuata ve Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile Genel Muhasebe İlke ve Standartlarına uygun olduğu tespit edilmiştir.

E. AMORTİSMAN HESAPLANMASI İŞLEMLERİ İLE BU İŞLEMLERİN MEVZUATA UYGUN OLMADIĞI

Yapılan incelemede amortisman uygulamalarının Vergi Usul Kanunu'nun 313 ve müteakip maddeleri ile 333, 337, 339, 365, 389 ve 399 VUK no'lu Genel Tebliğlerinde yer alan düzenlemelere uygun olduğu saptanmıştır.

Kurumun defterlerinde amortismanlar üzerinde yapılan incelemede;

- Amortisman defterlerinde her iktisadi kıymetin ayrı ayrı ele alındığı,
- İktisadi kıymetlerin ayrıntılarının kaydedildiği,
- İktisadi kıymetlerin şirket aktifine giriş yılının, giriş değerinin ve amortisman oranının ayrı ayrı gösterildiği,

tespit edilmiştir.

Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların değerleri üzerinden ayrılan amortismanlar aşağıdaki şekildedir:

	Aktif Değeri	Birikmiş Amortismanı	Dönem Amortisman Gideri
Demirbaşlar	8.239,38	5.350,43	2.018,69
Özel Maliyetler	1.253,00	501,20	250,60
D. Maddi Olm. Duran Varlıklar	1.123,55	741,54	370,77
Toplam	10.615,93	6.593,17	2.640,06

Sonuç olarak; kurumun defterlerinde amortismanların ayrılmasına ilişkin kayıtların, Vergi Usul Kanunu hüküm ve tebliğleri ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğlerine uygun olarak yapıldığı görülmüştür.

F. ENFLASYON DÜZELTMESİNE İLİŞKİN HESAPLAMALAR VE UYGULAMANIN MEVZUATA UYGUN YAPILIP YAPILMADIĞI

5024 sayılı Kanun ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi yeniden düzenlenerek enflasyon düzeltmesi uygulaması hüküm altına alınmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi uyarınca mali tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler enflasyon düzeltmesine tâbi tutulur.

Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dâhil son üç hesap döneminde %100'den içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması halinde mali tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutmaları gerekmektedir. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi halinde sona erer.

Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla, mali tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar. Geçici vergi dönemlerinde yukarıda belirtilen oranların tespitinde, son üç hesap dönemi yerine üçer aylık dönemlerin son ayı dâhil önceki otuzaltı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son oniki ay dikkate alınır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde düzeltme yapılması halinde takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da düzeltme yapılır.

Enflasyon düzeltmesi ilk olarak 2004 yılında 2003 ve 2004 hesap dönemleri için uygulanmıştır. Düzeltme ile ilgili yukarıda belirtilen şartlar gerçekleşmediğinden 2005 yılı 1'inci Geçici Vergi Dönemi itibarıyla de uygulama sona ermiştir. 2011 yılının 1, 2, 3 ve 4 üncü geçici vergi dönemlerinde ve 2011 yılsonu itibarıyla de bu şartlar aynı anda gerçekleşmediğinden, 2011/1, 2, 3 ve 4 üncü geçici vergi dönemleri ve yılsonu itibarıyla enflasyon düzeltmesi yapılmamıştır.

G. GEÇİCİ VERGİ İLE İLGİLİ TESPİTLER

Kurumun 2011 yılında ki 4 ayrı geçici vergi dönemine (1. Dönem Ocak/Mart, 2. Dönem Ocak/Haziran, 3. Dönem Ocak/Eylül, 4. Dönem Ocak/Aralık) ilişkin geçici vergi beyannamelerinin vergi dairesine yasal süresi içinde verildiği, bu beyannamelerin defter kayıtlarına ve mevzuata uygun olarak doldurulduğu, beyan edilen matrahların da geçici vergi ile ilgili mevzuat hükümlerine göre doğru olarak tespit edildiği belirlenmiştir.

H. BEYANNAMEDEKİ İLAVE VE İNDİRİMLER:

1. Kurumlar Vergisi Beyannamesindeki İlaveler

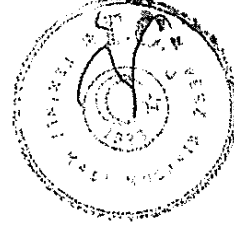
Kurumlar Vergisi Beyannamesinde ilaveler tutarı bulunmamaktadır.

2. Kurumlar Vergisi Beyannamesindeki İndirimler

Kurumlar Vergisi Beyannamesinde indirim tutarı bulunmamaktadır.

İ. KURUMLAR VERGİSİ MATRAHI VE HESAPLANAN VERGİ:

İşletmenin Ticari Zararı	:	(-) 82.914,48
İlaveler	:	<u>0,00</u>
Kar ve İlaveler Toplamı	:	(-) 82.914,48
İndirimler (Bağış ve Yardımlar)	:	<u>0,00</u>
Kurumlar Vergisi Matrahı	:	0,00
Hesaplanan Kurumlar Vergisi	:	0,00

IV- SONUC

Galata Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün 879 062 1687 sicil numaralı kurumlar vergisi mükellefi olan Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı TESEV İktisadi İşletmesi'nin inceleme dönemine ilişkin hesap ve işlemlerinin, 3568 sayılı yasa ve bu yasaya ilişkin olarak yayımlanan yönetmelik ve tebliğ hükümleri uyarınca, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğleri ve Vergi Mevzuatı ağısından incelenmesinde;

1. İktisadi işletmenin 31.12.2011 tarihli Bilançosu ile 2011 hesap dönemi Gelir Tablosunun, 2011 yılı faaliyet sonucu ortaya çıkan zararı doğru olarak yansıttığı,
2. İktisadi işletme kayıtlarının kanunlara ve mevzuat hükümlerine uygun olarak dzenlediğı,
3. Düzenlenen mali tabloların Muhasebe Sistemi Genel Tebliğleri ile genel muhasebe ilke ve standartlarına uygun ve doğru olduğu,
4. İktisadi işletmenin 2011 yılı kazancının 82.914,48 TL zarar olduğu ve herhangi bir kurumlar vergisi tahakkuk etmediğı,

tespit edilmiş olup, yukarıda açıklanan hususların ve iktisadi işletmenin 2011 yılı işlemlerinin doğruluğu tarafımızdan tasdik edilmiştir.

İbrahim KOCABEY
Yeminli Mali Müşavir

Rapor Ekleri :

- Ek 01 : Denetim ve Tasdik Sözleşmesi
Ek 02 : Bilanço ve Gelir Tablosu
Ek 03 : Faaliyet Belgesi

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER YAKRI TESEV KİTİSADİ İŞLETİMİ
31.12.2011 BİLANÇOSU
(TL)

AKTİF (VARLIKLAR)		ÖNCEKİ DÖNEM 31.12.2010		CARİ DÖNEM 31.12.2011		PASİF (KAYNAKLAR)		ÖNCEKİ DÖNEM 31.12.2010		CARİ DÖNEM 31.12.2011	
I- DÖNEN VARLIKLAR			230.767,64		133.755,80	I- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			19.096,36		2.889,94
A- HAZIR DEĞERLER						A- MALİ BORÇLAR					
1- Kasa		88,39	183.300,91		107.090,86	1- Banka Kredileri			0,00		0,00
2- Alınan Çekler						2- Uzun Vadeli Kredilerden Ana Para Taksitleri ve Faizleri					
3- Bankalar		183.212,52		107.090,86		B- BORÇLAR			557,37	172,91	172,91
4- Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-)						1- Satıcılar		225,68			
5- Diğer Hazır Değerler						2- Borç Senetleri					
B- MENKUL KIYMETLER			0,00		0,00	3- Borç Senetleri Reeskontu (-)					
1- Hisse Senetleri						4- Alınan Depozito ve Teminatlar					
2- Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonolar						5- Diğer Ticari Borçlar		331,69			
C- ALACAKLAR			15,46	15,46	18,88	C- DİĞER MALİ BORÇLAR			0,00		0,00
1- Alıcılar		15,46		18,88		1- Üyelere Borçlar					
2- Alacak Senetleri						2- Kuruculara borçlar					
D- DİĞER ALACAKLAR			33.099,14		13.987,17	3- Personale borçlar					
1- Kuruculardan Alacaklar		2.473,60				D- ALINAN AVANSLAR			0,00		0,00
2- İştiraklerden Alacaklar						1- Alınan Sipariş Avansları					
3- İktisadi İşletmelerden Alacaklar						2- Alınan Diğer Avanslar					
4- Personelden Alacaklar						E- ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER			18.538,99		1.757,03
5- Diğer Çeşitli Alacaklar		30.625,54		13.987,17		1- Ödenecek Vergi ve Fonlar		15.686,95		1.475,93	
E- STOKLAR			0,00		0,00	2- Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri		2.852,04		281,10	
1- İlık Madde ve Malzeme						F- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			0,00		0,00
2- Yanı Mamuller						1- Dönem Karı Vergi ve Fonlar		21.778,66			
F- GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI			0,00		0,00	2- Dönem Karı Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar (-)		(21.778,66)			
1- Gelecek Aylara Ait Giderler						G- GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI			0,00		960,00
2- Gelir Tahakkukları						1- Gelecek Aylara Ait Gelirler					
G- DİĞER DÖNEN VARLIKLAR		14.352,13	14.352,13	12.658,89	12.658,89	2- Gider Tahakkukları				960,00	
1- Devreden KDV						H- DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			0,00		0,00
2- İndirilecek KDV						1- Hesaplanan KDV					
3- Diğer Katma Değer Vergisi						II- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			0,00		0,00
4- Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar						A- MALİ BORÇLAR			0,00		0,00
5- İş Avansları						1- Banka Kredileri					
6- Personel Avansları						2- Diğer Mali Borçlar					
II - DURAN VARLIKLAR			8.568,37		4.800,97	B- BORÇLAR			0,00		0,00
A- ALACAKLAR			0,00		0,00	1- Satıcılar					
1- Alıcılar						2- Borç Senetleri					
2- Alacak Senetleri						C- DİĞER BORÇLAR			0,00		0,00
3- Alacak Senetleri Reeskontu (-)						1- İştiraklere Borçlar					
4- Verilen Depozito ve Teminatlar						2- İktisadi İşletmelere Borçlar					
B- DİĞER ALACAKLAR			0,00		0,00	D- ALINAN AVANSLAR			0,00		0,00
1- Kuruculardan Alacaklar						1- Alınan Sipariş Avansları					
2- Üyelerden Alacaklar						2- Alınan Diğer Avanslar					
3- İktisadi İşletmelerden Alacaklar						E- BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI			0,00		0,00
C- MALİ DURAN VARLIKLAR			0,00		0,00	1- Kıdem Tazminatı Karşılığı					
1- Fon Yatırımları						F- GELECEK YILLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI			0,00		0,00
2- İştirakler						1- Gelecek Aylara Ait Gelirler					
3- İştirak Sermaye Taahhütleri (-)						2- Gider Tahakkukları					
4- İktisadi İşletmeler						G- DİĞER UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR			0,00		0,00
5- İktisadi İşletmelere Sermaye Taahhütleri (-)						1- Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilen KDV					
6- Diğer Mali Duran Varlıklar						III- ÖZ KAYNAKLAR			220.239,65		135.666,83
D- MADDİ DURAN VARLIKLAR			4.907,64		2.888,95	A- SERMAYE			10.000,00		10.000,00
1- Arazi ve Arsalar						1- Başlangıç Mali Varlığı					
2- Taahhütler						2- Mali Varlığı Artışı					
3- Demirbaşlar		8.239,38		8.239,38		B- SERMAYE YEDEKLERİ			0,00		0,00
4- Diğer Maddi Duran Varlıklar						1- Yeniden Değerleme Artışları					
5- Birikmiş Amortismanlar (-)		(3.331,74)		(5.350,43)		2- Diğer Sermaye Yedekleri					
E- MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR			1.755,18		1.133,81	C- KAR YEDEKLERİ					0,00
1- Haklar						1- Yasal yedekler					
2- Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri						7- Özel Fonlar					
3- Özel Maliyetler		1.253,00		1.253,00		D- GEÇMİŞ YILLAR GELİRLERİ			123.332,59		208.581,31
4- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar		1.123,55		1.123,55		E- GEÇMİŞ YILLAR ZARARLARI (-)			0,00		
5- Birikmiş Amortismanlar (-)		(621,37)		(1.242,74)		F- DÖNEM NET GELİR VEYA GİDER FAZLASI (-)			86.907,06		(82.914,48)
6- Verilen Avanslar						1- Dönem Net Gelir Fazlası		86.907,06			
F- ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR			0,00		0,00	2- Dönem Net Gider Fazlası (-)				(82.914,48)	
1- Arama Giderleri						PAŞİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI		239.336,01			138.556,77
2- Hazırlık ve Geliştirme Giderleri											
G- GELECEK YILLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI			1.905,55		778,21						
1- Gelecek Yıllara Ait Giderler		1.905,55		778,21							
2- Gelir Tahakkukları											
H- DİĞER DURAN VARLIKLAR			0,00		0,00						
1- Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV											
2- Diğer Katma Değer Vergisi											
AKTİF (VARLIKLAR) TOPLAMI			239.336,01		138.556,77	PASİF (KAYNAKLAR) TOPLAMI			239.336,01		138.556,77

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI TESEV İKTİSADİ İŞLETMESİ
31.12.2011 GELİR GİDER TABLOSU
(TL)

	ÖNCEKİ DÖNEM		CARİ DÖNEM	
	31.12.2010		31.12.2011	
I- FAALİYETLERDEN ELDE EDİLEN GELİRLER (+)				
A - BRÜT SATIŞLAR		521.973,06		48.405,58
1- Yurt İçi Satışlar	516.587,08		41.696,23	
2- Yurt Dışı Satışlar				
3- Diğer Gelirler	5.385,98		6.709,35	
4- Bağış ve Yardımlar				
-Şartlı Bağışlar				
-Şartsız Bağışlar				
5- Prim ve Aidatlar				
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		0,00		0,00
1-Satıştan İadeler (-)				
2-Satış İskontoları (-)				
3-Diğer İndirimler(-)				
C- NET SATIŞLAR		521.973,06		48.405,58
D- SATIŞLARIN MALİYETİ (-)		197.449,45		47.604,78
1-Satılan Mamuller Maliyeti (-)				
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)				
3-Satılan Hizmet Maliyeti (-)	197.449,45		47.604,78	
4-Diğer Satışların Maliyeti (-)				
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		324.523,61		800,80
II- FAALİYET GİDERLERİ (-)		158.198,74		103.215,58
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)				
2-Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)				
3-Genel Yönetim Giderleri (-)	158.198,74		103.215,58	
4-Amaca Yönelik Giderler (-)				
- Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri				
- Amaca Yönelik Proje Giderleri				
E - FAALİYET KARI VEYA ZARARI		166.324,87		(102.414,78)
E - DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		11.666,19		23.515,83
1-İştiraklerden Temettü Gelirleri				
2-Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri				
3-Faiz Gelirleri				
4-Komisyon Gelirleri				
5-Konusu Kalmayan Karşılıklar				
6-Menkul Kıymet Satış Karları				
7-Kambiyo Karları	11.666,19		23.515,70	
8-Reeskont Faiz Gelirleri				
9-Diğer Olağan Gelir Ve Karlar			0,13	
III - DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE GİDER FAZLALARI (-)		54.013,29		4.015,53
1-Komisyon Giderleri (-)				
2-Karşılık Giderleri (-)				
3-Menkul Kıymet Satış Zararları (-)				
4-Kambiyo Zararları (-)	54.013,29		4.015,53	
5-Reeskont Faiz Giderleri (-)				
6-Diğer Olağan Gider Ve Zararlar (-)				
F - FİNANSMAN GİDERLERİ (-)		0,00		0,00
1 - Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
2 - Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)				
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		123.977,77		(82.914,48)
IV - OLAĞANDIŞI GELİR VE GELİR FAZLALARI		0,00		0,00
1-Önceki Dönem Gelir ve Karları				
2-Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar				
V - OLAĞANDIŞI GİDER VE GİDER FAZLALARI (-)		15.292,05		0,00
1-Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)				
2-Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)				
3-Diğer Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)	15.292,05			
DÖNEM GELİR VEYA GİDER FAZLASI		108.685,72		(82.914,48)
VI - DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜM.KARŞILIĞI (-)		21.778,66		0,00
DÖNEM NET GELİR VEYA GİDER FAZLASI		86.907,06		(82.914,48)

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI TESEV İKTİSADİ İŞLETMESİ
2011 YILI KESİN GELİR - GİDER BÜTÇESİ

KESİN GELİR BÜTÇESİ (TL)		
	2011 BÜTÇE	2011 GERÇEKLEŞME
Amaca Yönelik Proje Gelirleri	258.300,91	41.696,23
- Devreden Proje Gelirleri	183.300,91	0,00
- Beklenen Projeler	75.000,00	41.696,23
Faiz Gelirleri ve Diğer Gelirler	10.000,00	30.225,18
TOPLAM	268.300,91	71.921,41
KESİN GİDER BÜTÇESİ (TL)		
	2011 BÜTÇE	2011 GERÇEKLEŞME
Genel Yönetim Giderleri	68.381,91	103.215,58
Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	177.279,74	47.604,78
Diğer Faal.Olağan.Gider ve Zararlar	0,00	4.015,53
Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	5.000,00	0,00
TOPLAM	250.661,65	154.835,89
BÜTÇE GELİR/GİDER FARKI	17.639,26	(82.914,48)

TÜRKİYE EKONOMİK VE SOSYAL ETÜDLER VAKFI TESEV İKTİSADİ İŞLETMESİ
2012 YILI GELİR - GİDER BÜTÇESİ

GELİR BÜTÇESİ (TL)		
	2011 GERÇEKLEŞME	2012 BÜTÇE
Amaca Yönelik Proje Gelirleri	41.696,23	75.000,00
- Devreden Proje Gelirleri	0,00	0,00
- Beklenen Projeler	41.696,23	75.000,00
Faiz Gelirleri ve Diğer Gelirler	30.225,18	25.000,00
TOPLAM	71.921,41	100.000,00
GİDER BÜTÇESİ (TL)		
	2011 GERÇEKLEŞME	2012 BÜTÇE
Genel Yönetim Giderleri	103.215,58	28.640,00
Amaca Yönelik Faaliyet Giderleri	47.604,78	51.360,00
Diğer Faal.Olağan.Gider ve Zararlar	4.015,53	0,00
Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	0,00	5.000,00
TOPLAM	154.835,89	85.000,00
BÜTÇE GELİR /GİDER FARKI	(82.914,48)	15.000,00